

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MESLEKİ RESİM EĞİTİMİ BİLİM DALI

KİTSCH OLGUSUNUN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
ESTETİK ALGI VE BEĞENİLERİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ENGİN SELVİ

ANKARA-2008

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MESLEKİ RESİM EĞİTİMİ BİLİMDALI

KİTSCH OLGUSUNUN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
ESTETİK ALGI VE BEĞENİLERİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Engin Selvi

Danışman
Yrd.Doç. Ayşegül Türk

ANKARA-2008

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Engin Selvi'nin "Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik Algı Ve Beğenilerine Etkileri" başlıklı tezi 20/05/2008 tarihinde, jürimiz tarafından Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı, İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd.Doç.Dr. Ayşegül TÜRK

Üye : Yrd.Doç.Dr. Yusuf Baytekin BALCI

Üye : Doç.Dr. Canan GENCE DELİDUMAN

ÖNSÖZ

Araştırmam süresince, çalışmalarına destek veren değerli danışman hocam Yrd. Doç. Ayşegül Türk ve tez konumu belirlememe yardımcı olan değerli hocam Prof. Atilla İlkyaz’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tüm bu çalışmalarım sırasında, her konuda olduğu gibi beni yalnız bırakmayan ailem ve dostlarıma sonsuz teşekkürler.

Engin Selvi

ÖZET

KİTSCH OLGUSUNUN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ESTETİK ALGI VE BEĞENİLERİNE ETKİLERİ

Engin Selvi

Yüksek Lisans, Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç. Ayşegül Türk

Mart – 2008

Bu araştırmada, Ankara ili merkezinde yaşayan ve farklı liselerde okuyan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin, kitsch olgusundan etkilenme düzeyleri ve öğrencilerin kitsch ürünleri benimsemelerinin altında yatan faktörler belirlenmektedir.

Her geçen gün kültürün yozlaşması ve popüler kültürün hızla yayılması ile ortaya çıkan kitsch olgusu ve ürünleri toplumun her kesiminden insanları ve dolayısıyla eğitim sistemimizdeki öğrencilerimizi olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmada; öğrencilerin estetik algı ve beğeni gelişimlerinin, kültür endüstrisinin ideolojisi doğrultusunda ticari amaçlarla üretilen, kitsch ürünler tarafından etkilenmesindeki nedenlerin ortaya konulması ve öğrencilerin bu olumsuz etkilerden kendilerini nasıl koruyabilecekleri sorusuna yanıtlar bulunması amaçlanmıştır. Çünkü öğrencilerimizin, hiçbir sanatsal değeri olmayan ve tamamen ticari kaygılarla sisteminin işleyişine ve devamlılığına hizmet etmesi için üretilen aldatıcı ve ikiyüzlü yoz sanatı benimseyip etkilenmeleri, geleceğimizi oluşturacak olan toplumun yapısını ve sağlığını olumsuz yönde etkileyecektir.

Elde edilen bulgulara göre, öğrenimlerine devam eden lise öğrencilerinin ailelerinin eğitim düzeylerinin; öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını, televizyon izleme alışkanlıklarını, sanata olan ilgilerini ve kitsch ürünleri benimsemelerini etkilediği görülmüştür.

Araştırma sonunda, ortaya çıkan sorunlara dayalı olarak araştırmacı tarafından ortaya konulan önerilere yer verilmektedir.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF KITSCH CONCEPT ON THE AESTHETIC PERCEPTION AND TASTE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Engin Selvi

M.A, The Department of Fine Arts Education

Supervisor: Asssist. Prof. Aysegul Turk

March-2008

This study aims to find out the degree of the influence of kitsch concept on the taste and aesthetic perception of students who live and study in different high schools in the centre of Ankara and the reasons why students adopt the products of kitsch.

Day by day, because of the development of cultural degeneration and the high spread of popular culture, the concept of kitsch and its products affect not only people from different classes of society but also our students in the education system. This study aims to explain the students' aesthetic perception and taste development, kitch products which are produced by the ideology of culture industry and also aims to find out the answers of the questions why students are influenced by the kitch products and how they can protect themselves from these negative effects. Because; if our students adopt or if they are influenced by the degenerated, deceiving work of art which has no artistic value and which has been produced with financial worries to serve the continuation of the system, the development and structure of our future society and new generation will be influenced negatively.

After the analysis of the results, it is seen that the education level of the families of the students who are studying in high schools effects students habits of reading books, watching TV, interest in arts and adoption of kitsch products.

In the conclusion part of the study, suggestions of the researcher take place which are based on the problems mentioned.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv

BÖLÜM. I

1.GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Problemi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Tanımlar	7

BÖLÜM. II

2.SANAT	9
2.1. Sanatçı	12
2.2. Sanat Eseri	14

BÖLÜM. III

3.ESTETİK	17
3.1.Estetik Olan ve Sanatsal Olan	18

3.2.Estetik Eğitim ve Sanatsal Eğitim	19
3.3.Estetik Algı ve Beğeni	21

BÖLÜM. IV

4.KİTSCH	28
4.1.Kitsch'in Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	29
4.2.Estetik Açından Kitsch	31
4.3.Toplum Bilimsel Açından Kitsch.....	35
4.4.Türkiye ve Kitsch	43
4.5.Arabesk	48

BÖLÜM .V

5.YÖNTEM.....	53
5.1.Araştırmanın Modeli.....	53
5.2.Evren ve Örneklem	53
5.3.Verilerin Toplanması	54
5.4.Verilerin Analizi	56

BÖLÜM .VI

6. BULGULAR VE YORUMLAR	57
6.1. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, boş vakit değerlendirme biçimleri arasında bir fark var mıdır?.....	58
6.2. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, televizyon izleme alışkanlıkları arasında bir fark var mıdır?.....	59
6.3. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, zengin ve ünlü biri olmak istemeleri arasında bir fark var mıdır?.....	67

6.4. Günlük boş vakit değerlendirme biçimleri ve televizyon izleme alışkanlıkları farklı olan öğrencilerin, derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?.....	69
6.5. Herhangi bir sanat dalıyla uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, kitsch ürünleri benimsemeleri arasında bir fark var mıdır?.....	72
6.6. Herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, estetik algı ve beğenileri arasında fark var mıdır?.....	100
6.7. Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?.....	135
6.8. Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, şiddeti onaylamaları arasında fark var mıdır?.....	137

BÖLÜM. VII

7.SONUÇ VE ÖNERİLER	141
7.1 Sonuç.....	141
7.2.Öneriler.....	142
KAYNAKÇA.....	148
EKLER.....	152

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Okudukları Sınıf Ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	57
Tablo 2. Babaların Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin Boş Vakit Değerlendirme Biçimlerinin Karşılaştırılması.....	58
Tablo 3. Annelerin Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin Boş Vakit Değerlendirme Biçimlerinin Karşılaştırılması.....	59
Tablo 4. Babaların Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Karşılaştırılması.....	60
Tablo 5. Annelerin Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Karşılaştırılması.....	61
Tablo 6. Babaların Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin En Çok İzledikleri Program Türlerinin Karşılaştırılması.....	62
Tablo 7. Annelerin Öğrenim Durumu Ile Öğrencilerin En Çok İzledikleri Program Türlerinin Karşılaştırılması.....	63
Tablo 8. Babaların Öğrenim Durumu Ile Ailenizle Ortak Beğendiğiniz Ve Birlikte İzlediğiniz Programlar Genelde Hangisi? Sorusunun Karşılaştırılması.....	64
Tablo 9. Annelerin Öğrenim Durumu Ile Ailenizle Ortak Beğendiğiniz Ve Birlikte İzlediğiniz Programlar Genelde Hangisi? Sorusunun Karşılaştırılması.....	65
Tablo 10. Babaların Öğrenim Durumu İle Sürekli Olarak Takip Ettiğiniz Dizi Ya da Diziler Var mı? Sorusunun Karşılaştırılması.....	66
Tablo 11. Annelerin Öğrenim Durumu İle Sürekli Olarak Takip Ettiğiniz Dizi Ya da Diziler Var mı? Sorusunun Karşılaştırılması.....	66

Tablo 12. Babaların Öğrenim Durumu İle Öğrencilerin “Magazin Programlarındaki Ünlülerden Birinin Yerinde Olmak İsterdim” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....	68
Tablo 13. Annelerin Öğrenim Durumu İle Öğrencilerin “Magazin Programlarındaki Ünlülerden Birinin Yerinde Olmak İsterdim” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....	69
Tablo 14. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle Boş Vakit Değerlendirme Biçimlerinin Karşılaştırılması.....	70
Tablo 15. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Karşılaştırılması.....	70
Tablo 16. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle Kitap Okuma Alışkanlıklarının Karşılaştırılması.....	71
Tablo 17. Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Süreleri İle Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusunun Karşılaştırılması.....	73
Tablo 18. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Hangi Sanat Dalı İle Uğraşıyorsunuz? Sorularının Karşılaştırılması.....	73
Tablo 19. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Çok İzlediğiniz Program Türü Genelde Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması.....	74
Tablo 20. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Ailenizle Ortak Beğendiğiniz Ve Birlikte İzlediğiniz Programlar Genelde Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması.....	75
Tablo 21. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle “Magazin Programlarındaki Ünlülerden Birinin Yerinde Olmak İsterdim” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....	76

Tablo 22. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Sürekli Olarak Takip Ettiğiniz Dizi Ya da Diziler Var mı? Sorularının Karşılaştırılması.....	76
Tablo 23. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Beğendiğiniz Dizi Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması..	78
Tablo 24. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor Musunuz? Sorusu İle Daha Güzel Bir Hayatınız Olması İçin, Hangi Dizinin Hangi Kahramanı'nın Yerinde Olmak İsterdiniz? Sorularının Karşılaştırılması.....	82
Tablo 25. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Beğendiğiniz Müzik Türü Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması.....	86
Tablo 26. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Beğendiğiniz Şarkıcı Ya da Müzik Grubu Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması.....	87
Tablo 27. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Beğendiğiniz Kitap Türü Hangisi? Sorularının Karşılaştırılması.....	92
Tablo 28. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle En Beğendiğiniz Yazar Kim? Sorularının Karşılaştırılması...	93
Tablo 29. Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları İle En Beğendiğiniz Müzik Türü Hangisi? Sorusunun Karşılaştırılması.....	96
Tablo 30. Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Süreleri İle En Beğendiğiniz Müzik Türü Hangisi? Sorusunun Karşılaştırılması.....	97

Tablo 31. Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Süreleri İle “Bir Sanat Eserini Beğenmem İçin, O Eserde (Müzik, Resim, Sinema...V.S) Verilmek İstenen Mesajın Kolay Anlaşılır Ve Duygusal Olması Çok Etkilidir” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....98

Tablo 32. Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Süreleri İle “Bir Resimde Anlatılmak İstenen Şey, Gerçeğine Ne Kadar Benziyorsa, O Resim, O Oranda Güzeldir” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....99

Tablo 33. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Claude Monet) *4 (Kitsch Resim) *Fikrim Yok - Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....103

Tablo 34. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Edvard Munch) *2 (Van Gogh) *3(Kitsch Resim) *4 (Henri Matisse) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....104

Tablo 35. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Kitsch Resim) *4 (Van Gogh) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....105

Tablo 36. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Paul Gauguin) *3(Claude Monet) *4 (Van Gogh) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....106

Tablo 37. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Van Gogh) *4 (Kitsch Resim) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....107

Tablo 38. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Paul Cezanne) *2 (Van Gogh) *3(Claude Monet) *4 (Kitsch Resim) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....108

Tablo 39. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Kitsch Resim) *4 (Henri Matisse) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....109

Tablo 40. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Pablo Picasso) *2 (Edvard Munch) *3(Henri Matisse) *4 (Kitsch Resim) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....110

Tablo 41. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Pablo Picasso) *3(Kitsch Resim) *4 (Kitsch Resim) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....111

Tablo 42. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1(Kitsch Resim) *2 (Wassily Kandinsky) *3(Jean Dubuffet) *4 (Jackson Pollock) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması..112

Tablo 43. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Kitsch Resim Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....113

Tablo 44. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Van Gogh Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....114

Tablo 45. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Kitsch Resim Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....115

Tablo 46. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Henri Matisse Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....116

Tablo 47. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Kitsch Resim Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....117

Tablo 48. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Pablo Picasso Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....118

Tablo 49. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Kitsch Resim Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....119

Tablo 50. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Van Gogh Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....120

Tablo 51. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Kitsch Resim Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....121

Tablo 52. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Leonardo Da Vinci Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....122

Tablo 53. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor Musunuz? Sorusu İle *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Normal Obje) *4 (Kitsch Obje) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....124

Tablo 54. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor Musunuz? Sorusu İle *1 (Kitsch Oda) *2 (Kitsch Oda) *3 (Kitsch Oda) *4 (Normal Oda) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....125

Tablo 55. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1 (Normal Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Kitsch Obje) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....126

Tablo 56. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1 (Kitsch Obje) *2 (Normal Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Kitsch Obje) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....127

Tablo 57. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Normal Obje) *Fikrim Yok- Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....128

Tablo 58. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Normal Obje) *Fikrim Yok - Sorusundaki Seçimlerin Karşılaştırılması.....129

Tablo 59. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle İsmail Y.K. Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....131

Tablo 60. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Orhan Hakalmaz Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması...132

Tablo 61. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Can Kan Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....133

Tablo 62. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle Neşet Ertaş Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....134

Tablo 63. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle İsmail Y.K. Hakkındaki Fikirlerinin Karşılaştırılması.....135

Tablo 64. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle Can Kan Hakkındaki Fikirlerinin Karşılaştırılması.....136

Tablo 65. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz ? Sorusu İle Kurtlar Vadisi Dizisi Hakkındaki Fikirlerin Karşılaştırılması.....138

Tablo 66. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle Kurtlar Vadisi Dizisi Hakkındaki Fikirlerinin Karşılaştırılması.....139

Tablo 67. Okuldaki Sanat Dersleri Dışında, Herhangi Bir Sanat Dalı İle Uğraşıyor musunuz? Sorusu İle “İzlediğim Dizi Veya Filmlerdeki Kahramanların, Amaçlarına Ulaşmaları İçin Şiddet Uygulamaları Beni Rahatsız Etmez.” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....139

Tablo 68. Öğrencilerin Ders Notu Ortalamaları İle “İzlediğim Dizi Veya Filmlerdeki Kahramanların, Amaçlarına Ulaşmaları İçin Şiddet Uygulamaları Beni Rahatsız Etmez.” Düşüncesine Katılma Oranlarının Karşılaştırılması.....140

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Estetik olan & Sanatsal olan (Kagan,M (1993) Estetik ve Sanat Dersleri, Ankara, İmge Yayınları,s.200).....	18
Şekil 2. Ağlayan Çocuk	47
Şekil 3. *1(Kitsch Resim) *2(Kitsch Resim)*3(Claude Monet)*4(Kitsch Resim)..	103
Şekil 4. *1(Edvard Munch) *2(Van Gogh) *3(Kitsch Resim) *4(Henri Matisse)..	104
Şekil 5. *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Kitsch Resim) *4 (Van Gogh)...	105
Şekil 6. *1(Kitsch Resim) *2 (Paul Gauguin) *3(Claude Monet) *4 (Van Gogh)..	106
Şekil 7. *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Van Gogh) *4 (Kitsch Resim)...	107
Şekil 8. *1(Paul Cezanne) *2 (Van Gogh) *3(Claude Monet) *4 (Kitsch Resim)..	108
Şekil 9. *1(Kitsch Resim) *2(Kitsch Resim)*3(Kitsch Resim)*4(Henri Matisse)..	109
Şekil 10.*1(Pablo Picasso)*2(EdvardMunch)*3(Henri Matisse)*4(Kitsch Resim)1	110
Şekil 11. *1(Kitsch Resim)*2(Pablo Picasso)*3(Kitsch Resim)*4(Kitsch Resim)..	111
Şekil 12. *1(Kitsch Resim) *2 (Wassily Kandinsky) *3(Jean Dubuffet) *4 (Jackson Pollock).....	112
Şekil 13. Kitsch Resim.....	113
Şekil 14. Van Gogh.....	114
Şekil 15. Kitsch Resim.....	115
Şekil 16. Henri Matisse.....	116
Şekil 17. Kitsch Resim.....	117
Şekil 18. Pablo Picasso.....	118
Şekil 19. Kitsch Resim.....	119

Şekil 20. Van Gogh.....	120
Şekil 21. Kitsch Resim.....	121
Şekil 22. Leonardo Da Vinci.....	122
Şekil 23. *1(Kitsch Obje) *2(Kitsch Obje) *3(Normal Obje) *4(Kitsch Obje)....	124
Şekil 24. *1(Kitsch Oda) *2(Kitsch Oda) *3(Kitsch Oda) *4(Normal Oda)...	125
Şekil 25. *1(Normal Obje) *2 (Kitsch Obje) *3(Kitsch Obje) *4(Kitsch Obje)...	126
Şekil 26. *1(Kitsch Obje) *2(Normal Obje) *3(Kitsch Obje) *4(Kitsch Obje)....	127
Şekil 27. *1(Kitsch Obje) *2(Kitsch Obje) *3(Kitsch Obje) *4(Normal Obje)..	128
Şekil 28. *1(Kitsch Obje) *2(Kitsch Obje) *3(Kitsch Obje) *4(Normal Obje)..	129
Şekil 29. İsmail Y.K.....	131
Şekil 30. Orhan Hakalmaz.....	132
Şekil 31. Can Kan.....	133
Şekil 32. Neşet Ertaş.....	134
Şekil 33. Kurtlar Vadisi.....	137

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Kitsch, herkesin içinde yaşadığı ve herkesi etkileyen toplumsal bir olgudur. Seçkin beğenin aşağıladığı, kitlelerin ise vazgeçilmezi olan kitsch; abartı, rüküş, yüzeysellik, ucuzluk, gösterişçilik, yozlaştırma, bayağılaştırma, taklit, ticarileştirme, estetik uygunsuzluk, kötü beğeni gibi olumsuz şeyleri karşılayan İngilizce bir kavramdır ve Almanca werkitschen (ucuzlatma) sözcüğünden gelir.

Kitle kültürünün kaçınılmaz sonucu olan kitsch kültürde her zaman yoğun bir duygusallık hakimdir ve bu duygusallık alımlayıcıya abartılı, sahte ve çıkarıcı bir biçimde direk olarak yansıtılır. Bu yansıtma, düşünce tembelliğine dayanan, duygu sömürüsü ve ticari kaygı taşıyan taklitçi bir üslupla yapıldığı için herkesin kendine göre bir bakış açısı gelişmez, herkesin bildiği kitle duyguları, herkesçe benimsenen anlamlar ortaya çıkar. Tepeden birleştirmeye dayanan bu anlayışın sonucu kitsch kültüre esir olmuş toplumları oluşturan bireylerin, birbirlerinin aynı, yüzeysel, ucuz, gösterişçi, kendini olduğundan daha değerli gösterme gibi davranışlar sergilemeleri kaçınılmazdır. Günümüzde sanat alanlarını da esir alan kitsch olgusu, geçmişin herhangi bir sanat eserine hayran olan, fakat onun kalitesini sağlayan biçimleme disiplinine ulaşamamış bir kimse tarafından cüret edilerek yapılan, seviyesiz bir özentî ürünüdür. Yani kitsch, bir sanatçının vardığı kaliteden haberi olmadan, yalnız dış görünüme dayanan disiplinsiz bir hayranlığın yarattığı sonuçtur (Turani,2003, s.47).

İçinde yaşadığımız post-modern dönemde “Ne olsa gider” (Anything goes) mantığıyla bütün disiplinler, kavramlar ve farklı beğeniler iç içe geçmiş ve modernizmin, yüksek kültürün aşağıladığı kitsch ürünler bilinçli olarak sanat şemsiyesi altına alınmıştır. Artık neyin sanat olduğu neyin olmadığını ayırt etmek eskisi kadar kolay olmamaktadır. Her gün kitle iletişim araçları ile topluma sunulan

sanatla alakası olmayan tamamen ticari amaçlarla piyasaya sürülmüş bir sürü kişiye artık “sanatçı” denilme noktasına gelindi. Post-modernizm sanatla gündelik yaşam arasındaki sınırları kaldırmış, seçkin beğeni ile ve kitsch ürünler arasındaki düşmanlığı uzlaştırma yoluna girmiştir. Bu durum hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin seçim yapmalarını güçleştirmektedir. Dikkat edilmesi gereken en önemli ayrım post-modernizm de kitsch unsurların bilinçli olarak yapıta dahil edilmesidir. Ülkemizde modernizmin tam anlamıyla yaşanmadığını da düşünürsek post-modernizm içinde filizlenen pop kültürün ve tüketim toplumu olmanın getirdiği olumsuzlukların öğrencilerimizi nasıl etkilediği ve etkileyebileceği daha rahat anlaşılabilecektir. Tehlike öğrencilerin kendi olabilmesinde yaşadığı güçlüklerdedir. Yani okuyacağı kitaptan, gideceği filme ve hatta giyimine kadar kendi tercihlerini yapıp yapmadığı önemlidir. Her şeyin paraya dayandırılarak tek amacı kar etmek olan, kültür endüstrisine hizmet eden kitle iletişim araçları, toplumu ne okuması, hangi filme, hangi sergiye gitmesi, hangi müziği dinlemesi gerektiği konusunda yönlendirmektedir. Bütün bunlar popüler kültürün, tüketim toplumu olmanın ve kapitalizmin işleyişinin doğal sonuçlarıdır (İlkyaz,1997, s.2).

Öğrencilerimizin yani geleceğimizi oluşturacak olan toplumun niteliklerinden en fazla sorumlu olan kurumlar eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumları bireylere yeni değişme ve gelişmeler için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak onların toplumsal ve ekonomik gelişmelere uymalarını kolaylaştırırlar. Bunun yanı sıra toplumda yenilikleri başlatacak ve geliştirecek yaratıcı bireylerin yetişmesine de katkıda bulunurlar (Erden-Fidan,2005, s.65).

Eğitilmiş insan sadece belli yönleri ile değil her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Çünkü hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Estetik duyguları gelişmemiş bir birey gerçek anlamda eğitilmiş biri olarak görülemez ve doğuştan yaratıcı güçlere sahip bir bireyin, bu gücünün ortaya çıkarılmasının yollarından en önemlisi “estetik eğitimi” yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda kişilik eğitimi sanat eğitiminin amaçlarından biri olmaktadır (Gençaydın,1993, s.2).

Bu araştırmada, kitsch olgusunun öğrencilerin estetik algı ve beğenileri üzerindeki etkileri değerlendirilerek, öğrencilerin bu olumsuz etkilerden kendilerini nasıl koruyabilecekleri sorusuna yanıtlar bulunması ve kitsch karşıtı olan “gerçek sanat” ve “estetik bilinç”in oynadığı toplumsal rolün eğitim bağlamında ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Günümüzde hayatın her alanına yayılmış olan kitsch olgusu toplumumuzun bütün kesimlerinden insanları etkilediği gibi eğitim sistemimizdeki öğrencilerimizi de etkilemektedir. Bu amaçla araştırmaya katılan Ankara ili merkez ilçelerinde öğrenim gören 10 okuldaki toplam 500 öğrenciye kitsch olgusundan nasıl etkilendiklerini anlamak amacıyla 72 soruluk bir anket uygulanmıştır. Ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak öğrencilerin kitsch’in olumsuz etkilerinden nasıl korunabileceklerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel problemi, öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin kitsch ürünler tarafından etkilenip etkilenmediğidir. Öğrencilerin beraber yaşadıkları ve en çok vakit geçirdikleri ailelerinin eğitim düzeyleri; öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimlerini, kitap okuma alışkanlıklarını ve televizyon izleme alışkanlıklarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu etkilerde kaçınılmaz olarak öğrencilerin estetik algı ve beğeni gelişimlerinin, tamamen ticari amaçlarla üretilen kitsch ürünler tarafından etkilenmesine neden olabilmektedir. Bu etkilenmenin düzeyi ise öğrencilerimizin bu aldatıcı ve ikiyüzlü yoz sanatı benimseyip; yaşam tarzlarını, hayata bakışlarını ve sağlıklı düşünen, başarılı bireyler olarak yetişmelerini etkileyen önemli bir faktördür.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin, kitsch ürünler tarafından etkilenmesindeki nedenlerin ortaya konulması ve öğrencilerin bu olumsuz etkilerden kendilerini nasıl koruyabilecekleri sorusuna yanıtlar bulunmasıdır. Aynı amaçla bağlantılı olarak, aşağıdaki alt amaçlar ve sorular belirlenmiştir:

- 1- Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, boş vakit değerlendirme biçimleri arasında bir fark var mıdır?
- 2- Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, televizyon izleme alışkanlıkları arasında bir fark var mıdır?
- 3- Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, zengin ve ünlü biri olmak istemeleri arasında bir fark var mıdır?
- 4- Günlük boş vakit değerlendirme biçimleri ve televizyon izleme alışkanlıkları farklı olan öğrencilerin derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?
- 5- Herhangi bir sanat dalıyla uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, kitsch ürünleri benimsemeleri arasında bir fark var mıdır?
- 6- Herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, estetik algı ve beğenileri arasında fark var mıdır?
- 7- Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?
- 8- Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, şiddeti onaylamaları arasında fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kitsch olgusu ve ürünleri günümüzde yaygın olarak hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce yapılan kaynak taramasında kitsch ile ilgili bazı kapsamlı araştırmalara rastlanmıştır. Bu araştırmalar; Mehmet Aslışen'in "Post-modern Süreçte Kitsch Olgusu", Barış Özleyen'in "Mimarlıkta Kitsch Kavramı", Demet Türk'ün "1980 Sonrası İstanbul Mimarlığında Kitsch Olgusu" ve Feza Özer'in "Türk Resim Sanatında Yirminci Yüzyıla Yansıyamayan Gelenek, Kitsch Bağlamında Arabeskin Post-modern Yanılsamasının Diğer Kültür Ve Sanat Olgularını Kuşatması" isimli araştırmalarıdır. Fakat kitsch olgusunun "eğitime" olan etkileri konusunda birkaç makale dışında kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Kültür endüstrisinin tamamen ticari amaçlar doğrultusunda ürettiği, kitsch sanat ve sanatçı örnekleri olan en bayağı programlar "toplum bunu istiyor" diye sürekli olarak topluma dayatılmaktadır. Her gün televizyonlarda karşımıza çıkan sanatla alakası olmayan bir sürü kişi "sanatçı" olarak kabul edilmeye başlandı. Öğrencilerin estetik yönden eğitilmeleri toplumumuzun geleceği açısından son derece önemlidir çünkü öğrencilerimizin, hiçbir sanatsal değeri olmayan ve tamamen ticari kaygılarla sisteminin işleyişine ve devamlılığına hizmet etmesi için tasarlanmış bu yoz sanatı benimseyip etkilenmeleri, geleceğimizi oluşturacak olan toplumun yapısını ve sağlığını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Araştırma bulgularının, aileler, öğrenciler, öğretmenler, okul yöneticileri ve bu konuyla ilgilenecek olan araştırmacılara önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

- 1- Ailelerin eğitim düzeyleri; öğrencilerin günlük boş vakit değerlendirme biçimlerini, kitap okuma alışkanlıklarını, televizyon izleme alışkanlıklarını ve zengin, ünlü bir kişi olmak istemelerini etkilemektedir.
- 2- Öğrencilerin günlük boş vakit değerlendirme biçimleri, televizyon izleme alışkanlıkları ve kitap okuma alışkanlıkları, kitsch ürünleri benimsemelerini etkilemektedir.
- 3- Öğrencilerin günlük boş vakit değerlendirme biçimleri, televizyon izleme alışkanlıkları ve kitap okuma alışkanlıkları, derslerdeki başarılarını etkilemektedir.
- 4- Derslerdeki başarıları düşük olan öğrenciler, yüksek olan öğrencilere göre kitsch ürünleri daha fazla benimsemekte ve kitsch olgusundan daha fazla etkilenmektedir.
- 5- Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrenciler, kitsch ürünleri daha az benimsemekte ve kitsch olgusundan daha az etkilenmektedir.
- 6- Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerin estetik algı ve beğenileri, hiçbir sanat dalı ile uğraşmayan öğrencilere göre daha gelişmiş ve seçici özelliktedir.
- 7- Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler, benimsemeyen öğrencilere göre şiddeti daha fazla onaylamaktadırlar.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Kitsch olgusu ile ilgili çeşitli yaklaşımlar vardır. Araştırmada Kitsch'i toplum bilimsel açıdan ele alan Jean Baudrillard, Clement Greenberg ve estetik kategori olarak değerlendiren Tomas Kulka'nın yaklaşımları temel alınmıştır. Estetik eğitim konusunda ise M.Kagan'ın görüşleri temel alınmıştır.

2. Araştırmada incelenen öğrencilerin beğeni düzeylerinin ölçümü; sanata olan ilgileri, televizyon izleme alışkanlıkları, kitap okuma alışkanlıkları, şiddete karşı tutumları, boş vakit değerlendirme biçimleri ve ailelerin eğitim düzeyinin belirlenmesi, amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan 72 soruluk anket ile sınırlıdır.

3. Bu araştırma, 2007-2008 eğitim- öğretim yılında Ankara İli merkezindeki farklı merkez ilçelerde bulunan 5 Genel Lise, 1 Anadolu, 1 Fen, 1 Güzel Sanatlar, 1 İmam Hatip, 1 Endüstri Meslek Lisesi olmak üzere toplam 6 çeşit, 10 resmi orta öğretim kurumunda öğrenim gören 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçları, ancak belirtilen özelliklere benzediği oranda diğer öğrencilere genellenebilir.

4. Bulgularının geçerliliği, anketlerin geri dönüş oranına, cevaplama, sırasında cevaplayıcının havasına ve ankette yer alan soruların kalitesine bağlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde araştırmanın temel kavramlarına ilişkin tanımlar verilmiştir:

Kitsch (Kiç): Özellikle 20. yy içinde üretilmiş çeşitli nesnelerde rastlanan zevksiz, kökeni belirsiz ve estetik değer taşımayan bir tasarım anlayışını nitelemek için kullanılan bu terim, Türkçe de yakın anlamlı olarak “rüküş” sözcüğüyle karşılanabilir. Kitsch, grafikten endüstri tasarımına ve mimarlığa kadar uzanan geniş bir alanda estetik düzey düşüklüğünü nitelemek için kullanılır.

Sanat: Bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü, bu metotların sonunda ulaşılan üstün yaratıcılık.

Estetik : Baumgarten'a göre, estetik, duyulur bilginin bilimidir ve zihin bilgisinin bilimi olan mantığın duyu bilgisi alanındaki karşılığıdır.

Estetik Alımlayıcı: Sanat yapıtından ya da bir doğa görünümünden haz duyan, estetik tat alan varlık.

Estetik Algı: Estetik bir varlık üzerine duyular yolu ile alımlayıcı tarafından alınan duyuşal bilginin, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi sonucu edinilen bilinçlenme süreci ve eylemi.

Beğeni: Güzeli ifade eden, bir anlamda da onu tanımlayan yargı ve düşünce.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SANAT

Sanat, denildiğinde ilk akla gelen güzel kavramıdır. Çünkü sanatın birincil amacı eskiden beri güzelin yaratılması olarak görülmüştür. Güzel kavramı ise kendisini bilimsel olarak araştıran estetik kavramı ile bir bütündür. Güzel her çağda farklı şekillerde yaratılmış ve yorumlanmıştır. Buna paralel olarak sanat kavramı da giderek farklı anlamlara gelmiş ve özellikle günümüzde çok tartışılan bir kavram olmuştur. Sanat kimine göre güzel biçimlerin uyumlu olarak bir araya getirilmesi, kimine göre sadece gerçeği yansıtan bir insan etkinliği, kimine göre ise duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde kullanılan bir araç olarak görülmüştür.

Sanat,“19.yüzyıldan itibaren günümüze kadar gelen ve pek değişikliğe uğramayan anlamı ile bir duygunun, bir tasarının veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü, bu metotların sonunda ulaşılan üstün yaratıcılıktır” (Erinç,1995, s.20).

Güzel kavramının, insanoğlunun beslenme, büyüme, korunma, uyuma, üreme gibi, temel ihtiyaçlarıyla açık seçik bir ilişkisi yok gibi gözükmektedir. Fakat bu biyolojik yaklaşımın yanı sıra, bir diğer psikolojik olgu da, insanoğlunun “güzel”e yaklaşımıdır. İnsanoğlunun bütün tutum ve davranışları -bu tutum ve davranışlara ayırdığı zihinsel ya da zamansal süre bakımından- ele alınırsa, ağırlığının “güzel”e dönük eylemlerden oluştuğunun hemen fark edilebilir. Örneğin bir insan, korunma ve örtünme gereksinimini karşılamak amacı ile bir gömlek almak istediğinde, bu temel gereksiniminin farkına varması çok kısa bir zaman süresi içinde olduğu halde, o gömleği seçmesi, umulandan da fazla bir süreyi kapsar. Çünkü bu seçme işlemi sırasında gereksinim ikinci plana itilir ve öne, daha güzel, en güzel gömleği seçme,

seçebilme kaygısı çıkar. Bu tutuma bakarak, insanoğlunun güzele karşı eğilimleri de tıpkı birincil (ilkel) güdüler gibi i  görür denebilir (Erinç,1995, s.17).

Yaratıcı bir insan etkinliği olarak güzeli yansıtan ya da yorumlayan sanatın insanlıkla ya ıt olduğunu söylenebilir. Ma ara duvarına resim yapan insanın amacı ile günümüzde tuvale resim yapan insanın amacı birbirinden farklı olsa da, insanlık tarihi boyunca, insanı insan yapan ve insanı diğer canlılardan ayıran en insanca eylemin sanat olduğu bir gerçektir. Bununla beraber tarih kitaplarında insanın oynadığı rollere bakarak, görmekten en çok ho lana bilece imiz olaylar ve kavramlar arasında insana en çok yakı an eylemin yine sanat olduğunu söylenebilir.

 nsano lunun sanatı, mağarada yaşayan insandan günümüz insanına kadar geçen süreçte artan ve değişen amaçlarıyla farklı ihtiyaçlarını karşılamak için ger ekle tirildi ini görürüz. Buna paralel olarak sanata verilen anlamlarda de i mi  ve giderek farklıla mı tır. Başlangıçta, bir hammadenin elle işlenmesi ve bir yarar amacı gözetilerek ona biçim verilmesi anlamında, sanat (ars) ile zanaat (tekhne) birbirine yakın, benzer etkinlikler olarak benimsenmiştir. Sanat anlamına gelen latince “ars” ile yunanca “tekhne”, etimoloji açısından  u aynı anlamı taşır: “pratik kurallarla belirlenmiş bir zanaatı uygulama”. Platon ve Aristoteles gibi antik d   n rl r, sanat sözcüğünü bu anlamda kullanmışlardır. Sanatı, bir teknik ve bilgi-beceri olarak açıklayan Aristoteles, “Sanat -burada zanaat- (tekhne), doğru bir akıl yürütmeye dayanan ve insanın bir yaratı  ortaya koymasını sağlayabilen bir yetenektir” der. Bundan ötürü bu filozoflar, sanatı d   nd klerinde, hem dokumacıyı, d lgeri, ok atanı ya da balı çıyı yani zanaatı; hem de ressamı, mimarı, heykelt i ve şairi, yani sanatı aynı anlamda d   nm  lerdi. Eski  a larda zanaatkar ile sanatçı arasında bir ayrım olmadığı gibi, toplumsal üretim içinde, teknik nesneler ile sanat nesneleri arasında da bir kopukluk yoktu. Eski  a ların birçok dilinde karşılaşılan bu sanat ile zanaat  zde li i, daha sonra güzel sanatlar (beaux arts) kavramının ortaya çıkmasıyla ortadan kalkmıştır. Yani, bir yarar amacı ta ımaksızın, kullanılmak için üretilmiş nesneler değil, hiçbir çıkar gözetmeksizin yalnızca ho lanmak amacıyla, seyredilmek için nesneler  retilmesi. Böylece sanatın anlamı giderek geli mi  ve yeni kavramlar ortaya koymuştur; “Duygu” (duyumdan da beceriden de farklı), “esin” (bilimsel olmayan bir bilgi türü), “beğeni yargısı”

(alımlayıcıları, nesnelerle işlevsel ya da çıkar gözetmeyen bir bağıntı kurmalarına göre sınıflandırır) ve “anlatım” (sanat yapıtının, hem eşyanın ne olduğunu, hem de sanatçının kişiliğini ortaya çıkaran özel bir alan olmasını sağlar) (Bozkurt,1995, s.17).

17. özellikle de 18. ve 19. yüzyıllarda süregelen sanayi devrimi ile sanat ticarileştirilerek farklı amaçlarla kullanmaya başlamıştır. Bununla birlikte kültür endüstrisi kavramı ortaya çıkar. Kültür endüstrisini, sanatı kendi çıkarlarına göre kullanarak müşterilerin kasten ve tepeden birleştirilmesi olarak tanımlayan Adorno, bu mekanizmalarının binlerce yıl boyunca birbirinden ayrılmış yüksek ve düşük kültür alanlarını, her ikisinin de zararına olacak şekilde birleştirmeye çalıştığını söyler. Sanatı meta ya dönüştüren kültür endüstrisi, onun özerkliğini ve biricikliğini de darbeleyerek, kitlelere ve kitleleri sahte bir uyum fenomeniyle biçimlendiren sermayeye uyumlu ve yüksek sanat ile düşük sanat arasında yarattığı negatif bütünleşmeyle eşdeğerli kılar (Pelvanoğlu,2008).

Kültürün özel bir alanı olan sanatın amacının birleştirmeci bir anlayışla kar etmek için değiştirilmesi “sanat için sanat” terimini akla getirir. “Sanat için sanat”, Benjamin Constant tarafından ilk kez 1804 de kullanılmıştır ve şu düşünciyi özetler: “Sanat, sanat içindir ve hiçbir amacı yoktur; her amaç sanatı soysuzlaştırır”. Bu terim akademik ve kuralcı geleneğe, romantik ruha ve izlenimcilerdeki el değmemiş bakış inancına kaynaklık ettiği gibi; 19. yüzyılın başında sanat yapıtının özerkliğini ortaya koyan biçimsel araştırmalara da zemin hazırlamıştır. “Sanat için sanat” anlayışının, nesne ile istenci, içerik ile formu ayıran bu, estetikleştirici ve figüratif yorumu bugün de geçerli olmakla birlikte, iki büyük sanat akımı karşısında gerilemek zorunda kaldı. Bunlardan birincisi, güzel ile yararlı, sanat ile bilgi, kültürlü seçkinler ile yığınlar arasında ilintiler yaratarak “sanat nesnesi” ile “sanayi nesnesi” arasındaki kopuşa karşı çıkan akımdır. Sanatlardan ve zanaatlardan (Arts and Crafts) çizime, sanayi estetiğinden Bauhaus’a kadar, modern kentlerimizde olduğu gibi sanayinin ürettiği nesnelerde de sanat ile yaşamı birleştirmek söz konusuydu ve artık sanatı, piyasadan ayırmak olanaksızdı. Algısal ve toplumsal mekanımızdaki biçimsel ve resimsel kurucu öge, sanatçının elinden kaçmıştı. Fakat zanaatkarın ve hatta işçinin değil; bu ayrıcalık artık, tasarımcının, yani reklamcının, renk uzmanının, çizim

danışmanın, şehircinin eline geçti. İkinci akım ise, 19. yüzyılda benimsenmiş başlıca temel ilkeleri yıktı. Soyut sanatla figürü bozdu, gerçeküstücü sanatla konuyu başkalaşıma uğrattı, pop art'la nesneleri parçaladı, kinetik sanatla ışığı ayırtırdı, siyasal sanatla da toplumsal anlamları eleştiriden geçirdi. Buna koşut olarak çağdaş öncü sanatçılar, yeni maddeler, yeni gereçler, yeni fırçalar aradı; kavram, saptama, jest ve sanatçının kendi bedeni bile bu tür resim araçları oldu. Bu durum, sanat sözcüğünün anlamında büyük değişikliklere yol açtı: duygulanım (affection) ve istek, duygunun ve anlatımın yerini aldı, olumsuzlanan ya da ötesine geçilen toplumsal hayal gücü ürünü, esini kapladı. Sonuç olarak doğadan başka bir şey olan sanat, günümüzde çoğunlukla, kültürün karşıtı, tersi olarak, “karşı kültür” (Anticulture) olarak karşımıza çıktı (Bozkurt,1995, s.21).

2.1. Sanatçı

“Sanat adı verilen bir şey yoktur aslında, yalnızca sanatçılar vardır” der Gombrich. Bu görüşe paralel olarak insanlık tarihi boyunca anlamı sürekli değişmiş, hayatın içinden insanın en yaratıcı etkinliği olarak ortaya çıkan sanatı, tamamen sanatçılara borçlu olduğumuzu söyleyebiliriz. Toplumsal dönüşümlerle değişen insan değiştikçe sanatı da değişmiş ve farklı anlamlara bürünmüştür. Bugün hayranlıkla izlediğimiz pek çok sanat yapıtının yapımcısına, belli bir tarih diliminde de olsa, sanatçı denmediği düşünülürse, ya da “bunu ben bile yaparım” denilen bir resmin yapımcısına “büyük sanatçı” dendiği hesaba katılırsa, sanatçı sıfatının pek de kolay anlaşılabilir bir şey olmadığı açıklığa kavuşacaktır. Resim sanatında, Gombrich’e göre birçokları, gerçekte görmekten hoşlanacakları şeyleri tablolar da görmek isterler. Doğal olarak böyle düşünüldüğünde, pek çok resim sanat eseri, dolayısıyla bu resimleri yapanlarda sanatçı sayılacaklardır (Erinç,1995, s.21).

Bozkurt’a göre sanatın en temel özelliği, belirli bir nesne üretmeyi amaçlayan ve bir tasarım ya da kurmaca sonucunda ortaya çıkan bir etkinlik olması, insanın yaratıcı

gücüne bağlı bulunmasıdır. Sanatın bu özelliği, sanatçının kişiliği ile yakından ilişkisi olan “biçem” (style) kavramıyla önemli bir koşutluk gösterir. Genel anlamda, sanatçının özgünlüğünü oluşturan, onun kendisine özgü biçimidir. Biçem bu anlamda, sanatçının bütün ürünlerinde görülen bir özellik olarak, aynı zamanda o sanatçının kendi dalına getirdiği yeniliktir. Örneğin; Rembrandt’ın gölge ışık-teknikleri ya da Van Gogh’un fırça vuruşları, hem bu sanatçıların biçemlerini belirleyen öğeler, hem de onların resim sanatına getirdikleri yeniliklerdir. İşte bütün bu öğeler göz önünde tutulduğunda sanatın ayırt edici özelliklerinden en önemlisi “yaratıcılık” (creativite) ortaya çıkar. “Özgünlük” ve “biçem” kavramlarının birleştiği bu özellik aynı zamanda, doğal süreçlerin oluşum biçimlerinin hep aynı olmasına karşılık, sanatsal yaratının “tek olma” niteliğini de içerir. Bu niteliği ortaya çıkaran da sanatçının yaratıcı kişiliğidir (Bozkurt,1995, s.16).

Sanatçı için ortaya atılan ve sanat eserinin oluşmasını sağlayan pek çok öğeyi de içeren bu açıklamalardan hareket edersek, bir sanatçının temel özelliklerini açıklayabiliriz. Erinç’e göre bir insanı sanatçı yapan en genel nitelikleri şöyle sıralana bilir:

1. Her sanatçı kendi alıcısını kendi yaratır. Belli şeyleri algılayabilecek kimselere seslendiği düşüncesinden hareketle eser verir. Yani sanatçı kişi ürün vermeye başladığında, potansiyel bir alıcıyı varsayar. Yapıtından en azından haz duyabilecek alıcılar yaratır.
2. Bir yapıtın yansıttığı dünya, ne denli gerçekçi olursa olsun yine de bir ideolojik dünyadır. Çünkü gerçekçilik de bir sürü görsel ideolojiden yalnızca bir tanesidir. Yani sanatçı kendine özgü bir bakışla çevresine bakar ve bu bakışı yaratan bir ideolojinin, bir savın ya sahibi ya da yandaşı olur.
3. Sanatçı, sadece, duygularını başarıyla yansıtmakla yetinmemeli aynı zamanda belli bir duyguyu ya da duyguları o sanat eseri ile ilişki kuran alıcıya da aşılabilmesi ve onun duygularında bir değişme, bir gelişme sağlamalıdır. Bu ise, sanatçının sezgi ile ifade arasındaki büyük boşluğu kendine özgü, onu o yapan tekniği ve üslubu ile doldurabilmesi demektir. Tolstoy günlüğünde, duygularını anlatabilmek, aktarabilmek için çok uzun süre oturup

düşündüğünü, fakat doğru sözcüğü bir türlü bulamadığını söyler. Yaratıcılık da, işte bu doğru sözcüğü, yani doğru aracı bulmaktır.

4. Sanatçı, alanının bütün tekniklerini özümsemiş, özümsemediğinin de ötesine geçmiş olmalıdır. Sanatçının az ya da çok yaratıcı bir kişiliği vardır, yaratıcı bir niteliği bulunmaktadır ve onun hem özgürlüğü, hem de özgünlüğü buradan gelir.
5. Sanatçı, tüm engellere karşın, konusunu, tekniğini kendi sabrıyla, kendi iradesiyle, kendi duygularıyla bulur, ayıklar ve yine özgürce yorumlayarak kullanır.
6. Sanatçı, yaşadığı dünyanın bilincinde olan ve bu bilinci kullanabilen kişidir.
7. Sanatçı, sanatı bütün olarak kavrayabilen, onun her alanında geçerli ve yeterli edinim sahibi olan, fakat sanat dünyasına dilediği bir yanından salt ürün vermek için giren kişidir.

Yukarıdaki tanımlamaları toparlayarak sanatçıyı Aristoteles'in sanata yaklaşımından hareketle son olarak şöyle tanımlayabiliriz: "Zekası, sezgisi, yeteneği ve bilgisiyle doğayı tekrar işleyebilen ve bu işlem sonunda da kendine özgü bir güzel yaratabilen kimse" (Erinç, 1995, s.26).

2.2. Sanat Eseri

Sanat eseri de, sanat ve sanatçı kavramları gibi aydınlanma çağından bu yana çok farklı iddiaları içermiştir. Sanat tarihine baktığımızda; Sanat okullarına göre, psiko-sosyal, sosyo-politik akımlara, ideolojilere göre, kültürel, ekonomik koşullara, propagandalara, modalara göre, kimi yapıt sanat eseri sayılmış, bir estetik obje kabul edilmiş, kimi ise reddedilmiştir. Kimine paha biçilememiş, kimi ise beklenmedik bir anda gözden düşmüştür (Erinç, 1995, s.27).

Doğada bulunmayan yalnızca insanın bilinçli ve amaçlı olarak tasarladığı yaratıcı, hayal ürünü olan, estetik öğelere sahip eser olarak tanımlaya bileceğimiz “sanat eseri”nin doğal nesnelerden farkı, sanatın niteliğini de ortaya koyar. Doğal süreçler sonucunda ortaya çıkan nesneler (kristaller, sarkıt ve dikitler, arı peteği ya da örümcek ağı, mercanlar gibi oluşumlar) ve doğa manzaraları bir anlamda güzel olsalar da, sanat yapıtı olarak kabul edilmezler. Aynı şekilde güzel olarak algılanan canlılar, hayvan ve bitkiler de sanat yapıtı değildir. Ayrıca olağan ve sıradan nesneler genellikle sanat yapıtının karşısı sayılmışlardır; çünkü sanat yapıtını, doğal oluşumlardan farklı olarak, belirleyen belli başlı özelliklerden biri özgünlük (originalite), diğeri de onun tek, biricik (unique) olmasıdır. Eğer bir Mimar Sinan, bir Michael Angello, bir Dede Efendi, bir Shakespeare, bir Beethoven yeryüzüne gelmemiş olsaydı, doğal olarak yapıtlarını alımlanamazdı. Çünkü her sanat yapıtı onun yaratıcısına özgülendir ve ondan başkasına bağlanamaz. Buna göre, örneğin seri olarak üretilen çok sayıda yapıtın sanatsal değeri, tek bir örneği olan bir yapıttan daha düşüktür (Bozkurt,1995, s.16).

Bir yapıtın sanat eseri sıfatını kazanması için gereken özellikler Erinç’e göre iki odakta toplanabilir. Bunlardan ilki sanatsal koşullardır ve üç alt gruptan oluşur:

1. Bir yapıtın sanat tarihi içerisinde değeri taşıması,
2. Bir yapıtın antika kavramına uygun bir değeri taşıması,
3. Bir yapıtın, çağdaş ve çağcıl sanat kuramları açısından değeri taşıması.

Yazara göre herhangi bir yapıtta bu üç değerdendir biri varsa o yapıta sanat eseri denir. Kimi eserlerde bu değerlerden ikisi, hatta üçü bir arada da olabilir. Sanat eserinin özelliklerini belirleyen ve sanatsal olmayan koşullar ise;

1. Ekonomik nedenlerle bir yapıta bir değeri yakıştırılması,
2. Politik nedenlerle bir yapıta bir değeri yakıştırılması,
3. İdeolojik nedenlerle bir yapıta bir değeri yakıştırılması,
4. Medya aracılığı ile bir yapıta bir değeri yakıştırılması.

Sanatsal kabul edilmeyen bu dört koşulla bir yapıt, sanat eseri olmasa da belli bir zaman dilimi için de sanat eseri olarak adlandırılmış olabilir. Doğal olarak, buradaki değer bir yakıştırma değeridir ve yapıtın kendi özgün değeri olarak kabul edilemez. Özellikle içinde yaşadığımız post-modern dönemde sanat yapıtı olarak adlandırılan şeylerde, bazen bu dört koşulun her birinin, ya da bir kaçının birlikte oluşturduğu güçlü bir etki ile karşılaşan biz alıcılar, o yapıtın değerinin bir yakıştırma olduğunun farkına bile varamayabiliriz (Erinç,1995, s.28).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

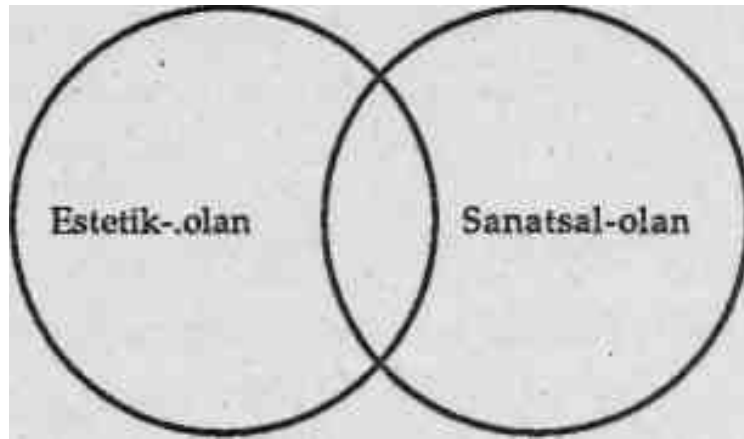
3. ESTETİK

Estetik, güzelin ve güzel sanatların yapısını inceleyen bir felsefe dalıdır. Terimi bugünkü anlamıyla ilk kullanan, estetik biliminin oluşmasını ve estetiğin ayrı bir felsefe dalı olarak kabul edilmesini sağlayan Alexander Baumgarten, insanın zihinsel dünyasını akıl, duygu ve irade yuvarları olarak ayırmıştı ve her birini başlı başına bir felsefi araştırma haline getiren Leibniz'den yola çıkmıştır. Aklın etkinliği öğretisi ile iradenin etkililiği öğretisinin (yani, mantık ile etiğin), felsefede özerk iki alan olduğu çoktan beri kabul edilmiş bulunuyordu; fakat “duygu öğretisi”, felsefede henüz böyle bir yer edinmemişti. Baumgarten, mantık ve etik gibi, bu öğretiye de felsefede aynı hakkın tanınması gerektiğini kanıtlamış ve bu öğretiye estetik adını vermiştir. Bunu yaparken de, estetik terimini, Yunancadaki aisthesis (duyum, duysal algı) sözcüğünden türetmiştir; çünkü etik ve mantık kavramlarının Yunancadaki etimolojik köken karşılıkları, ethos (töre, karakter) ve logos tur (söz, akıl) (Kagan,1993, s.13).

Kant'a göre estetik, genellikle insanda bir şeyin güzel olduğu duygusunu neyin uyandırdığını belirlemeye çalışan felsefi bir teoridir ve 19. yüzyılda Hegel'in etkisiyle, estetik daha çok sanatsal güzelliği ve sanatın anlamını araştırarak bir disiplin haline gelmiştir. Normatif yani kural koyucu bilimler olan; etik (eylem ve davranışlarla ilgili ahlak), mantık (doğruluk ve akıl yürütmeyle ilgili) ve estetik (güzellikle ilgili duyumsama) gibi üç disiplin içerisinde bulunan estetik, kendi içinde bölümlere ayrılır. Bunlar; sanatın kuralları, güzelin yasaları ve beğenin ilkeleri ya da kurucu öğeleridir.

3.1. Estetik Olan ve Sanatsal Olan

Estetik olan ile sanatsal olan arasındaki ilişki konumuzun önemli bir bölümünü oluşturan estetik algı kavramını yakından ilgilendirmektedir. Bu ilişkiyi açıklayan Kagan'a göre, hiçbir güzelliği olmayan, algılandığı zaman hiçbir hoşlanma, haz, sevinç uyandırmayan bir sanat yapıtı, gözümüzde değerini yitirir. Buradan yola çıkan yazara göre, estetik etkinlik ile sanatsal etkinlik arasında bir bağıntı vardır. Estetik etkinliğin alanı, sanatsal etkinliğin alanından daha kapsamlıdır ve sanatsal olan estetik olanın özel bir görünüş biçimini, bir yanını ya da tekil halini oluşturur. Estetik etkinlikte, insanın yalnızca sanatta değil ama mutlaka sanatta da güzelliği yaratışı vardır. Sanat yaratımı ise kendi içeriksel ve biçimsel nitelikleriyle bütün uzantısı içinde, güzelliğin yasalarına göre yaratma sınırlarının çok uzağına taşar. Estetik olan ile sanatsal olan arasındaki ilişkiyi birbiriyle şöyle kesişen iki çember olarak gösterebiliriz:

Şekil 1.

Bu iki çemberin kesiştikleri düzlem kendi içinde daha büyük ya da daha küçük olabilir ama bu iki çember hiçbir zaman bütün bütüne örtüşemeyeceği gibi, kesiştikleri düzlem de hiçbir zaman sıfıra indirgenemez. Yani hiçbir estetik niteliği olmayan bir sanat yapıtı, kendi sanatsal değerini yitirerek, sırf güzellik olarak kalır

ve sanat yapıtı olmaktan çıkarak, doğadaki güzel yaratımlar gibi bir nesne haline gelir. Bu bakımdan, örneğin, soyut bir sanat yapıtı ile kendi yapısındaki çizgilerini doğanın rastlantısından alan bir mineral parçası arasında hiçbir ayırım yoktur. Yani soyut bir çiçek modeli ne ölçüde estetik ise, bir taşın doğal dokusu ya da havadaki bulut kümesi de aynı ölçüde estetiktir. Güzel bir soyut sanat yapıtı, hiç kuşkusuz, bir evi süsleyebilir, ama aynı işi, bir malaşit taşı ya da harika gelişmiş bir ağaç kökü de görebilir. Bu bakımdan, bu gibi bir sanat yapıtı ancak ayrıç içinde, bir sanat yapıtı olarak gösterilebilir. Estetik olan ile sanatsal olan arasındaki bu sıkı bağ, insanın sanatsal etkinliğinin, estetik algı gelişimi açısından ne kadar önem taşıdığını ortaya koymaktadır. Sanat yaratımı, dünyanın estetik özümleşişinin en yüksek biçimi olarak tanımlamanın bir başka gerekçesi de, sanatın güzelliğın yasalarına göre bir etkinlik olmadığı, aynı zamanda, gerçek dünyadaki güzelliğı yeniden yaratmanın ve canlandırmanın da biricik yolu ve tarzı olduğudur (Kagan,1993, s.201).

3.2. Estetik Eğitim ve Sanatsal Eğitim

Estetik olan ile sanatsal olan arasındaki sıkı bağ eğitim konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Sanatsal eğitim, insanın sanatla ilintilerinin biçimlenmesidir ve ilk olarak, sanat sevgisinin gelişmesini, sanata içten gereksinim duyulmasını; ikinci olarak da, sanatın anlamı, özgül değeri ve imgesel dili anlayışının gelişmesini içine alır. Bu süreç, insanın sanat bilgisinin oluşumuna dayanır ve bu bilginin amacı da, insanlığın biriktirmiş olduğı çok yanlı sanatsal değeriilerin tüm zenginliğı içinde insana verilmesidir. Estetik eğitim ise insanın dünyada estetik değeri taşıyan ne varsa bunların tümüyle olan estetik ilintilerinin yani doğayla, kendi cinsiyle, kendisiyle, tüm yaşamsal etkinlik biçimleriyle, insan eliyle yaratılmış ikinci doğayla, yani nesneler dünyasıyla, en sonunda da, kendine özgü bir estetik değeri taşıyıcısı olarak sanatla ilintilerinin biçimlenmesidir. Dolayısıyla, yalnız sanatlar değeri, her birinde insanların kendine özgü bir estetik değeri bulduğı bütün pratik etkinlikler estetik

eğitimin araçları arasına girer. Estetik eğitim, insanda genel psikolojik ilkelerin oluşmasını sağlar. Bu psikolojik ilkeler, estetik yönlendirme, estetik gereksinim ve estetik tat olarak, dünyayla estetik ilintilerin yapısını belirler. İlkel toplumlarda insanları dünyayla estetik ilinti kurmaya götüren, insanlarda ritim, renk, oran, uyumlu ölçü ve ölçümsüz büyüklük duygusunu oluşturan ve geliştiren gücün kaynağı topluca çalışmaktır. Tapınma töresellikleri, insanlar arası günlük ilişkiler, savaş etkinlikleri, en sonunda da sanat kendi araçlarıyla bu süreçte ancak daha sonra devreye girmiştir. Bu durum benzer şekilde günümüz insanının yaşamında da vardır; örneğin, insan çocukluğundan başlayarak her yönden estetik bir ışınlanmadan geçer. Oyuncaklar, aile yaşamı, okul, büyüklerin çocukları koşullandırmaları; doğanın, kentin, sokağın etkileri, ilk çalışma yaşamı ve çalışma tarzının yoğun etkileri, spor, en sonunda da sanat. Bütün bunlar, insanın yaşamla olan estetik ilintisini oluşturan şeylerdir. Buradan şu sonuca varabiliriz (ki vardığımız bu sonuç yalnız kuramsal değil pratik olarak da büyük bir önem taşımaktadır), bireyin olduğu kadar, tüm bir halkın da estetik eğitimi, hiçbir zaman özel, kendi başına ve kendine yeterli bir eğitim biçimi olarak ele alınamaz, insanın yaşamla estetik ilintilerinin oluşumu, insanın çalışmayla ilintisinin kurulmasından; kendi siyasal, etik, dinsel, fiziksel ve sanatsal eğitiminden ayrı tutulamayacağından, estetik eğitim, diğer bütün eğitsel etkinlik biçimlerinin yalnızca belirli bir yanı ya da özel bir yönüdür. Estetik eğitim, kendi başına bir eğitim biçimi değildir; çünkü kendine özgü, özel bir konusu yoktur. Estetik değerler ayrı bir nesnel alan oluşturmayıp, insanlar tarafından tümüyle duyusal olarak algılanabilen dünyanın özümleliği sürecinde ortaya çıkar. Öte yandan, estetik bir eğitim ögesi taşımayan bir eğitsel etkinliğin hiçbir değerli, etkili yanı olamaz (Kagan,1993, s.203).

Estetik algının insanın sadece sanatsal etkinliği için değil hayatının diğer bütün alanlarındaki etkinlikleri ve dünya görüşünün şekillenmesinde de ne kadar önemli bir yere sahip olduğuna dikkat çeken Kagan'a göre insanda etik niteliklerin, siyasal bilincin ve insanın doğayla ilintilerinin oluşmasını belirleyen yasalar ile insanın yaptığı iş karşısındaki tavrının eğitimi belirleyen yasalar aynıdır. Bir kimsenin davranışının bütüncül bir özellik kazanabilmesi için o insanın yaptığı işin, ahlakça zorunluluğunun bilincinde olması ve bunu kendinde duyması yeterli

değildir. Aynı zamanda yaptığı o işin güzelliğinin ya da yüceliğinin de bilincinde olması, bunu duyması gerekir. Örneğin soysuz, aşağılık bir işin ahlaksızlık olduğunu bilmekle kalmayıp, o işin çirkinliğini, bayağılığını da duyan, hisseden bir tavır bütüncül bir tavidir. Bu bağlamda aynı ölçüler içinde, vatanseverlik olsun, topluma bağlılık olsun, siyasal bir kanı olmaktan çıkıp, aynı zamanda estetik bir coşku da olduğu zaman, gerçekten etkili bir güç haline gelebilir. Aynı şekilde insanın doğayla ilintisi, doğanın insanlar için yararlı ve zorunlu olduğunun bilincine varılışıyla değil aynı zamanda insanların doğanın güzelliğini görebilme ve doğanın büyüklüğünü duyabilme yeteneğinde olmalarından gelen, karşılıksız, içten sevgi yoluyla, insanların doğadan aldıkları sevinç ve doğaya gösterdikleri özenle de belirlenir. Sonuç olarak estetik eğitim, diğer bütün eğitim biçimlerinin zorunlu ve çok önemli bir yanıdır. Estetik eğitimin sanatsal eğitim ile sınıksız bağıntı içindedir. Gerçekten tam bir değer taşıyan bir sanat eğitimi için, estetik eğitim zorunludur; çünkü sanatın estetik nitelikleri kavranmadan, sanatı derinlemesine anlamak, doğru değerlendirmek ve gerçekten sevmek olanaksızdır. Ayrıca sanatsal eğitim, estetik eğitimin güçlü bir dayanağıdır çünkü insanın dünyayla estetik ilintilerinin oluşması ve gelişmesinde özel bir rol oynar (Kagan,1993, s.205).

3.3. Estetik Algı ve Beğeni

Algı, psikoloji ve bilişsel bilimlerde duyuşsal bilginin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamına gelir. Algı kelimesi (perception) Latince “almak” anlamına gelen capere, kelimesinden gelir. Algı kavramı “duyum” kavramından farklıdır. Farkı belirleyen temel etken duyumda bir yorumlama ya da anlama eyleminin söz konusu olmamasıdır. Örneğin; yolun karşısından gelen arkadaşımız bize doğru yürümektedir ve bize bakmaktadır. Ancak yanımızdan geçip giderse problem duyum ile algı farkına işaret ediyor olabilir. Yani bizim görüntümüz onun gözüne, retinasına yansımıştır. Biyolojik yapısı içerisinde göz bu görüntüyü beyne ulaştırmıştır. Fakat beyin burada yapması gereken duyuşsal bilginin

alınmasından sonra, seçilme, düzenleme ve yorumlama aşamalarını gerçekleştirmemiştir. Bu halk arasındaki tabirle bakmak ve görmek arasındaki fark gibi de düşünülebilir (Wikipedia,2008).

Konumuz estetik algı olduğuna göre; estetik bir varlık üzerine duyular yolu ile alımlayıcı tarafından alınan duyuşsal bilginin, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi sonucu edinilen bilinçlenme süreci ve eylemine “estetik algı” diyebiliriz. Alımlayıcının bu süreç sonunda ortaya koyduğu kararını da “estetik yargı” ya da “beğeni” olarak açıklayabiliriz.

Alımlayıcı sanat yapıtından ya da bir doğa görünümünden haz duyan, estetik tat alan varlıktır. Estetik tat almak, sanat yapıtı üretmek ve değerlendirmek, güzel/çirkin gibi yargılarda bulunmak ancak düşünen varlıklara özgü bir yetidir. Estetik yaşantının önemli bir özelliği pratik ahlaki yargı ile kuramsal akıl arasında bir bağlantı kurmasıdır. Estetik yetisi olmayan bir insanın öteki yetileri yetersiz kalır. Kant’a göre, estetik yaşantının temel ögesi beğeni yargılarıdır. Varlıkları bir araç olarak görmek yerine başlı başına bir değer olarak kabul etmek Kant’a göre, aklın önemli yetilerinden biridir. Bu yeti yalnızca insanlar arasındaki pratik ilişkilerde yani ahlak alanında değil, insanın doğaya karşı tutumunda da kendini gösterir. İnsanlar hiçbir pratik amaç gözetmeden, yalnızca hayranlık duygusuyla doğayı seyrederek; pratik çıkarlarla birlikte ahlaki yargıları ve kuramsal çözümlemeyi de dışarıda bırakan bu uzaktan seyretme ilişkisi, Kant’a göre, estetik yaşantının özünü oluşturur. Estetik yargı, ahlaki yargıdan ve kuramsal ya da bilimsel düşünceden de farklıdır ama aklın kuramsal, pratik (ahlaki), estetik biçimleri arasında bir yakınlık da vardır. Bu da nesneleri birer araç olarak değil, amaç olarak görmektir (Bozkurt,1995, s.45).

Önceki bölümlerde açıkladığımız estetik olan ile sanatsal olan varlıklar arasındaki sıkı ilişkinin, algı sürecinde de karşımıza çıktığını görüyoruz. Erinç’e göre, estetik algı sürecinde ortaya çıkan ve buna bağlı olarak gelişen estetik kaygı, kendiliğinden ortaya çıkmaz ve kendi kendine bir yöne kanalize olamaz. Bu duygunun ortaya çıkarılmasının en iyi yolu bir estetik varlık, yani bir sanat eseri ile alımlayıcının karşı karşıya bırakılmasıdır.

Estetik algının geliştirilmesinin en iyi yolu öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren sanat eğitime yönlendirilmesi ve estetik algının sanatsal algı ile geliştirilmeye başlanmasıdır. Estetik eğitim ve sanatsal eğitim konusunda da değindiğimiz gibi estetik algı ve beğeni düzeyinin gelişimi insana hayatının her alanında ihtiyaç duyacağı önemli niteliklerin kazandırılması açısından son derece önemlidir. Toplumumuzda sanat konusunda tekyönlü bir mantığın varlığıyla çok sık karşılaşırız. Toplumumuzu oluşturan bireyler kendilerinin ya da çocuklarının sanat eğitimi almaları fikrini genel olarak gereksiz bulmaktadırlar. Hatta okullarda verilen sanat eğitiminin, matematik ya da fen bilgisi gibi derslerin yanında çok fazla önem taşımadığını, gereksiz olduğunu düşünen ve ifade eden bireylerin sayısı oldukça fazladır. Bu görüşü savunan kişilere “neden?” diye sorulduğunda ise karşılaşılan cevaplar genellikle; “ressam mı olacak?” ya da “müzisyen mi olacak?” soruları olmaktadır. Örneğin bir öğrenci orta öğreniminin sonuna kadar matematik dersinde birçok konu ile karşılaşır ve mezun olabilmesi için bu konuların tamamında başarılı olması gerekir. Hatta öğrenci ilerde seçeceği mesleğinde matematik dersinin bu konularının tamamına ihtiyaç duymayacağını bilse de hepsinden öyle ya da böyle geçmek zorundadır. Fakat burada önemli olan ilerde seçeceği mesleğinde ya da günlük hayatında bu konulara ihtiyaç duyup duymaması değil, matematik dersi ile öğrenciye kazandırılmaya çalışılan mantıklı düşünce yeteneğidir. Bu bağlamda öğrenci sanat derslerinde öğrendiği konuları ilerde seçeceği mesleğinde ya da günlük yaşantısında kullanmasa da sanat dersleriyle öğrenciye kazandırılmaya çalışılan yetenek sanatsal algısının ve bu yolla da estetik algısının geliştirilmesidir. Estetik eğitim ve sanatsal eğitim bölümünde değindiğimiz konuyu özetleyecek olursak; estetik algının geliştirilmesi, öğrencilerin sadece bilinçli birer sanat tüketicisi olarak yetişmelerini sağlamak için değil aynı zamanda gelecekte yapacakları mesleklerine olan sevgilerinin, bağlılıklarının, yaşadıkları ülkeye, insanlara ve doğaya duydukları karşılıksız içten sevginin ve nihayet davranışları kendine özgü bir estetik değer taşıyan, psikolojik yönden sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri için de önemli bir rol oynamaktadır.

Algılama süreci içerisinde alımlayıcının etkinliklerini açıklayan Kagan, yönlendirme kuramına değinir. Yönlendirme kuramına göre insan algısı çeşitli

beklentilerin etkisi altında hep bir “hazır ol” durumunda, belirli eylemlere karşı belli bir duyarlılık ve eğilim içinde bulunmaktadır. Bu yönlendirme ise insanın davranış ve eylemlerinde bir etkinlik göstermektedir. Bir sanat yapıtının algılanışı üzerine özgün bir yönlendirme, daha bir tiyatroya, bir konsere, bir müzeye ya da bir sergiye gidildiğinde başlar çünkü orada hazır bulacağımız etki sanatsal etkidir. Bu hazır olma hali, bilinçsiz olarak başlar. Alımlayıcı, ilk önce, bir sanat yapıtıyla karşılaşmaktan dolayı estetik keyif alacağı düşüncesiyle, haz’a ilişkin bir yönlendirme içine girer. İkinci olarak, diğer dinleyici ya da izleyicilerle birlikte, yapıtın yaratıcısı (ya da yaratıcıları) ile doğrudan doğruya bir alışveriş, bir ilinti kurmaya hazır olma halinde, iletişimsel bir yönlendirmeye girer. Üçüncüsü, alımlayıcıda, az ya da çok gelişmiş, bilgisel bir yönlendirme, yani (kendisinin hiç bilmediği bir ülke, kendisine uzak bir tarihsel dönem, ender rastlanan bir iş, ünlü bir kişinin biyografisi ya da aşk, dostluk, kahramanlık, yaratıcılık vb. gibi şeyler üstüne) bir takım yeni bilgilerin kaynağı olarak yapıta bir ön ilgi başlar. Dördüncüsü, alımlayıcı, karşısındaki yapıtta kendi değer yönlendirmelerine yakın düşen, kendi ortak yaşantısını harekete geçirebilen kişilerle karşılaşmaktan dolayı, farklı vurguda bir değer yönlendirmesi içine girer. Beşincisi de, alımlayıcıda kendi eylemselliğini yoğunlaştırabileceğine, kendi tasarım gücünün yaratıcı edim içine katılabileceğine ilişkin şu ya da bu yolda bir umut belirir. Buna ortak yaratım ya da sonradan yaratım denilmektedir (Kagan,1993, s.448).

Yazarın beş yönlendirme alanı içinde açıkladığı bu kurama göre algının son sürecinde ortaya çıkan ortak yaratım ya da sonradan yaratım kavramı yani alımlayıcının bir sanat eserinden haz alarak, kendisinin de bu veya bunun gibi bir sürece katılabileceği umudunun belirmesi, sanatla ilgilenmenin beklide en önemli kısmına işaret etmektedir. Bu noktada bir insanı sanatçı olmaya götüren heyecanın ortaya çıkması yani bir sanat eseri karşısında haz almanın ötesinde böyle bir heyecan duyabilmek, estetik algının gelişmesinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Buradan hareket eden Kagan’a göre bu yönlendirme alanları algılama sonucunda ortaya çıkan yargının yani beğenin niteliğini de belirlemektedir. Bütün bu beş yönlendirme alanı, çeşitli nesnel ve öznel etkenlere, yapıtın kendisine, yapıtın alımlanışına, alımlayıcının kendini hazırlayışına, kişiliğine, ilgisine ve estetik

yetişimine...vb. bağlı olarak, sımsıkı bir bağıntı içindedir. Gelişmiş bir sanatsal beğeni, sanatsal etkinlik gösteren her somut durumda tüm bir yönlendirme sisteminin varlığını orada önceden görür ve algıyı değişik yerlere çevirebilme konusunda o yapıttan ne beklenip ne beklenmeyeceğini bilir. Gelişmemiş ve dar bir beğeni ise o kişinin, kendi algısının değişebilmesine karşı koyuşunda; yalnızca ciddi ya da yalnızca neşeli sanata, yalnızca derin bir ortak yaşantıya ya da yalnızca hoşbeşe yönelik, tek bir algı gücüyle sınırlanmış oluşunda kendini belli eder. Sanat algısını yönlendirmenin temelinde yatan bir tek yanlılık kaçınılmaz olarak, tüm normal algının bozulmasına, patolojik bir çarpıklığa uğramasına yol açar. İlkel, gelişmemiş bir beğeniye gösteren böyle bir arpıklık, dış biçimin içine girilmeden bir yapıtın içeriğini kavramaya çalışmaktan, boyama tekniğine vb. bakmadan bir resmin konusunu sökmeye; tını dokusu üstünde derinleşmeden bir senfoninin ruhsal devinimini kavramaya; ritmik yapısını, uyak türünü ve dış kuruluşunu estetik olarak değerlendirmeden bir şiirin anlam kapsamını anlamaya çalışmaktan ileri gelmektedir. Estetik olarak çarpıtılmış, üstü cilalı bir beğeniye gösteren bir başka ve aynı derecede yanlış bir yönlendirme de, bütün dikkatin dış biçim üstüne, boya, oylum ve tını ilişkileri üstüne yoğunlaştırılmasında; i biçime, konunun gelişimine ve karakterlerin içine girmeyi küçümseyerek bundan kaınılmasında kendini belli etmektedir. Hiç kuşkusuz, böyle bir durumda, o yapıtın içeriği yine bölük pörçük kavranabilecektir (Kagan,1993, s.450).

Toplumumuzun sanata bakışında beliren tek yanlılığın bir başka yönü de sanatla ilgilenmek için ya da bir sanat yapıtı üzerine düşünüp yorum yapabilmek için mutlaka sanati olmak ya da belli türden bir yetenek taşımak gerektiği düşüncesidir. Estetik eğitimin gerekliliğini bir kez daha vurgulayan Kagan'a göre doğru yönlendirilmiş bir estetik eğitimi, insanlara, sanatsal biçimi, tam etraflıca skebilmeyi, böylelikle de sanatsal biçimde yatan anlam kapsamını kavrayabilmeyi ğretir. Algılayan her kişi, algılanan yapıtın bir çeşit oyuncusu, yönetmeni, izimecisi, yorumcusu ya da kendisi için bir sanati kılacak biçimde, içsel bir ortak yaratım güdüsü olarak yer alır. Yalnız yetenekli oyuncu değil, yetenekli izleyici de vardır dediği zaman bunu anlatmak istemiştir Stanislavski. Bu bakımdan, sanatçının sanatsal bilinci ile sanatı algılayan kişi arasında aşılamaz bir sınır yoktur. Çağımızda,

halk sanatında olsun, amatör sanat etkinliklerinde olsun, bu sınırın ne denli esnek olduğu, yetenekli bir izleyicinin nasıl yetenekli bir oyuncu, yetenekli bir okuyucunun da nasıl yetenekli bir yazar haline geldiği sık sık görülmüştür (Kagan,1993, s.193).

Estetik algı sürecinde alımlayıcının beğenileri üzerinde etkili olan bir başka faktör de kişiliktir. Alımlayıcının kişiliğinin içeriği sanat yapıtının algılanışının özelliğini ve o yapıttan etkileniş biçimini yakından ilgilendirir. Tıpkı sanatsal yaratım gibi, sanat algısı da, sanatçının kişiliğini topluca kuşattığından, her iki durumda da bu süreç, kişiliğin yapısına göre işler. Bu şu demektir; alıcının yorumsal etkinliği, uyanacak çağrışımların özelliği, ortak yaşantı ve sonradan yaşantı yeteneği, sanat dilinden anlayabilme, bütün bunlar okuyucunun, izleyicinin ya da dinleyicinin kişiliğinin içeriğine ve aşağıdaki beş potansiyelinin birden gelişmesine bağlıdır:

- 1- Yaşamdan ne anladığına,doğayı,toplumu,insanı ve kendini nasıl bildiğine,
- 2- Yaşamı nasıl ve yaşamda neyi değerlendirdiğine,
- 3- Yaratıcı etkinliğini hangi doğrultuda ve nasıl gösterdiğine,
- 4- İletişimsel potansiyeline,
- 5- Sanatsal gereksinimlerini, ilgisini beğenisini ve sanatsal kültür düzeyini nasıl edindiğine.

Sanatçı ve sanat eseri bölümlerinde bir eserin hangi şartlar altında sanat eseri sayılabileceğini ya da bir sanatçının hangi özellikleri taşıması gerektiğini hatırlarsak, alımlayıcının buradaki yorumsal etkinliğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni alımlayıcı kişinin bütün bu yanlarının, sanat yapıtlarının algılanış özelliğini doğrudan doğruya etkilemesi ve o sanat yapıtları tarafından da etkilenmesidir. Yani insanın sanattaki yarılsal yaşamından edindiği deneyimler dolayısıyla bu yapıtlar, algılayanda kendi izlerini bırakırlar, algılamamanın içeriğini şu ya da bu yolda değişime uğratırlar. Böylece, sanat algısının özümlesi, nesnel var olan bir sistem olarak sanatın işlevlerinin oynadığı toplumsal rolü kavramamıza olanak verir (Kagan,1993, s.493).

Sonuç olarak, alımlayıcının estetik algı sürecinde karşılaştığı şeylerin sanat yapıtı olup olmadığının bilincine varabilmesi, onlardan olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenmesi ve kendisinde olumlu ya da olumsuz izler bırakması açısından önemlidir. Estetik algı yönünden gelişmiş bir birey kendi beğenisini geliştirebilecek ve neyin sanat olup neyin olmadığını anlayarak sahte sanat eserlerinin olumsuz etkilerinden kendini koruyabilecektir. Estetik algısı ve beğenileri gelişmiş, sahte sanat eserlerinin olumsuz etkilerinden kendini koruyabilen bireylerin oluşturduğu bir toplum, sadece sanatsal yönden değil, toplumun her alanında başarılı ve kaliteli işler çıkaran sağlıklı düşünebilen bir toplum olacaktır.

Beğenilerin tartışılmayacağını söyleyen, Latince “De gustibus non est disputandum” yani Türkçedeki yaygın ifadesi ile “renkler ve zevkler tartışılmaz” sözü doğru olabilir fakat bu, beğenin gelişebileceği doğrusunu da yok edemez. Bu, günlük yaşantımızda da yer alabilecek bir olgudur. Çay içmeye alışık olmayan birisine, harman ne olursa olsun, bütün çaylar aynı tadı verir. Fakat aynı kişi, değişik çayları inceleyecek vakit, istek ve fırsat bulursa, seçtiği türü ve karışımı yanılmadan birbirinden ayırabilecek yetenekte bir “çeşneci” olabilir; artan bilgisi de, en seçkin harmanlardan tat almasına katkıda bulunabilir (Gombrich,2004, s.36).

İnsanlarda estetik beğenilerin farklılık göstermesinde birçok farklı etken rol oynamaktadır. Bir sanat eseri, onları yaratan sanatçıların ve onları beğenen, değerli bularak alan, koruyan, seyreden, dinleyen, okuyan estetik beğeni sahiplerinin ortak çabalarıyla ortaya çıkar. Bugünkü insanlık kültürü farklı merkezler etrafında gelişen bir tarihi kültüre dayandığı için, dünyanın farklı bölgelerinde farklı kültürler yaşamaktadır. Sanatın evrensel diline bağlı olarak sanat eserleri kendi kültür yapıları içinde ortaya çıkarlar. Bu eserleri değerlendiren estetik beğeniler de kültürden kültüre değişir, yani relatiftir. Estetik beğenin niteliğini ve çeşitliliğini belirleyen en önemli faktörlerden biri de eğitimidir. Bir kültür içinde eğitim insanların beğenilerini değiştirdiği için, farklı eğitim düzeylerindeki insanların estetik yargıları birbirinden farklıdır. Bununla birlikte aynı kültür içinde aynı eğitim düzeyine sahip insanlar arasında psikolojik yapı farklılıkları olduğu için bu da estetik yargıların relatifliğini güçlendiren önemli bir faktördür (Ergün,2008, s.11).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KİTSCH

Özellikle 20. yüzyıl içinde üretilmiş çeşitli nesnelerde rastlanan zevksiz, kökeni belirsiz ve estetik değer taşımayan bir tasarım anlayışını nitelemek için kullanılan bu terim, Türkçede “rüküş” sözcüğüyle ifade edilmekte olup grafikten endüstri tasarımına ve mimarlığa kadar uzanan geniş bir alanda estetik düzey düşüklüğünü nitelemek için kullanılmaktadır (Gazi,2008). Ayrıca var olan bir tarzın aşağı bir kopyası olan sanatı kategorize etmek için ve kibirli, bayağı bir tada sahip şeylere, ticari kaygılarla üretilmiş olan banal ve sıkıcı ürünlere gönderme yaparken de kullanılmaktadır (Wikipedia,2008).

Kitsch'in tehlikeli olduğu görüşünde olan Turani'ye göre içinde bulunduğumuz endüstri çağındaki tüketim toplumunun kararsız insanı, bu ortamın hazırladığı sayısız tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu tehlikelerden en büyüğü Almanların kitsch dedikleri değersiz ürüne sahip olan bir zevk körlüğüdür. Çağımızda yaşamın tüm alanlarına sinmiş olan kitsch, monarşiden endüstriyel teknoloji dönemine geçiş sırasında ortaya çıkmıştır. Bu birbirlerini izleyen, fakat birbirine zıt iki dönem, iki ayrı düşünce bütünlüğünün etkisine sahiptir. Monarşik dönemin düşünce bütünlüğü, binlerce yıl parçalanmamış ve hüküm sürdüğü çağların tüm kültürüne kendi damgasını vurmuştur. Fakat monarşik dönemin düşünce bütünlüğü parçalanınca, bu kültürün eski biçim anlayışıyla yeni teknoloji çağına uygun ürün yaratma girişimi, kitsch denen bir uyumsuzluk işini ortaya çıkarmıştır. Özellikle yeni çağın mantığına varmak için gerekli kültür düzeyi eksikliği kitsch'in kaynağı olmuştur (Turani,2003, s.46).

Kitsch hakkında yapılan tüm yorumlarda sanatsal bir değer taşımadığını görebiliriz. Kullanıcısı ya da tüketicisinde haz duygusu yaratır ve onun beğenisini kazanır. Geniş bir kitleye hitabeder ve çoğunluk için bir estetik değer ifade etmesine

karşın sanatsal bir değer taşımaz. Kökenbilimsel olarak kitsch kelimesine, değersiz ile ifade edebileceğimiz bir sıfat ile karşılık bulabiliriz. Anlambilimsel olarak incelendiğinde ise, bir fiil ve bazen de isim sözcüğü olarak karşımıza çıkar. Kitsch, sanata benzeyen ama sanat olmayan, değersiz ürünler ve estetik unsurlar taşımayan, popüler beğeniyle uzlaşma sağlayarak yaygınlaşan yaklaşımları ifade eden bir eylemdir (Özleyen,2002, s.6).

4.1. Kitsch'in Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Kitsch genellikle ara dönemlerde ortaya çıkan bir olgudur. 1800'lü yıllarda sanat alanında yaşanan gerçekçilik akımı, halkın isteklerini karşılamıyordu. Çünkü kitlelerin talebi ile sanat birbirini karşılamıyordu. Ya sanat eseri halkın isteğini karşılayacaktı ya da halk sanatı kabul edecekti. Her ikisi de olmadı ama bunların arasında gelişen yeni bir durum ortaya çıktı. Kitsch, halkın istediğini ifade eden, ama sanat için bir anlam taşımayan, yeni gibi görünen ama özünde sanat eserlerini taklit eden bir durumdu. Kitsch'in bu dönemde doğmasının iki sebebi vardı; seri üretimle birlikte el ile eser arasına makinenin girmesi ve realizme yönelen sanat anlayışı (Özleyen,2002, s.8).

Greenberg'e göre kitsch, endüstri devrimi ile kırsal kesimden kentlere gelen yığınların oluşturduğu hastalıklı bir beğenin sonucudur. Kentleri dolduran bu yeni yığınlar, bir yanda geride, kırsal kesimde bıraktıkları halk kültürüne olan beğenilerini yitirmiş oldukları, bir yanda da can sıkıntılarını giderme arayışı içinde olduklarından, kendi yaşam biçimlerine, anlayışlarına uygun bir kültür sağlaması için toplum üzerinde baskı oluşturdular. Bu yeni pazarın gereksinimini karşılamak için yeni bir mal tasarlanıp geliştirildi: yapay, taklitçi kültür ya da ucuz, bayağı (kitsch) kültür: gerçek, incelikli kültürel değerlere duyarsız ve kayıtsız ama yine de ancak bir tür kültürün sağlayabileceği dönüşümün açlığını çeken yığınlara dönük bir etkinlik (Yılmaz,2004, s.251).

Bir olgu olarak insanlık tarihi kadar eski olan kitsch genellikle toplumsal değişimlerin yaşandığı bunalım dönemlerinde belirir. Bu dönem içerisinde toplumsal değerler ve sanatsal normlarda da bir geçiş yaşanır. Romantizm’den modernizm’e ve modernizm’den post-modernizm’e geçişte yaşadığımız veya günümüzde post-modernizm’den 21. yüzyıla damgasını vuracak olan yeni bir dünya görüşüne geçişte yaşayacağımız gibi, değişimler ve değişimin getirdiği geçici şaşkınlık evreleri kitsch’in gelişimi için uygun ortamı hazırlar (Özleyen,2002, s.12).

Kitsch in ilk örnekleri romantizm ve sanayi devrimi ile ortaya çıkmıştır. Popüler beğenin en yaygın olduğu ve tüketim endüstrisinin en fazla etkilendiği orta sınıfın kültürü olan kitsch, 19. ve 20. yüzyılda sanayi devrimi ile kitlesel olarak üretilip dağıtılma imkanı bularak büyük kitlelere açıldığı zaman yaygınlık kazandı. Hermann Broch, Romantizm ve kitsch arasındaki benzerlik ile ilgili olarak: “Romantizmin kendisi kitsch olmasa bile kitsch’in anası olarak kabul edilebilir ve öyle anlar olur ki, çocuk annesine o kadar benzer ki insan ikisinin arasındaki farkı anlayamaz” der (Türk,2001, s.13).

Modernistlerce aşağılanan kitsch ürünler, 1950’lerle başlayan post-modern süreçle birlikte “ne olsa gider” (anythin goes) mantığı ile modernizmin bütün değerlerine saldırarak bilinçli olarak sanata dahil edilmeye başlanmıştı. Bilinçli olarak kültür endüstrisinin ideolojisi doğrultusunda ticari amaçla üretilen kitsch, çok uluslu kapitalizmin kültürel mantığı (post-modernizm) içerisinde hızla gelişerek günümüzde her alana yayıldı. 19.yüzyılda yükselen modernist yöntemlere karşı “dürüst” el işçiliği taraflındakiler, zamanla “nostaljik” olarak nitelendirildi. Batı sanatının girdiği çıkmazdan kurtulabilme umuduyla kabul edilen, süsün son direnişi sayılabilecek Art Nouveau’nun modernist sanat tarafından adeta ezilmesi de bunun göstergesiydi. Ancak bu dönemden kriter olarak zihinlere yerleşen “ev yapımı” sıfatı, dönüp dolaşp 20. yüzyılda kitsch biçiminde karşımıza çıktı. İnsan ile madde arasına girip makineye karşı duruşu hedefleyerek, günlük kullanımın içindeki estetik hazla halkın yaşama sevincine ulaşabilmek için benimsenen Art Nouveau hareketi

de, fazlaca kırılğan zarıflığı ve aşırı süsü ile kitsch olarak nitelenebilir bugün (Rh+Sanart,2007, s.14).

Günümüzde yukarıdaki tanımlamalarla denk düşen her türden endüstriyel üretimle karşı karşıyayız yani kitsch formlarla çevrili durumdayız. Kapitalist ideoloji, en etkin yayılma aracı olan kitle iletişim araçlarıyla topluma kitsch sanat ve sanatçı örneklerini pompalamaktadır. Tamamen ticari amaçlarla geniş kitlelerin en yapay estetik gereksinimlerini ve geçici heveslerini karşılamak için bombardıman halinde bir imge üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu korkunç hızla artan imgeler, kavramların altını oymakta ve yabancılaştırmaktadır. Medya kendi ideolojisi ve çıkarları doğrultusunda kendi kitsch sanat-sanatçı anlayışını empoze etmektedir. Her gün televizyonlara çıkan ne iş yaptığı ne ürettiği belli olmayan sanatçı, stil ikonu, mega star vb. türlerle adlandırılan bir sürü kişi veya form meşru ve sanat olarak kabul edilme noktasına gelindi. Bunun yanında Umberto Eco'nun estetik yalan dediği, Herman Brosch'un şeytan unsur olarak nitelediği ve bir çok modernist tarafından kötü şeylere atfedilen kitsch kavramının post-modern sanatta farklı uygulamaları görülmektedir (Aslışen,2006, s.7).

4.2. Estetik Açından Kitsch

Kitsch'in kötü bir estetik kategori olduğu görüşünde olan Thomas Kulka, Kitsch and Art adlı kitabında bunu açıklarken kendi oluşturduğu bir formül ortaya koyar. Bu formülden önce kitsch'in iki ana özelliği konusunda iki soru sorar:

- 1- Kitsch, neden kitleler açısından son derece çekicidir?
- 2- Kitsch'in sanattan anlayan, eğitilmiş kişilerce hep aşağılanmış olmasının nedeni nedir?

Kitsch'in kitleler açısından çekici olmasının sebebi, Kitsch ürünlerin tümünün yoğun bir duygusallıkla yüklü ve kitleler açısından kolay anlaşılır, tanıdık göstergelerden oluşmasıdır. Kitsch üretiminde kullanılan nesneler genelde “güzel”, “hoş”, “sevimli” ve “duygusaldır”. Eğer resim söz konusuysa, yapılan çalışmalar soyuttan çok figüratif olmalıdır. Kişi, resmin duygusallığı karşısında kendisini güvenlik içinde ve rahat hissetmelidir. Duygusallık, izleyene, dolaylı yollardan değil, doğrudan iletilmelidir. Duygusallığı yaratan öğeler bireysel tercihlerle belirlenen şeyler değil, evrensel kabul görmüş şeyler olmalıdır. Duygusal diye kabul edilmiş kavramları sorgulamamıza yol açan değil, onların duygusallıklarını bir kez daha onaylamamızı mümkün kılan ve sağlayan şeyleri kapsamalı ve içermelidir. Örneğin, ağlayan bir çocuk resmi bu nedenle kitsch'dir çünkü hem tanıdık, bildik bir duygusallığı vurgular, hem de o duygusallığı sorgulamamızı değil, aynen kabul etmemizi mümkün kılar. Bununla birlikte kitsch sanatçısının, evrensel olarak hazmedilmiş herhangi bir yaklaşımın dışına çıkarak bir şey gerçekleştirmeye çalışması beklenemez. Kitsch kendisini daima geleneksel (conventional) nitelik kazanmış estetiklerle bütünleştirir. 1860-70'lerde “izlenimci bir kitsch” yapmak olanaksızdı. Oysa bugün İzlenimcilikle kitsch arasındaki sınır son derecede yakındır. İzlenimci bir kitsch bugün olabilir. Çünkü izlenimcilik artık geleneksel bir olgu ve estetikdir (Kahraman,2002, s.239).

Kulka, kitsch'in kendi güzelliğini yaratamayacağını çünkü kitsch'in çekiciliğinin çalışmanın kendi estetik özelliklerinden değil betimlenen nesnenin duygusal çekiciliğinden kaynaklandığını söyler ve asalak doğasına işaret eder. Bu durum gerçek sanat eserlerinde olan durumdan oldukça farklıdır çünkü ciddi sanatçılar yoğun duygusal etki taşıyan nesneleri resmetmekten kaçınırlar ve resmetmeler bile böylesi sanatçılar konuların duygusal yükünden yararlanmazlar, hazır etkilerle ilgilenmezler. Bu değerlendirmelerden sonra Kulka kitsch'in formülünü üç maddeyle açıklar:

- 1- Kitsch yüksek düzeyde kitle duygularıyla yüklü nesne ve temaları kullanır,
- 2- Kitsch tarafından kullanılan nesne ve temalar hemen ve emek harcamadan algılanır,

3- Kitsch, tasvir edilen nesne ve temalarla ilgili algı ve düşüncelerimizi değiştirmez.

Bu formülde birinci koşul kitsch tarafından bol bol ele alınan nesne ve tema alanını sınırlandırır. İkinci ve üçüncü koşullar ise stilistik niteliklerin sunum tarzını ilgilendirir. Eğer sanatkarımız herhangi birine aykırı davranırsa kitsch konusunda başarısız olacaktır. Birlikte uygulamak şartıyla bu koşullar yeterlidir (Aslışen,2006, s.34).

Kitsch, sanatsal üretimde olduğu gibi, dünyaya yeni bir açıdan bakmamıza olanak vermez. Kitsch bildiklerimizi ve kabul ettiklerimizi önümüze bir kez daha getirir. Stereotipler (genel olarak diğer insanları içine yerleştirdiğimiz klişeleşmiş kategoriler) yaratır. Nesneleri olabildiğince standart ve hatta şematik bir biçimde gösterir. Bu nedenle kitsch resimlerde resmin ismiyle mesajı arasında tam bir beraberlik vardır. Kitsch'in "başarısı" da buradadır. Bir yapıt, çağrışımlardan ne kadar uzakta kalarak, sadece belli bir kavramı en keskin biçimde anlatıyorsa, kitsch yönünden o kadar başarılıdır (Kahraman,2002, s.240). Kitsch'in mesajlardan uzaklaşarak, anlam kaygısı taşımadan ve "nasıl" sorusunu yanıtlamadan, çift anlamlılık, karmaşıklık, çoğulculuk gibi amaçları yoktur. Bildik öğeleri kullanarak korkudan sıyrılıp güven maskesi altına saklanır ve bu tanıdık olma hali güven verir ki, bu insanlar için en önemli değerdir (Özleyen,2002, s.30).

Sanat tarihinin aslında biçimler tarihi olduğu düşünülürse "nasıl" sorusunun ne sorusundan daha önemli olduğu da rahatça anlaşılabilecektir. Kitsch'de "ne" anlatıldığı önemlidir. Bu bazen ağlayan çocuktur, bazen sıradan bir manzara resmidir. Önemli olansa derinliksiz oluşudur. İzleyene soru sordurmaz, tek yaptığı duygu sömürsüdür (İlkyaz,2004).

Kitsch ürünler izleyicisinin yoğunlaşmasını gerektirmeden izleyiciye mesajını iyice basitleştirilmiş olarak açık bir şekilde onu yormadan hatta onun ayağına kadar giderek iletir. Bunun tam tersi olarak sanat ise Richard Egenter'in söylediği gibi, "sanatçısı ve izleyicisi için çaba ve ciddiyet gerektirir" ve hiç bir zaman kendisini rahatlatıcı genellemelere bırakmaz. Bununla birlikte Benjamin'e göre sanat: "izleyicisinden kendisini toplayıp yoğunlaşmasını ister". Tembel ve izleyici olarak

“dikkati dağınık olan” kitleler ise “her zaman kendilerini oyalayacak bir şeyler ararlar”. Ortaya çıkan bu “yoğunlaşma” ve “oyalanma” karşıtlığını Benjamin şöyle açıklamaktadır: “sanat yapıtının karşısında dikkatini toplayıp yoğunlaşan insan, bu eserin içine iner, oyalanan kitle ise sanat yapıtını kendi içine indirir ”. Bu noktada kitsch ürünün teklif ettiği ile kitlelerin talebi birbirine denk düşmektedir (Türk,2001, s.7).

Kitsch tüketicisi için bir sanat eserinde anlatılmaya çalışılan konu, onu fazla düşündürmeden kolayca anlayabileceği bir şekilde ifade edilmelidir. O, nesnenin, simgenin içinden bakar. Kullanılan ya da üretilmiş olan nesne, hiçbir dönüşüme uğramadan verildiğinden, kitsch tüketicisi için önemli olan ağlayan çocuk veya eteğini kaldırmış kız çocuğudur. Onların “ifade ettiği” şeydir. Onların arkasında yer alan ve izleyen bir yerden sonra ancak sezgileri ya da çağrışımlarıyla ulaşabileceği noktalar önemli değildir. Kitsch tüketicisi bu nedenlerle, tükettiği ürünün bir şeyi gösteriyor, imliyor olmasını sever. Yani nesnenin kendisini sever. Fakat kitsch tüketicileri, bir kitsch ürününü beğendiklerinde bir estetik sunumu beğendiklerini sanarak kendileriyle gurur duyarlar. Kitsch ürünlerinin, tüketim aşamasında özel bir önemle ele alınmasının ardındaki gerçek budur. Oysa beğendikleri zaten bildikleri, yaşadıkları “şeyler”dir (Kahraman,2002, s.241).

Kulka, kitsch’i ayrı bir estetik kategori olarak tanımlamış fakat sanat düzeyine çıkarmamış ve sanatın dışında bir olgu olarak görmüştür. Bununla birlikte kitsch formları kullanan veya onu yorumlayan pratiklerin sanat dünyasının merkezine yaklaştığını belirtmiştir. Sanat kisvesine bürünmüş bir takım formların gittikçe daha fazla kabul edilebilir hale geldiğini, tüm bu anti-sanat hareketlerinin sanat olarak kabul görmeye başladığını ve gerçek bir tehlikenin söz konusu olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra, Marcel Duchamp’ın Pisuarı’yla ortaya çıkışının sanat üzerine yargıda bulunmak olduğunu ve Duchamp’ın bunu estetik veya artistik bir sanat nesnesi olarak düşünmediğini fakat sanat eleştirmenlerinin bu formu sanat nesnesi olarak kabul ettiğini söylemiştir. Sanat üzerine bir yargının kendisinin bir sanat yapıtı olarak alınmasının sorgusuz sualsiz kabulünün tartışılacağı yerde, sanat filozofları bu gösteri yarışına kendileri de katıldılar. Sanat teorisi ve tanımlamaları Duchamp’ı bu yönde desteklemek için kullandılar. Üstelik onun pisuarı yalnız

sorgulanması gereken bir sınır çizgisi olarak ortaya atılmış değil, sanatın ne olduğu ve ne olması gerektiği üzere paradigmatik bir örnek olarak sunulmuştur. Ama onun pisuarı sanatsal başarının bir paradigması olursa bundan çıkan sonuç her şey de olabilir. Bazı çağdaş sanatçılar bu yorumun ve onu izleyen kazanımların getirilerini hemen algıladılar. Bunun bir sonucu olarak, parasını ödeyerek sanatçının dışkısıyla dolu bir kabı, imzalanmış ve otantikliği belgelenmiş olarak satın alınabilme noktasına gelindi. Ayrıca bunun gibi şeyleri satın alan insanlar sanat tarihini oluşturmaya katıldıklarını da düşünmektedirler (Aşlışen,2006, s.39). Bu noktada, son sözü Hermann Broch’a bırakalım: “ kitsch üreten, her kim olursa olsun... estetik ölçülerle değerlendirilmemelidir, kitsch üreten kişinin ahlakı bozuktur; en kötüyü arzulayan bir suçludur o” (Rh+Sanart,2007, s.18).

4.3. Toplum Bilimsel Açıdan Kitsch

Kitsch’i toplum bilimsel açıdan incelediğimizde kapitalist düzenin yarattığı tüketim toplumu ile karşılaşırız. Kitsch’in toplumsal açıdan gerçeklik bulduğu en geniş alan kültürdür. Tüketim toplumlarının kültürü, kültür endüstrisi ile açıklanabilir. Her türlü üretim faaliyetinin kar elde etmek amacıyla yapılması özelliğine sahip bir ekonomik sistem olan kapitalizmin kökeni, her ne kadar 15. yüzyıla kadar geri götürülüp bu yüzyıldan 18. yüzyıla kadar olan evresi ticari sermaye evresi olarak bilinse de gerçekte o, makineleşmenin ve modern teknolojinin gelişimiyle beraber günümüzde sahip olduğu diğer özelliklere kavuşmuştur. Kapitalizmin bir ürünü olan kitle toplumu, bireyler arasındaki farklılıkların ortadan kalkmasına, bireylerin özgürlüklerini yitirmelerine, onların birbirlerinden izole edilmelerine, bireylerin birbirlerine daha benzer hale gelmelerine neden olan sanayileşme, kentleşme ve modernleşme süreçleriyle ortaya çıkmıştır. Adorno ve Horkheimer’e göre kitle toplumu; insanların edilgen ve ilgisiz varlıklar haline geldikleri, geleneksel bağlarından koparıldıkları, kitle iletişim araçlarının tek yönlü

baskısı altında yalnızlaştıkları, tepeden yönlendirilmeye imkan veren bir toplum biçimidir. Sonuç olarak bu toplumu oluşturan insanlar, özgürlüklerini çok büyük ölçüde yitirmiş, duyarsız, basmakalıp değerleri benimsemek zorunda kalan, yabancılaşmış, ilkel, kültürsüz, sıradan ve hiçbir zaman seçici olmayan beğenilere sahiptirler (Türk,2001, s.21).

Endüstrinin ortaya koyduğu ürünler niteliklerinden çok piyasadaki değerine göre belirlenir. Tek önemli olan ürünün kar getirmesidir. Adorno Kültür Endüstrisi'nin ürünlerini üretirken aşırı sanatsal tekniklerden faydalandığını ve sanatı kar amacıyla kullandığını belirtir. Adorno kitsch'in tüketicilerin gelişmesinde yararlı bir olgu olduğu, kitsch ürünlerin talebe karşılık verdiği için demokratik sayılmaları gerektiği ve zararsız oldukları yönündeki söylemleri dile getiren post-modernist düşünürlere karşı çıkar. Adorno'ya göre bu talep bilinçli olarak toplumun önüne getirilir, yani kültür endüstrisi talep ettirir. Halk politik bir biçimde güdümlenir. Yine bu düşünürlerce söylenen geniş alanlara yayılan ve faydası olan bilginin aslında vasat ve zararsız olduğunu söyler. Kültür Endüstrisi'nin ürünleri, mantıksız, banal ya da kötülüğe yönelticidir ve uygitsincidir. Amacı fayda değil kardır. Başka bir söylemle kitsch'dir ve günümüzde hayatın her alanı bu ürünlerle kuşatılmıştır. Bu durum Baudrillard'ın herkesin bir kitsch bataklığı içinde olduğu yorumunu akla getiriyor (Aslışen,2006, s.25).

Greenberg'e göre kitsch doğduğu kentlerle sınırlı kalmamış, kırsal kesimlere de taşınarak halk kültürünü silip süpürmüştür. Dahası, coğrafi ve ulusal sınırları da tanımamıştır. Batı sanayileşmesinin yığinsal ürünü olarak, egemen bir tavırla dünya turuna çıkarak bir ülkeden diğerine, yerli kültürleri kuşatıp bozmuştur. Sonuçta bugün evrensel bir kültür olma yoluyla bilinen ilk evrensel kültür olmuştur. Günümüzde, Çin halkı en az Güney Amerika yerlileri kadar; Hindular en az Polonezyalıları kadar magazin kapak resimlerini, takvim kızlarını, kendi yerli sanatlarının ürünlerine tercih eder olmuşlardır (Yılmaz,2004, s.253). Bunun yanı sıra kitsch, farklı kültürlere ait göstergeleri bir araya getiren sentezleşmemiş karışımlar biçiminde de belirebilir. Örneğin; Japon evlenme törenlerinde gelinin kimonolu, erkeğin ise fraklı oluşu kitsch'dir (Özleyen,2002, s.20).

1939 tarihli makalesinde kitsch olgusunun, gerçek kültürü çıkarları doğrultusunda nasıl yozlaştırıp kirlettiğini açıklayan Greenberg'e göre kitsch, mekanik olduğundan formüller çerçevesinde işler ve başkası adına bir yaşantı, sahte duygulardır. Kitsch, çağımızın yaşamında sahte düzmece olan ne varsa hepsinin özüdür. Müşterilerinden paraları ve zamanları dışında hiçbir şey beklemez gibi görünür. Kitsch tam anlamıyla olgunlaşmış bir kültürel geleneğin buluşlarını, kazanımlarını ve gelişmiş kişisel bilincini, kendi yararına kullanabilir. Ondan araç gereçler, tuzaklar, yol yordam, kurallar, temalar alarak onları bir sisteme bağlar ve kalanlarını ise yaşamından dışlar (Yılmaz,2004, s.252).

Broch'a göre, kötü beğeni nesneleri olan kitsch ürünlerin var olabilmesi, her şeyden önce kitsch nesneye gereksinim duyan, kitsch tüketicisinin varlığını gerektirir. Broch'un "kitsch-man" adını verdiği bu tüketici, yaşamı tüm etik sorumlulukların dışında, özellikle de keyif verici bir estetik alan olarak gören, kendini estetik yalanla kandırmayı, yaşam biçimi haline getirmiş olan kişidir. Kitsch olarak nitelendirilen ürünlerin de içinde bulunduğu tüketim sistemindeki değişimi Baudrillard şöyle açıklamıştır: "Tüketim ilkesinin ve erekselliğinin haz olmadığının en iyi kanıtlarından biri, bugün hazzın bir zorlama olması ve hak ya da zevk olarak değil, yurttaşlık görevi olarak kurumsallaşmış olmasıdır. Bu kurumsallaşma, tüketim eylemi sırasında kurulan tüm temasların ve ilişkilerin çoğaltılmasıyla, nesnelerin yoğun kullanımıyla, bütün haz duyularının sistemli olarak sömürülmesiyle sağlanmaktadır". Tüketim sisteminin mantığında, nesnelerin bir işleve, bir ihtiyaca ve bir haza cevap vermesi yatar, ancak günümüzde tüketim kültürü farklı bir mantıkla yürütülmekte ve yönlendirilmektedir. Bu yeni sistem, tüketicinin istediğinin değil, kendi istediğinin tüketilmesi üzerine kuruludur ve bu tüketim sistemi çok daha büyük alanda, tüm dünyada başka sistemlerle de bağlantılıdır (Özleyen,2002, s.39).

Kitsch bir tarz olarak belli sanatçılar, üreticiler ve tasarımcılar tarafından beğeni düzeyi yüksek olmayan tüketiciler için estetik paketler içinde tahmin edilebilir mesajlar ileten özelliklere sahip olarak yaratılmıştır. Kökeni düşünce tembelliğinde yatan, duygusal yönlenmiş bir sanat ürünü olan kitsch, orta sınıf beğenisinin ve onun boş zaman "hazcılığının" bir ifadesi olarak kabul edilmektedir. Gereksinimleri karşılanan tüketiciler tatmin olmakta ve hızla doygunluğa

ulaşmaktadır. Tatmin olur olmaz tüketici, kendini doyuma ulaştıran girişimciler tarafından tekrar tahrik edilmektedir. Başka bir deyişle bir gereksinimden tekrar verim alabilmek için bu sefer öncekinden biraz farklı bir şekilde uyarılmaktadır. Tatminsizlik, tatmin olma durumu, doygunluk, tekrar tatminsizlik, tatmin olma durumu, doygunluk... Bu döngü gerçekleşirken buna fikirlerin, sanatın ve kültürün genelleşmiş bir bunalımı da eşlik etmektedir. Çünkü anlamdan yoksun olan doygunluk bir hedef sunmamakta, insanı yeni ve ileri bir yere götürmemektedir; ortada bir hedef kalmayınca, ulaşılan noktanın da anlamsızlığıyla insan için anlam kaybolmaktadır. Tatmine ulaşan tüketici tatmin olduğu şeyden kısa bir süre keyif alsa da mutluluğu yakalayamamaktadır. Doygunluğun peşinden “mutluluk” gelecek diye uman kişi ne yazık ki sıkılmaya başlamaktadır. Böylece derinlere inerek anlaşılabilen ve bu yolla ulaşılabilen “gerçek”de değil, yüzeyde, sahte biçimlerde tüketim yaparak mutluluğu arayan kişilerin ulaştıkları tatmini, hızlı bir doygunluk ve sıkıntı izlemektedir (Türk,2002, s.25).

Gillo Dorfles, kitle iletişim araçlarının boş zamanın hedonistic (hazcı) ve aptalca kullanımı için özellikle tasarlandığı konusundaki tartışmalarla ilgili olarak “kültürel ve estetik beslenmenin yayılmasındaki tüm töresel izler kayboldu ve bu töresel unsurun eksikliği dayatılan olgular ve farklı yayın yollarıyla karşı karşıya kalan izleyicide bir vurdumduymazlık oluşturmaktadır” der. Kitle iletişim olanaklarının arttığı günümüzde kitsch ürünlerin giderek daha çok tüketilmesi kaçınılmazdır. Üst düzey yaşamın masrafından kaçan insanlar, çevre ve kültürün baskısı altında sanki ona malikmiş gibi davranmaktadırlar. Çeşitli göstergelerle kendilerini olduklarından farklı göstermeye çalışarak bu manevi yaşama, ucuza malik olma çabasıdadırlar (Aslışen,2006, s.26).

Felsefeci Macdonald’a göre medya, “homojen süt” kadar işlenmiş mükemmel bir homojen kültür oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Bu homojenlik yaş, entelektüel ve sosyal statü farklılıklarının önemsiz olduğu kavramıyla yansıtılır. Zevkleri ve duygusal gereksinimleri kitle iletişim teknisyenlerince ustalıklı işlenen birleşik büyük bir izleyici kitlesi ortaya çıkmıştır. Bu durum Macdonald tarafından çocuk ve yetişkin izleyicinin kaynaşması olarak açıklanmıştır.

1- Modern hayatın karmaşıklığı ve acılarıyla baş edemeyen yetişkinin çocuksu gerilemesi, kitsch yoluyla kaçıışı (ki, karşılığında çocuk suluklarını doğrulayıp geliştirirler),

2- Büyük bir hızla gelişen çocukların aşırı uyarımı (Aslışen,2006, s.27).

Baudrillard’a göre kitsch olgusunun ardında tüketim toplumlarının sosyolojik gerçeği yatmaktadır. “Tüketim toplumları devingen toplumlardır. Büyük insan kitleleri toplum merdiveninde yukarı çıkar, daha yüksek bir yerde olmayı ister, yanı sıra da kültürel istemlerde bulunurlar. Kültüre yönelik istemlerinin bir tek nedeni vardır: Bulundukları yeri çeşitli göstergelerle vurgulamak. Kısacası kitsch, toplumsal hareketliliğin bir bağıl değişkenidir. Toplumsal devinimi olmayan toplumlarda kitsch’den söz etmek de olanaksızdır.” Kitsch’i üreten, kent yaşamına yerleşmemiş, ona yabancı olan kesimlerdir; fakat belli bir kitsch gerçeğinden söz açabilmek, o gerçeği algılayabilmek için yerleşik bir kent yaşamının mevcudiyeti kaçınılmazdır. Bu da yetmez; kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliği adeta bir ön koşuldur (Kahraman,2002, s.247).

Yükselen orta sınıfın peşinde koştuğu statü, Baudrillard’a göre; “kendi mükemmelliklerini kültür yoluyla kanıtlayan üst sınıfların ayrıcalığıdır”. Alt ve orta sınıfın sahip olunamayacak bu statüye kavuşma özlemi sonucunda elde ettiği sahte statü göstergeleri, ya da başka bir deyişle kitsch, zengin burjuvanın sahte aristokratik estetik fikriyle benzerlik gösterir. Kitsch ile “züppelik” arasında bu anlamda bir ilişki olduğu söylenebilir. Ancak Baudrillard’a göre; “züppelik daha çok aristokrat/burjuva kültürlüleşme süreciyle ilintiliyken, kitsch temelde orta sınıfların endüstriyel/burjuva toplumunda yükselişinden kaynaklanır”. Kitsch, üst sınıfa, ne kadar yükselinirse yükselinsin sahip olunamayacak statüye, prestije duyulan özlemin sonucu olduğu gibi üst sınıf kültürünün biçimlerine, geleneklerine ve göstergelerine katılma yanılsamasıdır ve yaşamadığı tarzı taklit eder. Kısaca, sahip olmadığı statüye “eksik bilgisi” ve “yanlış estetik bilinciyle” öykünen insan kitsch niteliğe sahip nesnenin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Türk,2001, s.23).

Tüketim gücü sonradan artan ve yeni bir toplumsal konuma yükselen orta sınıftan bir bireyin beğeni düzeyi, doğaldır ki bu maddi güç artışına paralel şekilde

olgunlaşmaz. Sağlıksız estetik bilinciyle, sadece yüksek bir toplum katmanında yer almak ve bunu yaşam tarzıyla, tükettiği gösterişli nesnelerle gösterip, diğerlerinden ayırt edilmek isteyen birey için “güzellik” önemli değildir. Tüketim düzeyi sonradan yükselmiş olan ama beğeni seviyesi aynı kalmış bir kişi; yüksek ayırt edicilik özelliğine sahip, sanat değeri yüksek, nadir bulunan bir esere, örneğin Rembrandt’ın bir tablosuna sahip olabilir ancak bu tabloyu değerlendirme biçimi eğer zenginliğin, statünün sembolü olarak gösterişli bir şekilde sergilenmesi yönüyleyse kişi, özlemini duyduğu üst sınıftan hala kopuk demektir. Rembrandt’ın tablosu doğaldır ki bir kitsch nesne değildir ama sahici/orijinal bir sanat yapıtının açıkça gösterişli bir dekorasyon olarak “kullanımı” da kitsch olarak değerlendirilmektedir. Başka bir deyişle her ne kadar nesnenin kendisi kitsch olmasa da kişilerin nesnelere yaklaşımı ya da onları kullanım şekli kitsch etkisinin ortaya çıkmasına sebep olur. Bir sanat yapıtına yaklaşım biçimi onu maddi anlamda kitsch nesneye dönüştürmez ama onun oynadığı rol, gönderim yaptığı anlam ve halk arasında “sonradan görme” olarak adlandırılan bu tutum kitsch dünyasına aittir. Çünkü burada sahici/otantik sanat yapıtı sadece zenginlik göstergesi olabilmesi için anlamsal olarak indirgenmektedir (Türk,2001, s.24).

Kısacası statü haritalarındaki koordinatları, toplumdan görecekları saygı, ilgi, sevgi miktarını belirlediği, mağazaların parlak ışıkları altında günümüz insanı endişeli ve benzerini yiyen yamyamsı alışkanlıklar edinmekte. Kaygının tetiklediği bu yamyamsı eğilim televizyon reklam teknikleri ile üretilmekte ve bu üretim sürecinin bütün katmanlarında kitsch yücelmekte, ululanmaktadır. Amacı ekonomik çıkarlara dayandığı için sanattaki kitsch, sanatın varlık nedeni ve amacı olan “sorun yaratma” kapasite ve potansiyeline sırtını dönerek soysuzlaşır. Bu soysuz imgelerin istilası altında kalan tüketici de şeylerden bir şey hissiyatı içinde öz saygısından olmaktadır. Kitsch alt okumalara izin vermezliğiyle, zekâyâ kapalıdır ve kapitalist rasyonalitenin semptomu, fonksiyonu ve uzantısıdır. Geç Kapitalizm’in ruhları hedef alan düzgüleri, sadece sanatta değil yaşamın tüm alanlarında eleştirel yapıp etmeleri, öngörölmüş hatalar olarak simgesel şiddete tabi tutmakta (Rh+Sanart,2007, s.24).

Kitsch, ister modern günlük yaşamın sıkıntısından eğlenceli bir kaçış, ister özlemi duyulan statüyü/prestiji gösteren olsun; aslında tamamen taklit ve aldanma ile

aldatmanın estetiğidir. Estetik duyarlılığa sahip seçkinler tarafından yadsınan, düşük değere sahip kitsch nesneler; Jenny Sharp'ın dediği gibi; “ucuz, kaba, duygusal yönlenmiş, zevksiz, çöplük olmalarına rağmen bu ülkedeki büyük çoğunluk onlarla yaşamayı sever.” Kitsch, zevk ve saflık engellerini aşıp, kültür kurumlarının arşivleri içine girmeyi başarmış ve aslında orta sınıfların beğenisiyken, şu anda toplumdaki büyük çoğunluğun zevki haline gelmiştir. Kitsch biçimlerini popüler zevkle karıştırmamak gerekir ama popüler son dönemlerde önemli bir değişime uğramış ve bugünün popüler kültürü genelde saf kitsch haline gelmiştir. Yaşam biçiminin ifadesi olarak kitsch, hem üst hem de alt sınıfa mensup insanlara çekici gelmektedir ve zamanla tüm toplumun ideal yaşam biçimine dönüşmektedir. Çünkü bugünün dünyasında hiç kimse kitsch'den korunabilir bir halde değildir (Türk,2001, s.27).

Kitsch'i neokapitalist tüketim ilişkileri içinde ele aldığımızda Baudrillard'ın simülasyon kuramına değinmek gerekir. Çağdaş düşünürlerden Jean Baudrillard tarafından geliştirilen ve 25 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan bu kuram, çağdaş Batı toplumlarında var olan sisteme topyekün bir başkaldırı, eleştirel bir saldırı niteliği taşımaktadır. Aynı zamanda, sistemi - temeli kapitalizm'e dayanan ekonomik düzen-kabullenen ve gönüllü olarak onun parçası olan bireyler eleştirilmektedir. Baudrillard, simülasyonu diğer bir deyişle hipergerçekliği “Bir köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin modeller aracılığıyla türetilmesi” biçiminde tanımlamaktadır. Simülasyon gerçeğin tüm verilerine sahip olan ama gerçek olmayan şeydir. Gerçeklik yitirilmiş ve artık insanlar onları çevreleyen, gerçeğin yerine yeniden kurgulanmış olan yapay bir gerçekliğin, simülakrların içinde yaşamaktadırlar. Sistem tarafından kurgulanarak türetilen bu yapay gerçeklik / evren içinde önemli olan biçimdir. Bu içeriği olmayan biçim için tek yaşam yolu ise var olan biçimi yeniden üretmek, yani tekrarlamaktır. Döngüsel olarak tekrar üretilen ve üretilmeye devam edilen hipergerçek evren benzeşim -“symulacrum”- göstergeleri ile simüle edilmektedir. Bu göstergelerin kullanılması suretiyle yok olmuş olan gerçeklik; sistemin yaratmış olduğu kalıplaşmış paket programlar yardımıyla, yaşamın her alanındaki ayrıntı gözden kaçırılmaksızın yeniden üretilmektedir. Sistem tarafından türetilmiş böylesi bir evreni kavramak, onun derinliğine inmek ve onu açıklamak adına geliştirilmiş olan simülasyon kuramı, bireyi, yeniden üretime dayalı

bu düzeninin sürekliliğini sağlamakla yükümlü olduğu gerçeğine ilişirir ve bu evrende bireylerin, nesnelerin kendilerine değil, birer simülakrına sahip olabildiklerine dikkat çeker. Yaratılan bu yanılsama, bireyi renkli ambalajlar, ışıltılı vitrinler, markalı giysiler, teknoloji ve estetiği buluşturan(?) eşyalar, egzotik mekanlardaki tatiller ve adeta para harcanmadığı izlenimi veren kredi kartları aracılığıyla bireyi kendisine çeker. Sistem varlığını, yarattığı bu kısır döngü devinimle sürdürmekte ve her şeyi kendi çıkarına göre kullanmaktadır. Bireyleri yarattığı simülasyon evreninde hapsederek köleleştiren sistem bunu sağlamak için, tarih, politika, sanat, spor, kitle iletişim araçları gibi pek çok unsuru faydacı bir biçimde kullanmaktadır (Rh+Sanart,2007, s.20).

Simülasyon evreninin ortaya çıkışı 2. Dünya Savaşının sonuçlarıyla bağlantılıdır. Baudrillard'a göre 2. Dünya Savaşı sonrası sağ, solun işlevlerini yerine getirmeye başlamış; yani, sosyal devlet ilkesi ortaya çıkmıştır. Ayrıca sanayi ve tarım sektörlerinin belirleyiciliği iletişim ve hizmetler sektörlerinin belirleyiciliğinin ardına düşmüştür. Bu veriler batıda bir çeşit durağanlığa sebep olmuş ve batı kendi eksenini etrafında dönmeye başlamıştır. Bu kendi etrafında dönüş süreci kavramların içlerinin boşaltılması sonucunu doğurmuştur. Artık her kavram televizyonlardan akmakta, insanlar teknolojinin onlara sağladığı bu rahatlık sayesinde herhangi bir şeyi derinlemesine düşünmemektedir ve iletişimi sağlamak adına yaratılan cansız kitle iletişim araçları kendilerine yüklenen işlevden, yani aracı olma konumundan çıkıp bağımsız bir kendilik haline gelmiştir. Birey ise bu durumu çaresizlik içinde izlemektedir; her şeyin farkındadır, fakat rahatlığından da taviz vermek istememektedir. Baudrillard'ın örneğine bakacak olursak: Birey televizyonda Sudan iç savaşını, herhangi bir tuvalet kağıdı reklamıyla aynı duyarsızlıkla izlemektedir. Televizyonu kapattıktan sonra Sudan'daki iç savaş devam etse bile onun için bitmiştir. İşte bireyin yaşadığı bu evren simülasyon evrenidir. Her şey görüntülerden ibarettir ve cansızdır (Wikipedia,2008).

Neokapitalist toplumları model olgusundan yalıtarak ele almak olanaksızdır. Bu toplumlar artık taklit (simulation) toplumları olmuşlardır. Her geçen gün toplumsal yaşamın bir başka parçası için modeller, davranış kalıpları, çeşitli düzgüler (code) üretilir ve önerilir. Bununla birlikte toplum belli bir taklide dayanan gerçeği

aşar, yüksek gerçeğe geçer ve modayı, medyayı, mimariyi, tüketim kalıplarını ve eğilimlerini üretilmiş modellere ve matrislere bakarak yeniden üretir. Baudrillard, simülasyon kuramı içinde açıkladığı “Yeniden çevrim” (recycling) kavramı ile “taklit modelini” yalnız nesnelerle bağlı bir kavram olarak ele almıyor. Onu, insanın kendisine ait gerçeğiyle de iç içe geçiriyor. Ona göre günümüzde, toplumsal olan her şey çevrimle yüz yüzedir. Eğitimden sağlığa, doğadan, bilimsel, teknik değerlere kadar her şey bu gerçek tarafından kuşatılmıştır. Her şey, moda gibi değişmek zorundadır. Kitle kültürünü egemenliği altına almış olan da bu temel ilkedir. Medyalar aracılığıyla “kültürlüleştirilmiş” olanların kültürü değil, ancak yeniden çevrilmiş kültürü edinmeye hakları vardır. Fakat “kültürlü” olanlar da kendilerini bu gelişmeden kurtaramazlar (Kahraman,2002, s.245).

-

4.4.Türkiye ve Kitsch

Bir toplumda Kitsch’in oluşması için gerekli olan koşulları incelediğimiz toplum bilimsel açıdan kitsch bölümünde ortaya çıkan veriler ışığında Türk toplumuna baktığımızda kitsch in olduğu sosyolojik zemini hemen fark edebiliriz. Bu sosyolojik zemini anlayabilmek için ilk önce Baudrillardın kitsch’i tüketim toplumlarıyla ilişkilendirmesi üzerinde durmak gerekir. Kitsch olgusunun ardında tüketim toplumlarının sosyolojik gerçeğinin yattığı görüşünü hatırlarsak bu durumun tüketim toplumu haline gelmiş olan Türk toplumunun yapısıyla örtüşmekte olduğunu görürüz. Tüketim toplumları eğer devingen toplumlar ve kitsch, üst sınıflara yükselmek isteyen kitlelerin yapay gereksinimlerini, arzularını imleyen üretimler ve yaklaşımlarsa, Türk toplumunun kitsch ile bu denli iç içe geçmiş olması doğal bir sonuçtur. Çünkü; birkaç kültür düzlemi arasında sıkışmış, birkaç ideoloji arasında bunalmış bir toplum, kırdan kente yönelik bir göç olgusunu yıllardır yaşıyorsa, bununla da kalmayıp, kent kültürü içinde sınıfsal konumunu sürekli bir biçimde değiştirme çabasındaysa, yurt dışına gönderdiği milyonlarca insanın geriye şu ya da

bu biçimde dönmesiyle, yaşadığı ve yaşattığı kültürü sorgulamaya açıyorsa, kitsch'in o toplumun doğal bir üretimi olması kaçınılmazdır (Kahraman,2002, s.250).

Tüketim toplumu olmanın doğal bir sonucu olarak günümüzde içinde yaşadığımız kitsch kültürün, kültürel değerlerimizi nasıl yok ettiğine tanık olmaktayız. Örneğin eski bayramlarda olduğu gibi insanların bir araya gelmek yerine neredeyse birbirlerinden kaçarcasına uzaklaşmaya çalışmaktadırlar. İnsanların çoğunun bayram tatillerinde bulunduğu çevreden hemen uzaklaşarak başka şehirlere gitmeye çalışmaları bunun bir göstergesi. Artık yıllar önce yaşadığımız bayramlar sadece günümüzdeki bayram ziyaretlerinde anlatılan nostaljik anılar haline geldi. Bunun sebebi tüketim toplumunu oluşturan bireylerin kendilerine azami tatmini verecek olan eylemlere ve nesnelere yönelmeleridir. Tüketim toplumu haline gelen Türk toplumu da yaşamı “tatlı” yapan her şeye “iştahla” yaklaşmaktadır. Lefebvr’in tanımladığı “zoraki” ve “zorunlu” zamanın dışında kalan boş zamanını toplumun büyük bir kısmı haz/keyif, eğlence için hiç zaman kaybetmeden değerlendirmeye çalışmaktadır. (Aslında değerlendirmekten çok zamanını en iyi şekilde öldürmeye yönelmektedir.) İnsanların çoğunun bu durumda olduğu günümüzde, Türk toplumunun tüketim toplumu olmasıyla toplumsal statü göstergesi olarak her şeyi tüketmeye başlaması, kitsch için oldukça verimli bir pazar haline gelmesini sağlamıştır. Bu noktada Türk toplumu kolay hazzın peşinde koşarken kitsch eserlerin en temel özelliği olan fazla düşündürmeden tüketilme imkanı tanıyan her türlü kitsch ürüne sarılmaya başlamıştır. “Niceliksel hazzcılık” anlayışına göre hiçbir haz türü diğer bir haz türünden üstün tutulmamaktadır, seçici davranılmamaktadır ve önemli olan mümkün olduğu kadarıyla çok haz elde etmektir. Kişiler elde ettiği haz miktarını en yüksek düzeye çıkarmaya çalışmakta ve mutluluğa ancak hazza ulaşarak kavuşulabileceğine inanmaktadır. Bu anlayıştaki birey herhangi bir eylemi gerçekleştirirken doğru mu yanlış mı, iyi mi kötü mü ya da sonrasında ne getireceğini hiç düşünmeden sadece alınacak haz miktarı göz önünde bulundurmaktadır. Buna karşın “Niteliksel hazzcılık” olarak isimlendirilen ve haz türleri arasında seçici olmayı gerektiren anlayışa göre ise okuma, öğrenme ve anlama ile ilgili olan manevi hazlar maddi ya da bedensel hazzlardan daha önemlidir. Bu haz türü belli bir çaba ve belli bir sürecin geçmesini gerekli kılmaktadır fakat kitle

toplumuna dönüşmüş, yani edilgen, pasif, ruhsal yönden tembel ve seçici olamayan orta ve alt sınıflar bu anlayışı benimsememektedirler. 1980’lerin ortalarında Türkiye’de kitapçıların sayısının azalması da bunun bir işareti olabilir. Toplumumuzda özellikle gençler, emek ve zaman harcanarak ulaşılabilen “az miktarda” ama “değerli bir hazzın” yerine emek ve zaman harcanmadan ulaşılabilen “çok miktarda” ama “aşağı değerde bir hazzın” peşinde koşup aynı zamanda anında ve hemen tatmin olmayı talep etmektedir (Türk,2001, s.48-49).

Kahraman’a göre kitsch’in Türkiye’de benimsenmesinin altında yatan önemli nedenlerinden biri de Türk toplumunun yaşadığı garip bir para patlamasıdır. Para, sermaye olarak ele alındığında eğer bir süreç içinde oluşmuyorsa, sınıfsal bilincini de oluşturamaz. Türkiye 150 yıldır burjuvazisini oluşturmaya çalışıyor ve bunu da henüz başarabilmiş değil. 1980 sonrasında bu doğrultuda yalan yanlış, çarpık çurpuk da olsa attığı önemli adımlar var fakat bu dönemin biriktirdiği sermaye de, işin kötüsü, bilinç ve ideoloji üretiminde son derecede yetersiz; son derecede kısıtlı, hatta “sakıncalı”dır. Bugün Türkiye deki burjuvazi feodal değer yargılarının denetlediği ve belirlediği bir burjuvazidir. Bir de toplumun ideoloji olarak yaşadığı değişim gerçeği bunun yanına eklendiğinde kitsch’in neden bu kadar benimsendiği daha rahat anlaşılacaktır (Kahraman,2002, s.249).

Küçük’e göre, abartı, kitsch’in kiblesidir ve stereotipler yaratan kitsch, öylesine gerçektir ki doğal’a alan bırakmaz. Tüketim toplumunun merdivensi düzeneğinde aşağıdakilerin yukarıya doğru devinimi, Sisyphe’un sırtındaki kaya gibi, her dibe yuvarlanışta tahrik ettiği arzu oyununu yeniden başlatır. Her seferinde algı ve duyumsama nasırlaşır. “Nasıl” a takılıp, “ne için” i unutan toplum kendi içine patlamıştır. Artık hiçbir şeyi olmayan kimse kalmamıştır; herkes en azından sahip olma arzusuna sahiptir. Varoluşun, arzuyla ve şeylerle ensesti hiçbir kitsch’in örtemeyeceği bir ayıptır. Kitsch’in kat ettiği yollarda yaşamdan geriye kalan; biçimi, stili, tarzı, üslubudur; bunlar satın alınır ve ruhlar rehindir. Satın alınabilir olduktan sonra yaşam ve anlam, insanın insanla ilişkisi hukukunu ve meşruiyetini piyasa dininin tapınaklarında oluşturmaktadır. Burada sevap sözcüğü yerini kârlıya, iyi sözcüğü yerini zengine bırakarak, bir ilişki biçimi olarak özgürlük, yaltaklanmanın kefareti olur (Rh+Sanart,2007, s.26).

Kitsch'i oluşturan önemli bir başka faktör ise Türk toplumunun sanata bakışında gizlidir. Bu bakış açısının artık gelenekselleşmiş olduğu da söylenebilir. Geçmişe baktığımızda tüketim toplumu olmanın getirdiği toplumsal değişimle beraber sanatın metalaşmasıyla sanat eserinin anlamından yoksun olarak gösteriş amacıyla kullanılmasının yanı sıra Türk toplumunun çok eskiden beri sanatı hep bir işlevsellik içinde ürettiğini ve tükettiğini görmekteyiz. Kahraman'a göre bu işlevsellik özellikle Selçuklu-Osmanlı döneminden bu yana sanatın her zaman bir işlevsellik içinde ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Yerleşik düzene geçmesi bir hayli güç olan, geçtikten sonra da devingenliğini yüzyıllar boyunca sürdüren bir toplumun sanatsal üretimini, ancak işlevsel araç ve gereçler çevresinde, bir işlevsellikle gerçekleştirmesi doğaldır. Özellikle de cemaat ruhunun egemenliği altında kalmış, bireyselliğin gelişmesine engel olmuş, bu nedenle de ifade olanaklarını ve özgürlüklerini kısıtlamış bir toplumun, "farklılık" tabanına dayanan bir sanatsal üretimi gerçekleştirmesi kolay değildir. Bu nedenle Batı, Türk-İslam sanatına eğildiğinde onu hep belli "işlevsel" üretimlerle özdeşleyerek tanımlar: Halılar, kilimler, hamam tasları, mangallar...vb. Biraz daha soyutlamaya yönelik çabalar olarak da en çok minyatürlerle mimariyi vurgular. Son iki üretimden hangisini düşünülürse düşünülün, ilk saptama pek değişmez çünkü minyatürlerin neyle bütünlendiği ve ne ölçüde işlevsel olduğu bellidir. Mimari ise son derece somut bir sanattır. Hiç değilse "öncelikle" somuttur. Soyutlamaya yönelik arayışları, yorumları işin ikinci boyutunu oluşturur. Bu gelenek ve bu alışkanlıkla bakıldığında, kırsal üretim ilişkileri içinde yer alan bugünün insanının, sanatın soyut ve kavramsal yanıyla değil, somut ve işlevsel yanıyla ilgileneceğini düşünmek olanaklıdır (Kahraman,2002, s.250).

Kulka, kitsch izleyicisinin simgenin ve nesnenin içinden baktığını görüşünde. İzleyen kitsch in çağrışımlarından ve soyutlamalarından etkilenmez ayrıca kitsch'in böyle bir çabası da yoktur. Kahraman'a göre bu algılama biçimi Türk toplumunun geleneksel yaklaşımına da bilincine de ters düşmemektedir (Kahraman,2002, s.250). Ağlayan çocuk Türk toplumunun "resim" olarak beklide en çok duvarına astığı kitsch üründür. Özellikle 1980'li yılları düşündüğümüzde bir çok evde ağlayan çocuğa rastlamak mümkündür. Tamda o yıllarda acılı arabeskin doruğa çıkışını ve

Türk filmlerini düşünürsek, Türk toplumunun Kukla'nın dediği gibi nesnenin ve simgenin içinden baktığını söyleyebiliriz.

Şekil 2.

4.5. Arabesk

Türkiye’de kitsch olgusu kendini en çok arabesk ile göstermektedir. Türkiye’de arabesk kültürün oluşumunda özellikle 1970’li yıllardan itibaren hızlanan kırsal kesimden kente yönelen göç önemli bir rol oynamıştır. Önceki bölümlerde değindiğimiz Greenberg’in görüşlerinde olduğu gibi kitsch bu kitlelerin köyden getirdikleri kültür ile kentte karşılaştıkları kültür arasında oluşan bir sağlıklı bir kültür olarak doğmuştur. Asıl anlamı sanatta doğu ile batının sentezi olan arabesk, özellikle 1980’li yıllarda doruğa ulaşan şehre göç sonucu ortaya çıkan ve arabesk müziğin yaygınlaşmasının ardından belirginleşen, İstanbul başta olmak üzere büyük şehir varoşlarındaki yaşam tarzı ve dünya görüşünü yansıtan alt kültürdür. Köyden kente göç eden ve ardından yoksullaşan kitleler ve sonrasında askeri darbe ile oluşan baskı ortamı bu kültürün oluşumunda büyük rol oynamıştır (Wikipedia.2008).

Türkiye de göç dalgaları arttıkça toplumdaki çeşitlilik de artmış, göç süreci ile başlayan zihinsel ve belleksel kilitlenme, kimliksiz kuşakların hazır kültür, şablon, kalite ve meta anlayışını körüklemiştir (Özer,2003, s.9). Bu göç ve tüketim hırsı arttıkça eskiden kimliğini geçmişinden güç alarak oluşturmaya çalışan alt tabaka artık tükettiği nesneye göre kendi kimliğini oluşturmaya başlamıştır (Türk.2001, s.50). Kitleler yaşam biçimlerini, örf ve adetlerine uygun olmayan düşünceleri ve kılık kıyafetleri gerekli gördükleri her yerde ve zamanda eğreti ve komik de olsa taşımaya başladıkları zaman, kimlikler ve statüler, biçimle ilgili ipuçlarını kaybetmeye başlamıştır. Hem görsel hem fikirsel kaosun yaşanmaya başlamasıyla alt kültür, üst kültürün biçimsel ve düşünsel sembollerinin pazarını kendine kurmuş, taklit ve gerçek iç içe geçmiştir. İster meta olsun, ister bir fikir olsun her şeyin hızla tüketildiği bu kaos ortamında yüksek gelir düzeyi ile alt gelir düzeyinin aynı marka platformunda buluşmaları, fikir ve amaç birlikteliği edinmeleri, aynı savaşımla aynı meta ya uzanma, ulaşma idealleri sonucu aradaki tek farkın orijinal ürünle, sahte ürünün olduğu arabesk bir kültür ortaya çıkmıştır. Bu kültürde bağımlılık ilerledikçe, sahte bir tekstil markası pantolon bulabilme kolaylığını, sahte bir Picasso bulma kolaylığı izlemiş ve ardından galeriler çok satan

ressam üretip, sanatta kalpazanlık gibi bir dejenerasyona destek vermeye başlamaları kaçınılmaz olmuştur (Özer,2003, s.9). Artık arabesk yaşam biçiminden kitsch yaşam biçimine geçilmektedir ve kitsch arabeski kapsamaktadır. Kişiler, arabesk yaşam biçimini gösteriş, statü/prestij gösterme isteğiyle harmanlamakta ve artık sadece kendi kırsal geçmişinin artıklarından değil tüm zamanlardan ve tüm sanal mekanlardan yararlanmaktadırlar (Türk.2001, s.50).

İçinde en çok kitsch'i barındıran arabesk kültürün, varlığını sürdüren faktörler bulunduğu pazarın kitsch' leri ile sıkı bir ağ kurmuştur. Ucuz edebiyat, ucuz tekstil, ucuz müzik, ucuz film, ucuz mimari, ucuz dekorasyon arabeskin ruhunu ete kemiğe büründüren kitsch'in bu olguya hükmetmesinden oluşan farklı birimlerdir. Kitsch'de tıpkı arabesk gibi bellek, kimlik, tarih ve kişilik aramaz. Bu nedenle kitsch ve arabesk içice geçmiş iki kapak gibi, post-modernizme kapanırlar. Arabeskin post-modernizm ile benzerliğine işaret eden Özer'e göre kitsch ve arabesk, post-modernitenin istese de vazgeçemeyeceği ekürileridir. Nedensiz ve sonsuz acı arabesk dilin kimyasıdır. Arabesk de "biricik" olan tek şey acı çekmek durumunun taklidini yapmak ve bundan fayda sağlamaktır. Tasarlanışlarındaki eklektizm ve konularındaki anarşi ile çok büyük çeşitlilik gösteren post-modern kültürel nesnelerdeki, zaman-mekan sıkışması temalarının kullanımı, derinliksiz, imgelerin seri halinde kullanılması ve zaman ile mekan üzerinden ileri geri gitme olanağıyla yapılır. Post-modern dil, kendi edebiyatını, dil oyunları, imaj, çoğulcu ötecilik, bireycilik, şizofreni, arzu, evsiz barksızlık, anarşi, kişisel dil, retorik, kurgu, kenti yeniden canlandırma, varlık, ontoloji, bırakınız yapsınlar, gelip geçicilik, belirsizlik, androjin ve bol bol metafor ile faal duruma getirir. Arabeskin ve arabesk dilin göndermeleri ise sezgisel anarşi, şizofreni, sonsuz arzu, evsiz barksızlık ile bireyi harekete geçirdiği için bu benzerliğin ve eşdeşliğin tesadüf olmadığı kesinleşir (Özer,2003, s.11-13).

Küresel bağlamda kitsch ile hesaplaşarak yeni sonuçlar doğuran güncel estetiğin Türkiye'de kitsch'in altında ezildiği görüşünde olan Madra'ya göre kırsal kesimden kentlere gelen kitlelerin dışlanmışlıklarını onaran kitsch-severliğin yükselmesi ile Türkiye'nin en görkemli ve özgün kitsch'leri yani arabesk, Yeşilçam sineması ve şimdi onun uzantısı olan televizyon dizileri ve magazin programları

türetilmiştir (Madra,2008). Bunun sonucunda da Türk toplumunun toplum çoğu televizyon karşısında en bayağı yarışma programlarını, dizi filmleri ya da arabesk müziği zevkle seyredip dinleyebilmektedir. Daha kötüsü devlet televizyonundan “resim sevinci” adlı bir programla kitsch zevki izleyicilere gönül rahatlığı ile verilmektedir (İlkyaz,2004).

Arabeskin önlenemez yükselişinin nedenlerini düşündüğümüzde Türk toplumunun 1980 sonrası yaşadığı dönüşümlere değinmek gerekir. 1980’lerin başında; çeşitli kültürel ve siyasal inançlara bağlı bürokratlar, aydınlar ve sanatçılar, dayandıkları nedenler farklı da olsa arabesk de denen alt kültürün “kaba, bayağı ve yoz” olduğunu ve “bayağılık, kimliksizlik ve geri çağrışımlar yaptığını” kabul etmektedirler ama yine de aydınlar, politikacılar ve girişimciler bu yoz kültüre ilgi duymaktadırlar. Aydınlar, sadece üst tabakanın düşüncesindeki modernliğin gereklerine uyularak tasarlanmış olan “Türk modernleşmesi”ne tepki gösterebilmek için, onun reddettiği, görmezden geldiği her şey ile beraber alt gelir grupları ve kültürüne ilgi duymaktadır. Aynı zamanda artık büyük bir proje yerine küçük ve çeşitli projelerin gerçekleştirebileceğine inanmaktadır. Politikacılar ise tabana yayılmış büyük çoğunluğun oy potansiyelinden faydalanabilmek için yüzlerini onlara dönmüş ve alt kültürü onaylama çalışmalarına başlamıştır. Girişimciler de, alt kültürün ihtiyaçları ve istekleri göz önünde bulundurulduğu takdirde, bunun kar getirebilecek büyük bir pazar olduğunu keşfettikleri için alt kültüre ilgi göstermektedirler. Böylece girişimciler için önceleri sadece iş/üretim gücünden dolayı ihtiyaç duyulan alt ve orta sınıfın artık sahip olduğu tüketim gücü önem kazanmaktadır (Türk,2001, s.33).

Kapitalizmin oluşturmaya çalıştığı tüketim toplumunun kendini iyice göstermeye başlamasıyla Türkiye ve onun gibi bir çok dünya ülkesinde 1980’ler den itibaren eskiden üretmeleri istenen kitlelerden artık tüketmeleri istenmeye başlanmıştır. Bu noktada tabana yayılmış büyük çoğunluğa ulaşmak isteyen politikacılar ve girişimciler güçlerini birleştirmiş ve 1980’li yıllarda W. Mills’in “iktidar seçkinleri” diye isimlendirdiği “siyasi liderler, endüstri patronları ve askeri liderler” den oluşan grup iktidarı ele geçirmeye başlamışlardır. Siyasetçilerin yerlerini gitgide daha çok şirket yöneticileri almış ve devletin yetki alanı giderek daralmıştır. Böylece “Türk modernleşme projesi” 1980’lerin başında önemli bir

dönüşüm geçirmeye başlamıştır. Toplum yapısında büyük bir çoğunluğu oluşturan alt sınıflara ulaşmak ve onların desteklerini almak için hazırlanan politik kararlarda öne çıkan kavramlar “yeni liberalizm”, “popülizm” ve “demokratikleşme” olmuştur. Yeni siyasi yöneticilere oy verip destek çıkan seçmenler “muhafazakar” olmakla beraber “demokratik çoğulculuğa ve ekonomik liberalizme” sempatiyle bakmışlardır. Böylece destek verenler “yeni-muhafazakar” ya da “yeni-liberal” olmuşlardır fakat aslında M. Özbek’e göre “bilinçli bir hegemonya oyunu” oynanmaya başlanmıştır. Böylece bu zamana kadar merkez tarafından reddedilen ve dışlanan arabesk de korunması gereken bir alt kültür olarak kabul edilip, bu dönemde meşruluk kazanmış ve siyasi stratejinin temelini oluşturmuştur (Türk.2001, s.34). Günümüzde siyasetçiler ve piyasa güçleri, alttan gelen grupların eğitimlerini yükseltmek ve modern çağa adapte olmalarını sağlamak yerine onları oldukları (arabesk) seviyede kabul etmekte ve bu seviyeye uygun taleplerini karşılamaktadır. Çünkü geniş bir alt tabakaya yayılmış bu kişilerin beğeni ve eğitim düzeylerine göre talep ettiklerini karşılamak hem siyasetçilere oy kazandırmakta ve güçlerine güç katmakta hem de girişimcilere geniş bir tüketici ordusuna ürünler sunarak kar getirmektedir. Böylece Türkiye de popüler kültür ürünleri dikkati çekecek kadar artmakta ve dün modernizme tepki olarak kabul edilen arabesk/kitsch bugün kültürel tüketim için vazgeçilmez bir ürüne dönüşmektedir (Türk.2001, s.39).

Günümüzde geçmişte olduğu gibi egemen güçlerin çıkarları doğrultusunda bilinçli olarak desteklenen her türlü kitsch’in tamamen çıkar amaçlı kullanıldığına işaret eden Madra’ya göre, tamamlanmamış modernleşmeyi ve eleştirel boyutu savsaklanmış post-modernleşmeyi, egemen ideolojiler (siyasal ya da ekonomik) düzeyinde güncelleştirme girişimlerinin kitsch’i estetiğin yerine geçmektedir. Türk toplumunun çoğu sağlıklı bir estetik bilinç ile kitsch’i benimseyerek yüksek kültür ve alçak kültür ikileminin üstesinden gelmeye çalışmaktadır. Modernizm her zaman yanında var olan, geçmişten günümüze kitleler tarafından derinlemesine içselleştirilmiş kitsch, bilincini ve eleştirisini de doğurmaktadır. Ancak, Türkiye’de kitsch, gerektiğinde bütün ideolojik dayatmaların görsel manzarasını oluşturan, geleneğin ve modernizmin olumlu kalıntılarını silip süpürmesine, post-modernizmin

eleştirel boyutunu sindirmesine sevinç ve hoşgörüyle izin verilen ve toplumun ortak bilinçaltını uyuşturan bir değişmez olarak kalmıştır (Madra,2008).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Modeli

Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik Algı ve Beğenilerine Etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada kalitatif yöntem kullanılmıştır.

5.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan devlet liselerinde 2007-2008 eğitim öğretim yılı içerisinde öğrenim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada her okuldan 50 öğrenci olmak üzere toplam 500 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini için, Ankara ilinin merkez ilçelerindeki liseleri temsil edecek şekilde farklı türlerde ve Ankara'nın farklı sosyo-ekonomik bölgelerinde yer alan 5 Genel Lise, 1 Endüstri Meslek Lisesi, 1 Anadolu Lisesi, 1 Fen Lisesi, 1 Güzel Sanatlar Lisesi ve 1 İmam Hatip Lisesi olmak üzere toplam 10 lise belirlenmiştir. Belirlenen liseler:

1-ANKARA - ALTINDAĞ - Uluğbey Lisesi

2-ANKARA - ETİMESGUT - Ufuk Arslan Lisesi

3-ANKARA - YENİMAHALLE - Gazi Çiftliği Lisesi

4-ANKARA - ÇANKAYA - Ayrancı Lisesi

5-ANKARA – KEÇİÖREN - Kanuni lisesi

6-ANKARA - YENİMAHALLE- Nermin Mehmet Çekiç Anadolu Lisesi

7-ANKARA - ÇANKAYA - Ankara Fen Lisesi

8-ANKARA - YENİMAHALLE - Tefik İleri İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İ.H.L.

9-ANKARA - ÇANKAYA - Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

10-ANKARA - MAMAK - Türközü Oğuzhan Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi

5.3.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilmiş 72 soruluk bir anket kullanılmıştır. Anketteki, beğenileri ölçmeye yönelik görsel nitelikte olan sorular projeksiyon cihazı kullanılarak sorulurken, karanlık bir ortamda her öğrencinin rahatlıkla görmesini sağlanacak şekilde hazırlanan toplantı ve konferans salonları seçilmiştir. Öğrencilerin resim sanatıyla ilgili beğeni düzeylerini ölçmek için 20 soru sorulmuştur (37-56). Bu soruların ilk 10'unda 4'er resim gösterilmiştir. Bu 10 sorunun 5 tanesinde, 1 kitsch resim, 3 başyapıt vardır. Diğer 5 tanesinde ise 1 başyapıt, 3 kitsch resim vardır ve her resmin sağ alt köşesinde "1", "2", "3", "4" şeklinde numaraları yazılıdır. Öğrenciler gördükleri bu resimlerden en beğendikleri resmin numarasını ya da "fikrim yok" seçeneğini ellerindeki cevap kağıdına işaretlemişlerdir. İkinci 10 soruluk kısımda ise farklı 5 kitsch, 5 başyapıt olmak üzere toplam 10 resim teker teker gösterilmiş ve bu sefer öğrenciler bu resimler hakkındaki fikirlerini, cevap kağıdında bulunan; "çok beğendim", "beğendim", "beğenmedim", "hiç beğenmedim", "fikrim yok" seçeneklerinden bir tanesini işaretleyerek belirtmişlerdir. Gösterilen kitsch resimler, kitsch ürünlerin gösterildiği; <<http://www.worldwidekitsch.com/internet>>, <<http://www.worldofkitsch.com/objects/gallery/start.html>> gibi sitelerden alınmıştır. Bu resimlerden bazıları; Odd Nerdrum, Bob Rose, Rodney Alan Greenblat, Vladimir Tretchikoff, Thomas Kinkade resimleridir. Başyapıtlar ise <www.google.com> sitesinden sanatçıların isimleri girilerek elde edilmiştir. Bu soruların ardından yine öğrencilerin beğenilerini ölçmek

amacıyla <www.kitschshop.com> gibi sitelerde satılan kitsch objelerin fotoğraflarından oluşan 6 soru sorulmuştur. (57-62) Bu sorularda 3 kitsch obje, 1 normal obje gösterilmiş olup bu objelerinin her birinin sağ alt köşesinde; “1”, “2”, “3”, “4” şeklindeki numaraları yazılıdır ve öğrenciler gördükleri bu objelerden en beğendiklerinin numarasını ya da “fikrim yok” seçeneğini işaretleyerek soruları cevaplandırmışlardır. Müzikle ilgili beğenilerinin sorulduğu 63’den 70’e kadar olan sorularda ise 2 arabesk şarkıcı ve 2 türkücü sorulmuş ve öğrenciler bu şarkıcılar hakkındaki fikirlerini; “çok beğendim”, “beğendim”, “beğenmedim”, “hiç beğenmedim”, “fikrim yok” şeklindeki seçenekleri işaretleyerek belirtmişlerdir.

Araştırmada veri toplama araçlarının hazırlanmasından sonra, örnekleme alınan liseler belirlenmiş ve bu okullarda uygulama yapabilmek için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alınmış olup bu izinle ilgili valilik onayı ekler bölümünde sunulmuştur. Örnekleme alınan merkez ilçelerdeki İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine ve ilgili Okul Müdürlüklerine uygulama hakkında önceden yazılı bilgi verilmiştir. Uygulamanın yapılacağı gün ve ders saatleri tespit edilmiş ve belirlenen gün ve saatte anket uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamalar bizzat araştırmacı tarafından okullara gidilerek yapılmıştır. Uygulama 2008 Mart ayı içerisinde tamamlanmıştır.

Uygulama öncesinde araştırmanın amacı öğrencilere açıklanmış ve istekli olan öğrencilere anket uygulanmıştır. Uygulama esnasında araştırmaya katılanların bilgi toplama araçlarını cevaplandırırken içten olmalarını sağlamak amacıyla, aşağıda belirtilen açıklama yapılmış ve anket formlarının en başına yazılmıştır:

“Sevgili Öğrenciler. Bu sorular, bilimsel bir araştırmada kullanılmak için sorulmaktadır. Soruları samimiyet ve içtenlikle cevaplamanız araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için önem taşımaktadır. Adınız ve Soyadınız gibi kişisel bilgileriniz sorulmamaktadır. Dolayısıyla verdiğiniz cevaplar gizli tutulmuş olacaktır. Soruları, şıkların altını çizerek ya da boşlukları doldurarak cevaplayınız. İlgi ve içtenliğiniz için teşekkürler.”

Toplanan verilerin çözümlenmesi öncesinde uygulanan 500 anket kağıdı tek tek incelenerek, soruların yönergelere uygun cevaplandırılıp cevaplandırılmadığı kontrol edilmiştir.

5.4.Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 10 programı kullanılarak yapılmıştır. Programa girilen veriler çapraz tablolarla karşılaştırılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmaya 176 kız öğrenci, 324 erkek öğrenci olmak üzere toplam 500 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin 138'i 9.sınıf, 199'u 10.sınıf ve 163'ü 11.sınıfta öğrenim görmektedir.

TABLO 1.

		Sınıf			Total
		9	10	11	
Cinsiyet	Kız	43	55	78	176
	Sınıfa göre %	31,2%	27,6%	47,9%	35,2%
	Erkek	95	144	85	324
	Sınıfa göre %	68,8%	72,4%	52,1%	64,8%
Total		138	199	163	500
Sınıfa göre %		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmada ilk önce öğrencilerin kitsch ürünleri benimsemelerinin altındaki nedenler ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bireylerin, en başta kişiliklerini olmak üzere estetik algı ve beğeni gelişimlerini etkileyen faktörlerin başında kuşkusuz aile gelmektedir. İnsan ailesi ile hayata gözlerini açar. Çocukluktan itibaren ailesinin, büyüklerinin yaşam tarzı ve estetik tutumlarından, yaşadığı çevredeki estetik değerlerden etkilenecek kendine özgü bir estetik değer taşıyıcısı olarak okul yaşamına ve sonrada hayata başlar.

6.1. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, boş vakit değerlendirme biçimleri arasında bir fark var mıdır?

Öğrencilerin kitsch ürünleri benimsenmelerinin altındaki faktörleri anlamak için ilk önce ailelerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimleri ve televizyon izleme alışkanlıklarına bakmak gerekir. “Günlük boş vakitlerinizde en çok ne yapmaktan hoşlanırsınız?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlara baktığımızda babanın ve annenin eğitim düzeyleri düştükçe öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıklarının artmakta ve kitap okuma alışkanlıklarının azalmakta olduğunu görüyoruz. Bunun sebebi televizyon izlemenin eyleminin çok kolay, eğitim ve bilinç gerektirmeyen hatta hiç hareket etmeden zahmetsizce yapılabilmesidir. Okuma yazma bilmeyen ya da bilinci oluşmamış 1 yaşındaki bir çocuk bile rahatlıkla ve zevkle televizyon seyredebilir. Fakat kitap okumak için aynı şey geçerli değildir.

TABLO 2.

			Babanın öğrenim durumu					Total
			İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	
Günlük boş vakit değerlendirme biçimi	Televizyon seyretmek	Babanın öğrenim durumu içindeki %	11 18,0%	22 30,6%	72 41,1%	13 8,7%	1 4,5%	121 24,2%
	Gezmek	Babanın öğrenim durumu içindeki %	18 29,5%	21 29,2%	35 20,0%	25 16,8%	1 4,5%	102 20,4%
	Kitap okumak	Babanın öğrenim durumu içindeki %	6 9,8%	5 6,9%	23 13,1%	33 22,1%	13 59,1%	86 17,2%
	Bilgisayar oyunu	Babanın öğrenim durumu içindeki %	4 6,6%	22 30,6%	28 16,0%	33 22,1%	1 4,5%	93 18,6%
	Diğer	Babanın öğrenim durumu içindeki %	22 36,1%	2 2,8%	17 9,7%	45 30,2%	6 27,3%	98 19,6%
Total			61 100,0%	72 100,0%	175 100,0%	149 100,0%	22 100,0%	500 100,0%

TABLO 3.

		Annenin öğrenim durumu							Total
		Okuma-Yazma Bilmiyor	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	
Günlük boş vakit değerlendirme biçimi	Televizyon seyretmek		33	58	19	9	2		121
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		30,0%	38,9%	18,1%	8,1%	10,5%		24,2%
	Gezmek	4	30	23	26	18	1		102
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	80,0%	27,3%	15,4%	24,8%	16,2%	5,3%		20,4%
	Kitap okumak		9	20	22	31	3	1	86
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		8,2%	13,4%	21,0%	27,9%	15,8%	100,0%	17,2%
	Bilgisayar oyunu	1	13	33	24	20	2		93
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	20,0%	11,8%	22,1%	22,9%	18,0%	10,5%		18,6%
	Diğer		25	15	14	33	11		98
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		22,7%	10,1%	13,3%	29,7%	57,9%		19,6%
Total		5	110	149	105	111	19	1	500
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

6.2. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, televizyon izleme alışkanlıkları arasında bir fark var mıdır?

Aile yaşamını ele alırsak, kitsch yaşam tarzının oluşumunda en önemli ve vazgeçilmez unsurlardan biri televizyondur. Her şeyin kullanımında olduğu gibi televizyonun kullanımında da bilinçsiz olunması zararlı sonuçlar doğurabilir. Örneğin günde belli amaçlara yönelik olarak 1saatten az televizyon izlenmesi bilinçli bir kullanımdır fakat her gün amaçsızca ve saatlerce izlenmesi bilinçsiz bir kullanım şeklidir. Herhangi bir konuda bilinçli olmak, her şeyden önce eğitimle ilgilidir. Bu anlamda bireylerin eğitimleri kendi yaşam tarzlarını nasıl etkiliyorsa çocuklarının yaşam tarzını da aynı şekilde etkilemektedir. Bu yüzden ailelerin eğitim düzeyleri kendilerinin ve çocuklarının boş vakit değerlendirme biçimlerini, televizyon izleme sürelerini, seyrettikleri programları, programlardan etkilenme biçimlerini belirleyen önemli bir faktördür.

Ailelerin eğitim düzeyi çocukların televizyonu bilinçsiz bir şekilde seyretmelerini etkileyen önemli bir faktördür. “Günde kaç saat televizyon seyrediyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtların, babanın ve annenin eğitim düzeyleri dağılımına göre oluşturulan tabloya baktığımızda ailelerin eğitim düzeyi düştükçe öğrencilerin günlük televizyon izleme sürelerinin artmakta olduğunu görürüz. Bunun sebebi büyük ölçüde eğitim seviyesi ile yükselen entelektüel birikimi olan bir anne ve babanın televizyon izlemek gibi kolay ve basit bir eylemden zevk almaması olabilir. Dolayısıyla bu bilinçte olan bir ailenin çocuğunun televizyon izlemesini sınırlandırıyor olması doğaldır.

TABLO 4.

			Babanın öğrenim durumu					Total
			İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	
Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?	Seytemiyorum	Babanın öğrenim durumu içindeki %	3 4,9%		1 ,6%	3 2,0%		7 1,4%
	1saatten az	Babanın öğrenim durumu içindeki %	22 36,1%	17 23,6%	27 15,4%	70 47,0%	13 59,1%	15 71,4%
	1-2 saat	Babanın öğrenim durumu içindeki %	25 41,0%	28 38,9%	47 26,9%	56 37,6%	6 27,3%	5 23,8%
	2-4 saat	Babanın öğrenim durumu içindeki %	11 18,0%	15 20,8%	86 49,1%	16 10,7%	2 9,1%	1 4,8%
	4 saatten fazla	Babanın öğrenim durumu içindeki %		12 16,7%	14 8,0%	4 2,7%	1 4,5%	
Total		Babanın öğrenim durumu içindeki %	61 100,0%	72 100,0%	175 100,0%	149 100,0%	22 100,0%	21 100,0%

TABLO 5.

			Annenin öğrenim durumu						Total
			Okuma-Yazma Bilmiyor	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	
Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?	Seytemiyorum	Annenin öğrenim durumu içindeki %		3	1	1	2		7
				2,7%	,7%	1,0%	1,8%		1,4%
	1saatten az	Annenin öğrenim durumu içindeki %	2	32	23	25	63	18	164
			40,0%	29,1%	15,4%	23,8%	56,8%	94,7%	32,8%
	1-2 saat	Annenin öğrenim durumu içindeki %	3	34	57	38	35		167
			60,0%	30,9%	38,3%	36,2%	31,5%		33,4%
	2-4 saat	Annenin öğrenim durumu içindeki %		41	41	38	10	1	131
				37,3%	27,5%	36,2%	9,0%	5,3%	26,2%
	4 saatten fazla	Annenin öğrenim durumu içindeki %			27	3	1		31
					18,1%	2,9%	,9%		6,2%
Total		Annenin öğrenim durumu içindeki %	5	110	149	105	111	19	500
			100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Televizyon izleme süresi konusunda bilinçli olan bir aile izleyeceği programların seçimi konusunda da çoğunlukla bilinçli davranmaktadır. Dolayısıyla çocuklarını da bilinçlendirmektedirler. “En çok izlediğiniz program türü genelde hangisi?” sorusu ile baba ve annenin eğitim düzeylerinin karşılaştırdığı çapraz tablolara baktığımızda bu yargıyı doğrulayan bulgular görüyoruz. Bunun sebebi ise; insanları paraya tapma noktasına getiren, yarışmacıların sunuculara para için neredeyse yalvardığı ve düpedüz dalkavukluk yaptığı yarışma programlarını, insanların birbirlerini kendilerince haklı sebeplerle kolaylıkla öldürebildikleri, sahte, ikiyezli davranışlar duygular, ilişkilerin sergilendiği abartılı, saçma ve duygu sömürsü dolu dizileri, magazin adı altında sunulan ünlü ve zengin kişilerin sahte, düzmece davranışlarını ve kültür endüstrisi tasarımcılarının titizlikle hazırladıkları diğer kitsch programları izlemenin, eğitilmiş ve bilinçli ailelere anlamlı gelmiyor olması olabilir.

TABLO 7.

		Annenin öğrenim durumu							Total
		Okuma-Yazma Bilmiyor	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	
En çok izlediğiniz program türü hangisi?	Yarışma	2	22	31	24	6	1		86
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	40,0%	20,0%	20,8%	22,9%	5,4%	5,3%		17,2%
	Dizi	1	51	59	25	15	1		152
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	20,0%	46,4%	39,6%	23,8%	13,5%	5,3%		30,4%
	Talk Show	1	13	33	15	11			73
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	20,0%	11,8%	22,1%	14,3%	9,9%			14,6%
	Magazin	1	3	5					9
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	20,0%	2,7%	3,4%					1,8%
	Film		4	8	18	45	3		78
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		3,6%	5,4%	17,1%	40,5%	15,8%		15,6%
	Belgesel		6	7	12	13			38
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		5,5%	4,7%	11,4%	11,7%			7,6%
	Tartışma		7	5	6	6	11		35
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		6,4%	3,4%	5,7%	5,4%	57,9%		7,0%
	Diğer		4	1	5	15	3	1	29
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		3,6%	,7%	4,8%	13,5%	15,8%	100,0%	5,8%
Total		5	110	149	105	111	19	1	500
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Toplum bilimsel açıdan kitsch bölümünde değinilen, televizyonun boş zamanın hedonistic (hazcı) ve aptalca kullanımı için özellikle tasarlandığı görüşünü hatırlarsak estetik kaygıdan uzak kültürel değerlerinin sömürüldüğü, kar amacıyla üretilip dayatılan olgular ve farklı yayın yollarıyla karşı karşıya kalan izleyicide bir vurdumduymazlık oluşturmaktadır (Aslışen,2006, s.26). Bu vurdumduymazlığa ve duyarsızlığa bir örnek ise saatlerce ve amaçsızca çocukların televizyon izlemesine

izin veren, izlediği programların çocuğunu nasıl etkileyeceğinin bilincinde olmayan bir ailenin bu duyarsızlık içinde oturup birlikte bu kitsch programları izlemeleridir. “Ailenizle ortak beğendiğiniz ve birlikte izlediğiniz program türü genelde hangisi?” sorusu ile babalar ve annelerin eğitim durumunun karşılaştırıldığı tablolara göre ailelerin eğitim düzeyi düştükçe çocuklarıyla birlikte izledikleri programların başında diziler ve yarışma programları gelmektedir.

TABLO 8.

			Babanın öğrenim durumu						Total
			İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	
Ailenizle ortak beğendiğiniz ve birlikte izlediğiniz program türü genelde hangisi?	Yarışma	Babanın öğrenim durumu içindeki %	14 23,0%	14 19,4%	59 33,7%	16 11,3%	1 4,5%	1 4,8%	105 21,3%
	Dizi	Babanın öğrenim durumu içindeki %	30 49,2%	42 58,3%	91 52,0%	33 23,2%	2 9,1%	1 4,8%	199 40,4%
	Talk Show	Babanın öğrenim durumu içindeki %	1 1,6%	4 5,6%	7 4,0%	18 12,7%	1 4,5%	4 19,0%	35 7,1%
	Magazin	Babanın öğrenim durumu içindeki %	2 3,3%	1 1,4%	2 1,1%	3 2,1%			8 1,6%
	Film	Babanın öğrenim durumu içindeki %	9 14,8%	7 9,7%	9 5,1%	18 12,7%	2 9,1%	5 23,8%	50 10,1%
	Belgesel	Babanın öğrenim durumu içindeki %	2 3,3%		3 1,7%	13 9,2%	5 22,7%	4 19,0%	27 5,5%
	Tartışma	Babanın öğrenim durumu içindeki %	1 1,6%	4 5,6%	4 2,3%	25 17,6%	10 45,5%	3 14,3%	47 9,5%
	Diğer	Babanın öğrenim durumu içindeki %	2 3,3%			16 11,3%	1 4,5%	3 14,3%	22 4,5%
	Total	Babanın öğrenim durumu içindeki %	61 100,0%	72 100,0%	175 100,0%	142 100,0%	22 100,0%	21 100,0%	493 100,0%

Kuşkusuz seyredilen her dizi ya da yarışma programının öğrencileri olumsuz etkileyeceğini düşünemeyiz. Bazı programlar belli sınırlarda izlenildiği zaman eğitici, eğlendirici ve faydalı olabilir. Fakat post-modernizmde olduğu gibi ne olsa gider (Anything goes) mantığı ile her şeyi sürekli izlenmesi zararlıdır. Eğitimli aileler bu görüşü savunuyor oldukları için çocuklarıyla birlikte genellikle dizi ve yarışma programı yerine daha yararlı programlar izliyor olabilirler.

TABLO 9.

		Annenin öğrenim durumu							Total
		Okuma-Yazma Bilmiyor	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	
Ailenizle ortak Yarışma beğendiğiniz ve birlikte izlediğiniz program türü genelde hangisi?	Annenin öğrenim durumu içindeki %		34	30	30	9	2		105
			31,2%	20,1%	28,8%	8,5%	10,5%		21,3%
	Dizi	4	48	98	35	14			199
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	80,0%	44,0%	65,8%	33,7%	13,2%			40,4%
	Talk Show		5	6	2	22			35
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		4,6%	4,0%	1,9%	20,8%			7,1%
	Magazin	1	2	2	3				8
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	20,0%	1,8%	1,3%	2,9%				1,6%
	Film		9	4	17	17	3		50
	Annenin öğrenim durumu içindeki %		8,3%	2,7%	16,3%	16,0%	15,8%		10,1%
Belgesel		3	5	6	10	3		27	
Annenin öğrenim durumu içindeki %		2,8%	3,4%	5,8%	9,4%	15,8%		5,5%	
Tartışma		6	4	7	20	9	1	47	
Annenin öğrenim durumu içindeki %		5,5%	2,7%	6,7%	18,9%	47,4%	100,0%	9,5%	
Diğer		2		4	14	2		22	
Annenin öğrenim durumu içindeki %		1,8%		3,8%	13,2%	10,5%		4,5%	
Total		5	109	149	104	106	19	1	493
	Annenin öğrenim durumu içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ortaya çıkan bu durumun sebebini düşündüğümüzde, Felsefeci Macdonald’ın görüşleri akla gelmektedir. Ona göre medya, “homojen süt” kadar işlenmiş mükemmel bir homojen kültür oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Bu homojenlik yaş, entelektüel ve sosyal statü farklılıklarının önemsiz olduğu kavramıyla yansıtılır. Zevkleri ve duygusal gereksinimleri kitle iletişim teknisyenlerince ustalıkla işlenen birleşik büyük bir izleyici kitlesi ortaya çıkmıştır. Ailelerin ve öğrencilerin birlikte televizyon izlemeleri bu birleşik kitleye işaret etmektedir.

Macdonald bu durumu çocuk ve yetişkin izleyicinin kaynaşması olarak açıklar ve şu tespitlerde bulunur:

- 1- Modern hayatın karmaşıklığı ve acılarıyla baş edemeyen yetişkinin çocuksu gerilemesi, kitsch yoluyla kaçışı (ki, karşılığında çocuk suluklarını doğrulayıp geliştirirler),

- 2- Büyük bir hızla gelişen çocukların aşırı uyarımı (Aslışen,2006, s.27).

TABLO 10.

			Babanın öğrenim durumu						Total
			İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	
Sürekli takip ettiğiniz dizi ya da diziler varmı?	Evet	Babanın öğrenim durumu içindeki %	40 65,6%	63 87,5%	152 86,9%	60 40,3%	8 36,4%	8 38,1%	331 66,2%
	Hayır	Babanın öğrenim durumu içindeki %	21 34,4%	9 12,5%	23 13,1%	89 59,7%	14 63,6%	13 61,9%	169 33,8%
	Total			61 100,0%	72 100,0%	175 100,0%	149 100,0%	22 100,0%	21 100,0%

TABLO 11.

		Annenin öğrenim durumu							
		Okuma-Yazma Bilmiyor	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Master	Doktora	Total
Sürekli takip ettiğiniz dizi ya da diziler varmı?	Evet	Annenin öğrenim durumu içindeki % 80,0%	84 76,4%	127 85,2%	73 69,5%	35 31,5%	7 36,8%	1 100,0%	331 66,2%
	Hayır	Annenin öğrenim durumu içindeki % 20,0%	26 23,6%	22 14,8%	32 30,5%	76 68,5%	12 63,2%		169 33,8%
Total		5 100,0%	110 100,0%	149 100,0%	105 100,0%	111 100,0%	19 100,0%	1 100,0%	500 100,0%

“Sürekli olarak takip ettiğiniz dizi ya da diziler var mı?” sorusu ile babaların ve annelerin eğitim düzeylerinin karşılaştırıldığı yukarıdaki tablolar, önceki tablolarda görülen durumu desteklemektedir. Televizyon izleme alışkanlıkları ile ailelerin eğitim düzeyleri arasındaki bu ilişkiye göre araştırmaya katılan 500 öğrencinin 331’i yani %66.2’sinin sürekli olarak takip ettiği en az 1 dizi vardır ve bu 331 öğrencinin 255’i yani %61.6’sının babalarının lise ve altı, 288 tanesinin de yani % 73.8’inin annelerinin lise ve altı bir eğitim kurumundan mezun olduklarını görüyoruz. Bu durumun annenin öğrenim durumuna göre daha belirgin olmasının nedeni ise öğrencilerin evde daha çok anneleriyle vakit geçirmeleri olabilir.

6.3. Aileleri farklı eğitim düzeylerinde olan öğrencilerin, zengin ve ünlü biri olmak istemeleri arasında bir fark var mıdır?

Kitle iletişim olanaklarının giderek arttığı günümüzde yükselen kitsch, büyük sermayeleri yönlendiren güçler tarafından topluma dayatılan bir yaşam tarzı olmuştur. Temeli tüketime dayana bu yaşam tarzı, tüketim vitrini gibi tasarlanmış magazin programlarında zengin ve ünlü insanların yaşam tarzlarına özenen büyük bir tüketim ordusu yaratmaktadır. Reklamlar ve magazin programlarıyla tüketime özendirilen insanlar, o yaşamın hayalini kurarlar ve çeşitli göstergelerle o ulaşamadıkları yaşam tarzına malikmiş gibi davranmaya çalışarak kitsch’e hizmet ederler. Her gün televizyonda bir şekilde görünen bu ünlüler, tüketim toplumunun her akşam hiç kaçırmadan izlediği büyük reyting alan programlar yaparlar, reklamlarda oynarlar, dizilerde rol alırlar, sahte düzmece konularla magazin programlarına malzeme olurlar. Sinemaya gittiklerinde bile neredeyse her taşın altından çıkan bu insanları izleyen ve seçici olmayan toplum, ticari amaçlarla üretilen kitsch filmleri yine büyük bir zevkle izlerler. Reyting aldıkça servetlerine servet katan bu insanlar toplum sayesinde kazandıkları büyük paraları yine toplumun önünde (televizyon) toplumun kitsch hayallerinde olduğu gibi savururcasına

harcarlar. Özellikle eğitim düzeyi düşük altsınıftan insanlar ise televizyonlarda büyük bir hayranlıkla bu durumu izlerler. Tüketime dayanan kitle kültürünün çirkin bir uzantısı olan kitsch kültürün seviyesi toplumdan topluma değişir ve eğitim düzeyi ile yakından ilgilidir. Her gün kitle iletişim araçları ile kitsch sanat ve sanatçı örnekleri, arabesk müzik çeşitlemeleri, mega starlar...vb. “sanatçı” adı altında toplumun paralarını ve zamanlarını almak üzere sunulurlar ve toplum tarafından taklit edilirler. Yine eğitim düzeyi ile ilgili olan bu durum, öğrencilerin “Magazin programlarındaki ünlülerden birinin yerinde olmak isterdim” görüşüne katılma oranı ile ailelerinin eğitim düzeylerinin karşılaştırıldığı aşağıdaki tabloya baktığımızda da karşımıza çıkmaktadır. Ailelerin eğitim düzeyi düştükçe bu görüşe katılma oranı artmaktadır.

TABLO 12.

			Magazin programlarındaki ünlülerden birinin yerinde olmak isterdim.					Total
			Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok	
Babanın öğrenim durumu	İlkokul	Babanın öğrenim durumu içindeki %	4 6,6%	34 55,7%	7 11,5%	9 14,8%	7 11,5%	61 100,0%
	Ortaokul	Babanın öğrenim durumu içindeki %	8 11,1%	37 51,4%	10 13,9%	6 8,3%	11 15,3%	72 100,0%
	Lise	Babanın öğrenim durumu içindeki %	41 23,4%	77 44,0%	29 16,6%	20 11,4%	8 4,6%	175 100,0%
	Üniversite	Babanın öğrenim durumu içindeki %	20 13,4%	24 16,1%	43 28,9%	58 38,9%	4 2,7%	149 100,0%
	Master	Babanın öğrenim durumu içindeki %	3 13,6%	4 18,2%	3 13,6%	11 50,0%	1 4,5%	22 100,0%
	Doktora	Babanın öğrenim durumu içindeki %	3 14,3%	2 9,5%	3 14,3%	12 57,1%	1 4,8%	21 100,0%
	Total	Babanın öğrenim durumu içindeki %	79 15,8%	178 35,6%	95 19,0%	116 23,2%	32 6,4%	500 100,0%

TABLO 13.

			Magazin programlarındaki ünlülerden birinin yerinde olmak isterdim.					Total
			Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok	
Annenin öğrenim durumu	Okuma-Yazma Bilmiyor	Annenin öğrenim durumu içindeki %		3 60,0%		2 40,0%		5 100,0%
	İlkokul	Annenin öğrenim durumu içindeki %	17 15,5%	50 45,5%	21 19,1%	19 17,3%	3 2,7%	110 100,0%
	Ortaokul	Annenin öğrenim durumu içindeki %	31 20,8%	73 49,0%	19 12,8%	8 5,4%	18 12,1%	149 100,0%
	Lise	Annenin öğrenim durumu içindeki %	13 12,4%	34 32,4%	21 20,0%	29 27,6%	8 7,6%	105 100,0%
	Üniversite	Annenin öğrenim durumu içindeki %	15 13,5%	14 12,6%	30 27,0%	49 44,1%	3 2,7%	111 100,0%
	Master	Annenin öğrenim durumu içindeki %	3 15,8%	4 21,1%	4 21,1%	8 42,1%		19 100,0%
	Doktora	Annenin öğrenim durumu içindeki %				1 100,0%		1 100,0%
	Total	Annenin öğrenim durumu içindeki %	79 15,8%	178 35,6%	95 19,0%	116 23,2%	32 6,4%	500 100,0%

6.4. Günlük boş vakit değerlendirme biçimleri ve televizyon izleme alışkanlıkları farklı olan öğrencilerin, derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?

Öğrencilerin günlük boş vakitlerini değerlendirme biçimleri, kitsch ürünleri benimsemelerini olduğu kadar derslerdeki başarılarını da etkilemektedir. Ders notu ortalaması ile günlük boş vakit değerlendirme biçiminin karşılaştırıldığı aşağıdaki tabloya göre ders notu ortalaması düştükçe televizyon izleme sürelerinin arttığını ve kitap okuma alışkanlığının azaldığını görüyoruz.

TABLO 14.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Günlük boş vakit değerlendirme biçimi	Televizyon seyretmek	Ders notu ortalaması içindeki %	2 66,7%	27 48,2%	72 39,1%	15 10,1%	5 4,6%	121 24,2%
	Gezmek	Ders notu ortalaması içindeki %	1 33,3%	11 19,6%	39 21,2%	29 19,6%	22 20,2%	102 20,4%
	Kitap okumak	Ders notu ortalaması içindeki %		10 17,9%	24 13,0%	27 18,2%	25 22,9%	86 17,2%
	Bilgisayar oyunu	Ders notu ortalaması içindeki %		6 10,7%	24 13,0%	41 27,7%	22 20,2%	93 18,6%
	Diğer	Ders notu ortalaması içindeki %		2 3,6%	25 13,6%	36 24,3%	35 32,1%	98 19,6%
	Total	Ders notu ortalaması içindeki %	3 100,0%	56 100,0%	184 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	500 100,0%

TABLO 15.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?	Seytemiyorum	Ders notu ortalaması içindeki %		1 1,8%	2 1,1%	4 2,7%		7 1,4%
	1saatten az	Ders notu ortalaması içindeki %		6 10,7%	36 19,6%	69 46,6%	53 48,6%	164 32,8%
	1-2 saat	Ders notu ortalaması içindeki %	1 33,3%	9 16,1%	57 31,0%	56 37,8%	44 40,4%	167 33,4%
	2-4 saat	Ders notu ortalaması içindeki %	2 66,7%	26 46,4%	78 42,4%	14 9,5%	11 10,1%	131 26,2%
	4 saatten fazla	Ders notu ortalaması içindeki %		14 25,0%	11 6,0%	5 3,4%	1 ,9%	31 6,2%
	Total	Ders notu ortalaması içindeki %	3 100,0%	56 100,0%	184 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	500 100,0%

Televizyon izleme süresinin artması ile derslerdeki başarının düşmesi ve kitap okuma alışkanlığının azalmasına ilişkin veriler de günlük boş vakit değerlendirme

biçimlerine paralel bir sonuca işaret etmektedir. Bunun sebebi televizyon izleme süresinin arttıkça öğrenciler kolaylıkla algılanabilen yüzeysel, derinlemesine düşünmeye gereksinim duyulmayan kitsch ürünleri daha çok benimsemeleri, alışmaları ve düşünce tembelliğine dayanan bu anlayıştaki öğrencilerin, kitap okumak ya da dersleriyle ilgilenmek yerine kitsch ürünleri tüketmek istemeleri olabilir.

TABLO 16.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Ne sıklıkla kitap okursunuz?	Hemen hemen hiç	Ders notu ortalaması içindeki %	2 66,7%	6 10,7%	24 13,0%	2 1,4%		34 6,8%
	Çok az	Ders notu ortalaması içindeki %		11 19,6%	43 23,4%	17 11,5%	4 3,7%	75 15,0%
	Nadiren	Ders notu ortalaması içindeki %	1 33,3%	19 33,9%	73 39,7%	54 36,5%	27 24,8%	174 34,8%
	Sık sık	Ders notu ortalaması içindeki %		15 26,8%	27 14,7%	56 37,8%	57 52,3%	155 31,0%
	Hemen hemen her zaman	Ders notu ortalaması içindeki %		5 8,9%	17 9,2%	19 12,8%	21 19,3%	62 12,4%
	Total	Ders notu ortalaması içindeki %	3 100,0%	56 100,0%	184 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	500 100,0%

Günde 4 saat televizyon izlemesine izin verilen ve hatta bu sürenin büyük bir kısmını dizi ya da yarışma gibi programlar izleyerek ailesiyle birlikte geçiren bir öğrencinin derlerdeki başarısı ile 1 saatten az televizyon izleyen ve sık sık kitap okuyan ya da daha anlamlı işlerle uğraşan bir öğrencinin başarısı arasında büyük bir fark olması doğaldır. Çünkü kitsch ürünleri tüketen öğrenciler genelde boş vakitlerini olumsuz şekilde değerlendirmektedirler. Bunun sonucunda da her gün televizyonlarda gördükleri kitsch sanatçı örneklerine özenerek ne kadar basit ve yoz olsalar da onları taklit ederek, kısa yoldan köşeyi dönmek mantığı ile kitsch hayaller kurarak derslerine önem vermemeleri, ailenin çocuk üzerindeki sorumluluğunun

önemini vurgulamaktadır. Ailelerin çocuklarını günlük boş vakitlerini değerlendirmesi konusunda yönlendirememeleri beklide öğrencilerin kitsch ürünlerin olumsuz etkilerinden korunamamasının en önemli nedenidir. Örneğin boş vakitlerinde televizyon izlemek, gezmek, bilgisayar oyunu oynamak yerine, kitap okumaya, spor yapmaya ya da herhangi bir sanat dalı ile uğraşmaya yönlendirilen bir çocuk kitsch sanatı benimsemek yerine dışlayacak ve hatta tiksinecektir. Boş vakitlerini bu şekilde olumlu ve bilinçli değerlendirmeye yönlendirilmiş bir öğrenci hem derslerine karşı daha sorumlu davranacak hem de kitsch göstergelerinin en belirgini olan televizyondan daha uzak kaldığı için kitsch sanatın düşünce tembelliğine dayanan taklitçi üslubu yerine, düşünmeyi, yoğunlaşmayı, özgünlüğü ve estetiği içinde barındıran yaratıcı gerçek sanatın üslubuna yönelecektir. Bunun sonucunda da sürekli düşünen, kendini geliştirmeye çalışan estetik algısı ve beğenileri kitsch sanat tarafından çok daha az etkilenmiş, bilinçli bir birey olarak topluma katkı sağlayacaktır.

6.5. Herhangi bir sanat dalıyla uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, kitsch ürünleri benimsemeleri arasında bir fark var mıdır?

Kitsch'in karşıtı olan gerçek sanatla boş vakitlerini değerlendiren bir öğrenci ile kitsch'in en önemli yayılma aracı olan televizyon ile boş vakitlerini değerlendiren bir öğrenci arasında nasıl bir fark olduğunu ortaya koymak için herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerle uğraşmayanların karşılaştırılması gerekir. Bu karşılaştırmanın yapıldığı aşağıdaki 17, 19, 20, 21 ve 22.tablolara baktığımızda “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusuna “evet” yanıtı veren öğrencilerin “hayır” yanıtı verenlere göre televizyon izleme sürelerinin daha az olduğunu, daha az kitsch televizyon programları seyrettiklerini, aileleriyle oturup saatlerce dizi, yarışma ve magazin programları izlemek yerine farklı programlar izlediklerini ve başka işlerle daha çok uğraştıklarını dolayısıyla da kitsch ürünlerden daha az etkilendiklerini görüyoruz.

Bunun sebebi sanatla uğraşan öğrencilerin uğraşmayanlara göre kendilerini daha bilinçli eğlendirebilmesi ve televizyon seyretmek yerine sanatla uğraşmayı ya da kitap okumayı daha eğlenceli ve anlamlı bir uğraş olarak görüyor olmaları olabilir.

TABLO 17.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
Günde kaç saat Seytemiyorum		1	6	7
Televizyon	Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	1,6%	1,4%
seyrediyorsunuz?				
1saatten az	Sanatla uğraşanlar içindeki %	75	89	164
		59,1%	23,9%	32,8%
1-2 saat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30	137	167
		23,6%	36,7%	33,4%
2-4 saat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18	113	131
		14,2%	30,3%	26,2%
4 saatten fazla	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3	28	31
		2,4%	7,5%	6,2%
Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

TABLO 18.

	Hangi sanat dalıyla uğraşıyorsunuz?					Total
	Müzik	Resim	Heykel	Tiyatro	Diğer	
Sanat Dalı	59	33	3	17	14	126
	46,8%	26,2%	2,4%	13,5%	11,1%	100,0%

TABLO 19.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En çok izlediğiniz program türü hangisi?	Yarışma	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	78 20,9%	86 17,2%
	Dizi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19 15,0%	133 35,7%	152 30,4%
	Talk Show	Sanatla uğraşanlar içindeki %	14 11,0%	59 15,8%	73 14,6%
	Magazin	Sanatla uğraşanlar içindeki %		9 2,4%	9 1,8%
	Film	Sanatla uğraşanlar içindeki %	37 29,1%	41 11,0%	78 15,6%
	Belgesel	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19 15,0%	19 5,1%	38 7,6%
	Tartışma	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13 10,2%	22 5,9%	35 7,0%
	Diğer	Sanatla uğraşanlar içindeki %	17 13,4%	12 3,2%	29 5,8%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

TABLO 20.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Ailenizle ortak beğendiğiniz ve birlikte izlediğiniz program türü genelde hangisi?	Yarışma	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13 10,6%	92 24,9%	105 21,3%
	Dizi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	17 13,8%	182 49,2%	199 40,4%
	Talk Show	Sanatla uğraşanlar içindeki %	14 11,4%	21 5,7%	35 7,1%
	Magazin	Sanatla uğraşanlar içindeki %		8 2,2%	8 1,6%
	Film	Sanatla uğraşanlar içindeki %	16 13,0%	34 9,2%	50 10,1%
	Belgesel	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18 14,6%	9 2,4%	27 5,5%
	Tartışma	Sanatla uğraşanlar içindeki %	31 25,2%	16 4,3%	47 9,5%
	Diğer	Sanatla uğraşanlar içindeki %	14 11,4%	8 2,2%	22 4,5%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	123 100,0%	370 100,0%	493 100,0%

TABLO 21.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Magazin programlarındaki ünlülerden birinin yerinde olmak isterdim.	Kesinlikle Katılıyorum	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13 10,2%	66 17,7%	79 15,8%
	Katılıyorum	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30 23,6%	148 39,7%	178 35,6%
	Katılmıyorum	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30 23,6%	65 17,4%	95 19,0%
	Kesinlikle Katılmıyorum	Sanatla uğraşanlar içindeki %	48 37,8%	68 18,2%	116 23,2%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	26 7,0%	32 6,4%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

TABLO 22.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Sürekli takip ettiğiniz dizi ya da diziler varmı?	Evet	Sanatla uğraşanlar içindeki %	48 37,8%	283 75,9%	331 66,2%
	Hayır	Sanatla uğraşanlar içindeki %	79 62,2%	90 24,1%	169 33,8%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Toplumumuzdaki ailelerin çoğu örneğin matematik dersinden başarısız olan çocuklarına hemen özel ders aldırma ihtiyacı hissederken gösterdikleri duyarlılığı ne yazık ki çocuklarının boş vakitlerini doldurabilecekleri bir sanatsal aktiviteye yönlennemeleri konusunda göstermemektedir. Bunun sebebi toplumun

eğitim anlayışında gizlidir. Ailelerin çocuklarını sanat eğitimine yönlendirmelerinin ne kadar doğru olduğuna işaret eden Gençaydın'ın eğitim anlayışına göre “eğitilmiş insan her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Doğuştan yaratıcı güçlere sahip bireyin, bu gücünün ortaya çıkarılması yollarından biri de “estetik eğitimi” yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda kişilik eğitimi sanat eğitimi amaçlarından biri olmaktadır”(Gençaydın,1993, s.2). Günümüzde hepimizin bir kitsch bataklığı içinde yaşadığımızı düşünürsek özellikle öğrencilerimizin estetik algı sonucunda yaptıkları tercihlerinin (beğeni) onları olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemesi kaçınılmazdır. Çünkü öğrencilerin estetik algı sürecinde karşılaştıkları şeylerin sanat yapıtı olup olmadığının bilincine varabilmesi, onlardan olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenmeleri ve kendilerinde olumlu ya da olumsuz izler bırakması açısından son derece önemlidir. Estetik algı yönünden gelişmiş bir birey kendi beğenisini geliştirebilecek ve neyin sanat olup neyin olmadığını anlayarak sahte sanat eserlerinin olumsuz etkilerinden kendini koruya bilecektir. Alılmayıcı kişi karşısındaki üründen – ister kitsch ürün olsun ister sanatsal ürün olsun – etkilenmektedir. Eğer ürün kitsch ise bu etki büyük olasılıkla olumsuz olacaktır. Estetik algı ve beğenileri gelişmemiş bilinçsiz bir kitsch tüketicisinin kişilik özellikleri, karşısındaki kitsch ürünün algılanışının özelliğini doğrudan doğruya etkiler ve aynı zamanda da o sahte sanat ürünleri tarafından da etkilenir. İnsanın daha çocukluğundan başlayarak estetik yaşantısı sürecinde sanatla olan ilişkisiyle edindiği deneyimlere göre, bu kitsch ürünler algılayanda kendi izlerini bırakırlar, algılamamanın içeriğini ancak bu birikimine göre değişime uğratabilirler. Sonuç olarak estetik gereksinimlerini televizyon izleyerek karşılayan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sürekli takip ettikleri kitsch dizilerdeki kahramanlardan etkilenebilmeleri ve kendilerini onlarla özleştirerek davranışlarını taklit etmeleri bu estetik birikimlerin yoğunluğu ile ters orantılıdır. “En beğendiğiniz dizi hangisi?” ve “daha güzel bir hayatınız olması için, hangi dizinin hangi kahramanının yerinde olmak isterdiniz?” sorularına, herhangi bir sanat dalı ile uğraşan ve uğraşmayan öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakacak olursak bu durumun daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıktığını görebiliriz.

TABLO 23.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz dizi hangisi?	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	12 3,2%	19 3,8%
	My Name is Earl	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	2 ,5%	6 1,2%
	Heroes	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9 7,1%	13 3,5%	22 4,4%
	Kyle XY	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%		2 ,4%
	Avrupa Yakası	Sanatla uğraşanlar içindeki %	27 21,3%	44 11,8%	71 14,2%
	Kurtlar Vadisi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	14 11,0%	92 24,7%	106 21,2%
	Binbir Gece	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Prison Break	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9 7,1%	6 1,6%	15 3,0%
	Lost	Sanatla uğraşanlar içindeki %	11 8,7%	13 3,5%	24 4,8%
	Menekşe ile Halil	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	12 3,2%	13 2,6%
	Arka Sokaklar	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	22 5,9%	24 4,8%
	Vazgeç Gönüm	Sanatla uğraşanlar içindeki %		10 2,7%	10 2,0%
	Yaprak Dökümü	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	15 4,0%	18 3,6%
	Arka Sıradakiler	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	7 1,9%	9 1,8%
	Doktorlar	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	7 1,9%	8 1,6%

TABLO 23.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz dizi hangisi?	Kavak Yelleri	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	16 4,3%	18 3,6%
	Karayılan	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	12 3,2%	14 2,8%
	Yeşeren Düşler	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	6 1,6%	7 1,4%
	Sıla	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	16 4,3%	18 3,6%
	Gazi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	15 4,0%	17 3,4%
	South Park	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Elveda Rumeli	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	7 1,9%	13 2,6%
	Asi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	11 2,9%	12 2,4%
	Hatırla Sevgili	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	8 2,1%	13 2,6%
	Köprü	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Bıçak Sırtı	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	6 1,6%	7 1,4%
	Simpsons	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	2 ,5%	7 1,4%
	Genco	Sanatla uğraşanlar içindeki %		5 1,3%	5 1,0%
	Pushing Daisies	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	3 ,8%	7 1,4%

TABLO 23.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
En beğendiğiniz dizi hangisi?	Parmaklıklar Ardında	1	4	5
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	1,1%	1,0%
Total		127	373	500
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	100,0%	100,0%	100,0%

Herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerin izlediği dizilere baktığımızda önemli bir bölümünün fazla popüler olmayan ve daha çok yabancı diziler olduğu göze çarpıyor. En çok izledikleri dizinin ise %21.3 izlenme oranı ile Avrupa Yakası olduğunu görüyoruz. Bu dizi bir komedi dizisidir ve içinde bir çok insanca değer ve toplumsal eleştiri taşır. Sanatla uğraşmayan öğrencilerin izledikleri dizilere baktığımızda ise toplumun büyük kısmının izlediği popüler ve kitsch dizilerle karşılaşırız. En çok izledikleri dizilerin başında ise %24.7 izlenme oranı ile Kurtlar Vadisi dizisini görmekteyiz. Bu dizi içinde birçok şiddet unsuru barındıran, birçok yazar, eleştirmen ve sanatçı tarafından eleştirilen ayrıca RTÜK'ten, şiddet kullanmayı özendirildiği, “gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyebileceği” gibi gerekçelerle uyarı almış ve yasaklanması gündeme gelmiş bir dizi olma özelliğini taşıyor.

Sabah gazetesinin 04.04.2005 tarihli haberine göre dizinin senaryosunu yazan Raci Şaşmaz önderliğindeki ekip haftalarca dizinin eski kasetlerini seyrederek, dizide yaşanan ölümlerin sayısını hesaplamışlardır. Buna göre 76 bölümdeki 2400 sayısı, dizi ekibini bile şaşırtmıştır. Bölüm başına ortalama 31.5 kişinin öldürüldüğü dizide yaşanan ölümlerde sıra dışı yöntemler ve aletler kullanılmıştır. Kurbanın üzerine beton döküp denize atılmasından, temele atıp üzerine beton dökülmesine, kör testere ile insanların kesilmesinden Türk ruletiyle öldürülmesine (Silahta tek boşluk bulunuyor) kadar pek çok ölüm şekli hafızalara kazınmıştır (Sabah,2005).

Günümüzde halen yayınlanmakta olan dizinin 2004 yılında ilk yayınlanmaya başladığı dönemde ülkemizde yaşanan olaylar kitsch'in toplumumuzu nasıl etkilediğini gösteren çok çarpıcı ve şaşırtıcı örneklerle doludur. Bu örnekler Baudrillard'ın kitsch'i açıklarken ortaya koyduğu bir kavramla örtüşüyor: "Yüksek gerçek". Yüksek gerçek, gerçek olan değil, gerçek gibi görünen fakat gerçeğin taklidine dayalı olan bir gerçekten üretilen, gerçekçi bir görünüme sahip fakat kesinlikle gerçek ve doğal olmayan şeydir; Baudrillard'a göre, "modellerin modeller aracılığıyla üretimi ve o modelin de bir başka modele modellik etmesi dolayısıyla gerçeğin yok olması; yitmesi ve gerçek olmayanın gerçeğin yerine ikame edilmesi" olduğu gibi. Ayrıca Kahraman "Modellerin modeller aracılığıyla üretilmesi..." kavramı ile Sraffa'nın "malların mallar aracılığı ile üretimi..." isimli yapıtı arasında bir "tekabüliyetin" kurulabileceği görüşünde (Kahraman,2002, s.244). Kurtlar Vadisi dizisinin senaristi ve yönetmeni, dizinin bir kurgu olduğunu ve gerçek hayattaki şahsiyetlerle bir ilgisi olmadığını belirtmelerine rağmen; izleyiciler dizideki rolleri "gerçekmiş gibi" algılamışlardır. O kadar ki, başrol karakteri Çakır'ın film senaryosu gereği öldürülmesi sonucu; gazeteye ilan veren, saygı duruşu ve gıyabi "cenaze namazı" kılan bir kitle ironisi yaşanmıştır. Dizinin yayınlandığı akşamlarda misafir bile kabul etmeyen emekli bir vatandaşımız, Çakır'ın vurulduğu gün heyecandan kalp krizi geçirip hayatını kaybetmiştir. Ayrıca Konya'lı bir grup genç tarafından Çakır'ın ölümü üzerine, "Yeni Meram" isimli yerel gazeteye verdikleri taziye ilanı aynen şöyledir: "Kurtlar Vadisi'nin vazgeçilmez karakteri Süleyman Çakır'ı kaybetmenin derin üzüntüsü içerisindeyiz. Merhuma Allah'tan rahmet, Kurtlar Vadisi'ne, Polat Alemdar'a, Memati'ye, Dayı'ya ve yakın arkadaşlarına, ayrıca hayranlarına başsağlığı dileriz". Bir başka çarpıcı örnek ise Adapazarı'nda yaşanmıştır. Bir halı saha futbol turnuvasında Çakır için bir dakikalık saygı duruşunda bulunulmuş ve Kurtlar Vadisi'nin jenerik müziği ile maç başlamıştır. Fındıkzade ise bir kişi dükkanının vitrinine; "Süleyman Çakır'ı, elim bir saldırı sonucu kaybettik. Bütün sevenlerinin başı sağ olsun!" şeklinde bir ilan asmıştır. Bu ilan asan kişinin gerçek bir fanatik olduğu ve Çakır isimli dizi oyuncusunun öldürüldüğü bölümün yayınlandığı gün hanımıyla birlikte sabaha kadar ağladığı belirtiliyor. Diğer bir çarpıcı olay ise Çakır isimli karakterin öldürülmesinin ardından İlahiyat Fakültesi'nden bir grup gencin mevlit okumasıdır (Gazete İzmir, 2005).

TABLO 24.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Daha güzel bir hayatınız olmasın için, hangi dizinin hangi kahramanının yerinde olmak isterdiniz?	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	75 59,1%	147 39,4%	222 44,4%
	Spongebob-Patrick Star	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	1 ,3%	2 ,4%
	FamilyGuy- Stewie Griffin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	1 ,3%	2 ,4%
	Avrupa Yakası- Kubilay	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	12 3,2%	17 3,4%
	Kurtlar Vadisi- Polat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	58 15,5%	65 13,0%
	Kurtlar Vadisi- Memati	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	19 5,1%	21 4,2%
	Varmısın Yokmusun- Acun	Sanatla uğraşanlar içindeki %		2 ,5%	2 ,4%
	Sıla- Boran	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	21 5,6%	25 5,0%
	Sıla- Berzan	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	14 3,8%	16 3,2%
	Sıla-Sıla	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	14 3,8%	17 3,4%
	Kavak Yelleri-Aslı	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Arka Sıradakiler-Gamze	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	2 ,5%	5 1,0%
	One Tree Hill- Peyton	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	1 ,3%	2 ,4%
	South Park- Eric Cartman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Prison Break-Michael Scofield	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%

TABLO 24.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Daha güzel bir hayatınız olması için, hangi dizinin hangi kahramanının yerinde olmak isterdiniz?	Friends-Rachel	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	1 ,3%	3 ,6%
	Köprü-Faruk yazıcı	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	1 ,3%	2 ,4%
	Arka sokaklar-Çoban	Sanatla uğraşanlar içindeki %		3 ,8%	3 ,6%
	Elveda Rumeli-Paşa	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	2 ,5%	4 ,8%
	Elveda Rumeli-Sütçü Ramiz	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	8 2,1%	10 2,0%
	Menekşe ile Halil- Halil	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	11 2,9%	12 2,4%
	Avrupa Yakası- Tanrıverdi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	8 2,1%	13 2,6%
	Avrupa Yakası- Şahika	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	11 2,9%	13 2,6%
	Arka Sokaklar-Mesut komiser	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	16 4,3%	18 3,6%
	Gazi-Fırat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	12 3,2%	13 2,6%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Öğrencilerin “daha güzel bir hayatınız olması için hangi dizinin hangi kahramanının yerinde olmak isterdiniz?” sorusuna verdikleri yanıtları gördüğümüz yukarıdaki tabloya baktığımızda ise oldukça vahim bir tablo ile karşı karşıya kalıyoruz. Konunun başından beri ortaya çıkan bulgulara bakılırsa bu tabloya pek de şaşırmamak gerekir. Çünkü aileleri tarafından boş vakitlerini değerlendirme konusunda yanlış yönlendirilmiş, ailece oturup dizi izleyen, derslerinde nispeten

başarısız, kitap okumayan, sanatla uğraşmayan estetik yönden kitsch ürünlerle beslenen öğrencilerin, kitsch ürünlerden etkilenmeleri doğal bir sonuçtur. Televizyon izlemek yerine daha anlamlı işlerle uğraşan öğrencilerin ise bu konuda %59.1 gibi yüksek bir oranla “fikrim yok” demeleri de aynı şekilde doğaldır. Ayrıca tablodaki en yüksek %15.5 (Polat) ve % 5.1 (Memati) oranlarına baktığımızda dizideki oyuncuların görünüşlerine, konuşmalarına ve davranışlarına çok benzeyen lise öğrencilerinin sayısının neden bu kadar çok olduğunu da anlamak kolaylaşıyor.

Bu durumun bizim gibi neokapitalist toplumların ortak özelliğidir. Bu toplumlar artık Baudrillard’ın da dediği gibi taklit (simulation) toplumları olmuşlardır. Her geçen gün toplumsal yaşamın bir başka parçası için modeller, davranış kalıpları, çeşitli düzgüler (code) üretilir ve önerilir. Sonrada toplum belli bir taklide dayanan gerçeği aşar, yüksek gerçeğe geçer ve toplumsal olan bütün değerler üretilmiş modellere ve matrislere bakılarak yeniden üretilir. En sonunda düşüncüyü ve davranışı da boyunduruğu altına alan yüksek gerçek evrende, artık düşünceler ve davranışlarda günlük toplumsal ilişkilerle çoğalan düzgüler, modeller ve göstergelerle (signs) belirlenir (Kahraman,2002, s.243).

Dizide senaryo gereği ölen bir oyuncu için, gerçekten ölen bir insanın arkasından kılınması gereken cenaze namazını kılan bir yetişkinin, çocuğunun izlediği programlardan etkilenip etkilenmeyeceği konusunu düşünmesi mümkün değildir. Bu noktada Baudrillard’ın kitsch’i açıklarken kullandığı simülasyon kuramını bir kez daha açıklamak gerekir. Baudrillard, simülasyonu diğer bir deyişle hiper gerçekliği “Bir köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin modeller aracılığıyla türetilmesi” biçiminde tanımlamaktadır. Simülasyon gerçeğin tüm verilerine sahip olan ama gerçek olmayan şeydir. Gerçeklik yitirilmiş ve artık insanlar onları çevreleyen, gerçeğin yerine yeniden kurgulanmış olan yapay bir gerçekliğin, simülakrların içinde yaşamaktadırlar. Sistem tarafından kurgulanarak türetilen bu yapay gerçeklik evren içinde önemli olan biçimdir ve zaten içeriğe ihtiyaç da yoktur. Bu içeriği olmayan biçim için tek yaşam yolu ise var olan biçimi yeniden üretmek, yani tekrarlamaktır. Döngüsel olarak tekrar üretilen ve üretilmeye devam edilen hipergerçek evren benzeşim -“symulacrum”- göstergeleri ile simüle edilmektedir. Bu göstergelerin kullanılması suretiyle yok olmuş olan gerçeklik;

sistemin yaratmış olduğu kalıplaşmış paket programlar yardımıyla, yaşamın her alanındaki ayrıntı gözden kaçırılmaksızın yeniden üretilmektedir. Sistem tarafından üretilmiş böylesi bir evreni kavramak, onun derinliğine inmek ve onu açıklamak adına geliştirilmiş olan simülasyon kuramı, bireyi, yeniden üretime dayalı bu düzeninin sürekliliğini sağlamakla yükümlü olduğu gerçeğine ilştirir ve bu evrende bireylerin, nesnelerin kendilerine değil, birer simülakrına sahip olabildiklerine dikkat çeker (Rh+Sanart,2007, s.20).

Yukarıdaki örnekler Baudrillard'ın simülasyon kuramına ve kitsch'e iyi birer örnek olan "gerçek" olaylardır. Kitsch'in ülkemizde gerçeklik bulduğu çok önemli bir başka alan ise müzik "piyasası"dır. Müzik kelimesinin tırnağın içine alınmamasının sebebi ise kitsch'in, parayı müzik gibi sanatın herhangi bir dalı ile karıştırarak insanlarda bulabildiği bütün değeri kendi çıkarlarına göre sövmeye çalışmasına, onun sanatın asalağı olduğuna ve sanatla birlikte yan yana gelmesinin ne kadar yanlış olduğuna dikkat çekmeye çalışmaktır. Ülkemizde müzik kanallarını açtığımızda durmadan kartopu gibi büyüyen kitsch şarkıcılar çığ'ı ile karşılaşırız. Tamamen ticari amaçlarla piyasaya sürülen bu şarkıcılara baktığımızda kitsch'in girdiği ülkedeki kültürü nasıl yozlaştırdığına tanık oluruz. Pop, arabesk, arabesk pop, arabesk rock...vb. gibi karışımlardan, halk kültürünün özgün türkülerinin pop, arabesk ya da başka ülkelerin müzik tarzlarıyla karıştırılarak kirletildiği ve kitsch'leştirildiği ürünlere kadar bir çok çeşidine rastlayabileceğimiz yüzlerce kitsch ürünün oluşturduğu bu geniş yelpazede her tüketiciye göre bir kitsch mevcut. Estetik bilinci gelişmiş olan bir insana tiksindirici olmaktan öte neredeyse komedi ya da şaka olsun diye yapıldığını düşündürebilecek nitelikte olan bazı uç örnekleri de içinde barındıran bu kitsch yelpazesindeki ürünlerin özellikle gençlerden oluşan büyük bir hayran kitlesi var. Özellikle liseleri dolaştığımızda bu kitsch sanatçıları model alan çok fazla sayıda öğrenciyle karşılaşmaktayız. Aşağıda 25. tablolardaki bulgulara barsak bu kitsch hayranı kitlenin önemli bir özelliğini görürüz. Bu kitlenin önemli bir bölümü sanatla ilgilenmemektedir.

TABLO 25

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
En beğendiğiniz müzik türü hangisi?	Klasik Müzik	11	7	18
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8,7%	1,9%	3,6%
	Arabesk	6	73	79
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4,7%	19,6%	15,8%
	Pop Müzik	19	157	176
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,0%	42,1%	35,2%
	Rock Müzik	64	53	117
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	50,4%	14,2%	23,4%
Türkü	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13	36	49
		10,2%	9,7%	9,8%
Enstrümantal	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2	4	6
		1,6%	1,1%	1,2%
Diğer	Sanatla uğraşanlar içindeki %	12	43	55
		9,4%	11,5%	11,0%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Gördüğümüz bu tabloya göre, sanatla ilgilenmeyen öğrencilerin % 61.7'si arabesk ve pop müzik dinlerken, sanatla ilgilenen öğrencilerin % 19.7'si arabesk ve pop müzik dinlemektedir. Bu tabloya ve aşağıdaki tabloya baktığımızda sanatla ilgilenme oranının arttıkça kitsch müzik dinleme oranının azalmakta olduğu ortaya çıkıyor.

TABLO 26.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	9 2,4%	11 2,2%
	The Doors	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	8 2,1%	14 2,8%
	Bon Jovi	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Sting	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	6 1,6%	9 1,8%
	Boney M	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	1 ,3%	2 ,4%
	Bob Marley	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	7 1,9%	12 2,4%
	Pink Floyd	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	11 2,9%	16 3,2%
	Blues Brothers	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Nev	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Bill Conti	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Cold Play	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	8 2,1%	15 3,0%
	U2	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Burak Kut	Sanatla uğraşanlar içindeki %		8 2,1%	8 1,6%
	İsmail Y.K.	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	13 3,5%	15 3,0%
	Özcan Deniz	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	4 1,1%	5 1,0%

TABLO 26.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?	Seda Sayan	Sanatla uğraşanlar içindeki %		5 1,3%	5 1,0%
	Murat Boz	Sanatla uğraşanlar içindeki %		3 ,8%	3 ,6%
	Can Kan	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	6 1,6%	7 1,4%
	Ebru Gündeş	Sanatla uğraşanlar içindeki %		6 1,6%	6 1,2%
	Serdar Ortaç	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	16 4,3%	18 3,6%
	Tarkan	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	36 9,7%	42 8,4%
	İbrahim Tatlıses	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	11 2,9%	13 2,6%
	Sezen Aksu	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	13 3,5%	14 2,8%
	Serab Erener	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	7 1,9%	9 1,8%
	Sagopa Kajmer	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	5 1,3%	6 1,2%
	Zara	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Metallica	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	8 2,1%	14 2,8%
	Iced Earth	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	2 ,5%	4 ,8%
	Evanescence	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	7 1,9%	12 2,4%
	The Beatles	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	3 ,8%	6 1,2%

TABLO 26.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?	Led Zeppelin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	7 1,9%	11 2,2%
	Duman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	9 2,4%	15 3,0%
	Gökhan Özen	Sanatla uğraşanlar içindeki %		4 1,1%	4 ,8%
	Yavuz Bingöl	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	5 1,3%	6 1,2%
	İbrahim Erkal	Sanatla uğraşanlar içindeki %		4 1,1%	4 ,8%
	Neşet Ertaş	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	4 1,1%	7 1,4%
	Yalın	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	7 1,9%	9 1,8%
	Yıldız Tilbe	Sanatla uğraşanlar içindeki %		3 ,8%	3 ,6%
	Şebnem Ferah	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	7 1,9%	12 2,4%
	Limb Bizkid	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Nirvana	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	4 1,1%	9 1,8%
	Linkin Park	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	5 1,3%	7 1,4%
	Teoman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Ezginin Günlüğü	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	6 1,6%	10 2,0%
	Azer Bülbül	Sanatla uğraşanlar içindeki %		4 1,1%	4 ,8%

TABLO 26.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?	Xandria	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Janis Joplin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%		1 ,2%
	Haluk Levent	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	11 2,9%	13 2,6%
	Candan Erçetin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Güller Duman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	5 1,3%	6 1,2%
	Güllü	Sanatla uğraşanlar içindeki %		5 1,3%	5 1,0%
	Nil Karaibrahimgil	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	6 1,6%	7 1,4%
	Kubat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	4 1,1%	6 1,2%
	Ahmet Kaya	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Müslüm Gürses	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	9 2,4%	10 2,0%
	Sabahat Akkiraz	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Rafet El Roman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	12 3,2%	13 2,6%
	Madonna	Sanatla uğraşanlar içindeki %		4 1,1%	4 ,8%
	Placebo	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	6 1,6%	10 2,0%

TABLO 26.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?	Orhan Hakalmaz	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	4 1,1%	5 1,0%
	Justin Timberlake	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

En beğenilen şarkıcı ya da müzik gurubunun sorulduğu 26. tablolardaki seçimlerden de dizilerle ilgili beğenilerin sorulduğu tablodaki sonuçlara benzer sonuçlar çıkmaktadır. Sanatla ilgilenmeyen öğrencilerin beğendiği şarkıcı ve müzik grupları, ilgilenenlerin beğendiklerine göre daha fazla popüler olmuş ve toplumun büyük bir kısmının televizyonda ya da çeşitli kitle iletişim araçlarında sık sık rastladığı şarkıcı ve gruplar olma özelliğini taşıyor. Bunun sebebi, daha az televizyon seyretmeleri ve dinledikleri şarkıcı ve gruplarda daha fazla sanatsal unsur arıyor olmaları olabilir. Bu tabloya baktığımızda öğrencilerin sanatla ilgilenme oranlarının arttıkça beğenileri konusunda daha seçici olduklarını görüyoruz.

İçinde yaşadığımız post-modern dönemde öğrenciler için en büyük tehlike İlk yaz'a göre öğrencilerin kendi olabilmesinde yaşadığı güçlüklerdir. Yani okuyacakları kitaptan, izleyecekleri filme ve hatta giyimlerine kadar kendi tercihlerini yapıp yapmadıkları önemlidir. Kitle iletişim araçları, ne okuması, hangi filme, hangi sergiye gitmesi, hangi müziği dinlemesi gerektiği konusunda toplumu yönlendirmektedir. Bütün bunlar popüler kültürün, tüketim toplumu olmanın ve kapitalizmin işleyişinin doğal sonuçlarıdır. Önemli olan öğrencilerin bu tuzaklara düşmeden yüksek kültür ve kitle kültürü arasında yapacağı tercihlerde bilinçlendirilmesidir. Öğrencilerimiz hiçbir kalıcılığı olmayan kağıt mendil gibi rahatlıkla kullanılıp atılabilen, içi boş, yalnızca ticari kaygılarla ortaya çıkan kitsch

ürünler yerine; dünyaya bakışını değiştirip geliştirecek başyapıtları okumalı, izlemeli ve dinlemelidirler. Öğrencilerin popüler kültürün tuzaklarından kendilerini korumalarının en iyi yolu farklı disiplinlerde bolca sanat yapısı ile estetik bağ kurmalarıdır. Gerçek sanat yapısının tadına varan onunla sarsılıp kendini bulan öğrenci zamanla popüler kültür ve kitsch'in olumsuzluklarını kendisi de görüp eleştirebilecektir (İlkyaz, 2004).

Aşağıdaki tabloya baktığımızda da 16, 25 ve 26. tablolarda olduğu gibi sanatla ilgilenen öğrencilerin daha seçici oldukları görülüyor.

TABLO 27.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz kitap türü hangisi?	Klasik Roman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	21 16,5%	76 21,7%	97 20,3%
	Psikoloji	Sanatla uğraşanlar içindeki %	17 13,4%	25 7,1%	42 8,8%
	Popüler Roman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	22 17,3%	89 25,4%	111 23,2%
	Kültür-Sanat	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19 15,0%	18 5,1%	37 7,7%
	Felsefe	Sanatla uğraşanlar içindeki %	29 22,8%	39 11,1%	68 14,2%
	Tarih	Sanatla uğraşanlar içindeki %	11 8,7%	28 8,0%	39 8,2%
	Diğer	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	76 21,7%	84 17,6%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	351 100,0%	478 100,0%

TABLO 28.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz yazar kim?	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18 14,2%	158 42,4%	176 35,2%
	Eduardo Galeano	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Orhan Pamuk	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	14 3,8%	20 4,0%
	Stephen King	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	6 1,6%	10 2,0%
	Gülse Bırsel	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	4 1,1%	6 1,2%
	Dean Brown	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	12 3,2%	16 3,2%
	Can Yücel	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9 7,1%	10 2,7%	19 3,8%
	Nazım Hikmet	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6 4,7%	5 1,3%	11 2,2%
	Çehov	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	4 1,1%	9 1,8%
	Dostoyevski	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9 7,1%	17 4,6%	26 5,2%
	Tolstoy	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	11 2,9%	12 2,4%
	Shakespeare	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	3 ,8%	8 1,6%
	Nietzsche	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	9 2,4%	16 3,2%
	Rowling j.k	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	4 1,1%	7 1,4%
	Jean Paul Sartre	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	5 1,3%	8 1,6%

TABLO 28.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz yazar kim?	Yılmaz Özdil	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Mehmet Niyazi	Sanatla uğraşanlar içindeki %		3 ,8%	3 ,6%
	Tolkien j.r.r.	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	7 1,9%	11 2,2%
	Jack Landon	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	9 2,4%	13 2,6%
	İpek Ongun	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	9 2,4%	12 2,4%
	Agatha Christie	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	6 1,6%	9 1,8%
	Reşat Nuri Güntekin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	8 2,1%	13 2,6%
	Soner Yalçın	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	3 ,8%	4 ,8%
	Muhammet Bozdağ	Sanatla uğraşanlar içindeki %		2 ,5%	2 ,4%
	Erdal Demirkıran	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	2 ,5%	3 ,6%
	Yaşar Kemal	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	4 1,1%	6 1,2%
	Victor Hugo	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	5 1,3%	6 1,2%
	Necip Fazıl Kısakürek	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	4 1,1%	5 1,0%
	Richard Bach	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	3 ,8%	5 1,0%
	Ann Chamberlin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4 3,1%	4 1,1%	8 1,6%

TABLO 28.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
En beğendiğiniz yazar kim?	Ayşe Kulin	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2 1,6%	12 3,2%	14 2,8%
	Ahmet Altan	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	4 1,1%	7 1,4%
	Mehmet Rauf	Sanatla uğraşanlar içindeki %		2 ,5%	2 ,4%
	Sait Faik Abasıyanık	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	4 1,1%	5 1,0%
	Turgut Özakman	Sanatla uğraşanlar içindeki %	5 3,9%	9 2,4%	14 2,8%
	Kafka	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	5 1,3%	6 1,2%
	Haydar Dümen	Sanatla uğraşanlar içindeki %		2 ,5%	2 ,4%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Öğrencilerin en beğendiği yazarların sorulduğu yukarıdaki tabloya baktığımızda beğendiği yazar konusunda fikri olmayan öğrencilerin önemli bir kısmının sanatla ilgilenmeyen öğrencilerden oluştuğu göze çarpıyor. Dolayısıyla bu konuda daha fazla fikri olan yani sanatla ilgilenen öğrencilerin, sanatla ilgilenmeyenlere göre daha fazla kitap okuduklarını söyleyebiliriz.

Kitap okuma alışkanlığı ile en beğenilen müzik türünün karşılaştırıldığı aşağıdaki tabloya baktığımızda ise öğrencilerin kitsch ürünleri benimsemelerinin başka bir nedeni ile karşılaşırız. Kitap okuma oranı arttıkça kitsch müziğin beğenilme oranının düştüğünü görüyoruz.

TABLO 29.

		Ne sıklıkla kitap okursunuz?					Total
		Hemen hemen hiç	Çok az	Nadiren	Sık sık	Hemen hemen her zaman	
En beğendiğiniz müzik türü hangisi?	Klasik Müzik	2	2	3	9	2	18
	Kitap okuma sıklığı içindeki %	5,9%	2,7%	1,7%	5,8%	3,2%	3,6%
	Arabesk	13	22	35	7	2	79
	Kitap okuma sıklığı içindeki %	38,2%	29,3%	20,1%	4,5%	3,2%	15,8%
	Pop Müzik	8	40	78	34	14	174
	Kitap okuma sıklığı içindeki %	23,5%	53,3%	44,8%	21,9%	22,6%	34,8%
	Rock Müzik	4	4	28	62	24	122
	Kitap okuma sıklığı içindeki %	11,8%	5,3%	16,1%	40,0%	38,7%	24,4%
	Türkü	7	3	15	17	5	47
	Kitap okuma sıklığı içindeki %	20,6%	4,0%	8,6%	11,0%	8,1%	9,4%
Enstrümantal				1	4	1	6
	Kitap okuma sıklığı içindeki %			,6%	2,6%	1,6%	1,2%
Diğer			4	14	22	14	54
	Kitap okuma sıklığı içindeki %		5,3%	8,0%	14,2%	22,6%	10,8%
Total		34	75	174	155	62	500
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Buraya kadar olan bulgulara göre yapılan yorumları özetleyecek olursak; ailelerin eğitim düzeyleri; öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimlerini, kitap okuma alışkanlıklarını, televizyon izleme alışkanlıkları ve magazin dünyasındaki zengin ve ünlü kişilerinden biri olmak istemelerini etkilediğini söyleyebiliriz. Bu doğrultuda öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimleri, televizyon izleme alışkanlıkları ve kitap okuma alışkanlıklarının derslerdeki başarılarını etkilediğini de gördük. Ayrıca öğrencilerin sanata olan ilgilerinin, televizyon izleme alışkanlıklarını, kitap okuma alışkanlıklarını ve seçici bir beğeniye sahip olma özelliklerini etkilediğini de söyleyebiliriz.

Bütün bu bulguların birleştiği en önemli noktanın ise öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları olduğunu görüyoruz. Televizyon izleme alışkanlıkları ile en beğenilen müzik türlerinin karşılaştırıldığı aşağıdaki tabloya baktığımızda ise öğrencilerin kitsch ürünleri benimsemelerinin en önemli nedenlerinden biri kendini göstermektedir. Televizyon izleme alışkanlığı arttıkça ülkemizdeki en belirgin kitsch unsurlardan olan arabesk ve pop müziğin yükselişini görmekteyiz.

TABLO 30.

		Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?					Total
		Seytemiyorum	1saatten az	1-2 saat	2-4 saat	4 saatten fazla	
En beğendiğiniz müzik türü hangisi?	Klasik Müzik		10	6	2		18
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %		6,1%	3,6%	1,5%		3,6%
	Arabesk		14	18	37	10	79
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %		8,5%	10,8%	28,2%	32,3%	15,8%
	Pop Müzik	3	34	71	52	14	174
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	42,9%	20,7%	42,5%	39,7%	45,2%	34,8%
	Rock Müzik		68	38	13	3	122
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %		41,5%	22,8%	9,9%	9,7%	24,4%
	Türkü	1	22	14	10		47
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	14,3%	13,4%	8,4%	7,6%		9,4%
	Enstrümantal	2	2	2			6
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	28,6%	1,2%	1,2%			1,2%
	Diğer	1	14	18	17	4	54
	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	14,3%	8,5%	10,8%	13,0%	12,9%	10,8%
Total		7	164	167	131	31	500
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin kitsch ürünleri benimsemelerindeki kilit noktalardan biri olan televizyon izleme alışkanlığı ile kitsch'in en belirgin özellikleri karşılaştırıldığında bu durum daha rahat anlaşılabilir. Kulka'nın görüşlerini hatırlarsak Kitsch'in en belirgin iki özelliği şöyledir:

1- Kitsch yüksek düzeyde kitle duyularıyla yüklü nesne ve temaları kullanır. Kitsch ürünlerin tümünün yoğun bir duygusallıkla yüklü ve kitleler açısından kolay anlaşılır, tanıdık göstergelerden oluşur. Kitsch üretiminde kullanılan nesneler “güzel”, “hoş”, “sevimli” ve “duygusaldır”. Eğer resim söz konusuysa, yapılan çalışmalar soyuttan çok figüratif olmalıdır. Kişi, resmin duygusallığı karşısında kendisini güvenlik içinde ve rahat hissetmelidir. Duygusallık, izleyene, dolaylı yollardan değil, doğrudan iletilmelidir (Aslışen,2006, s.34).

2- Kitsch tarafından kullanılan nesne ve temalar hemen ve emek harcamadan algılanır. Söz konusu ürün resim ise basit anlamda gerçekçi olmalıdır (Aslışen,2006, s.34).

Sanata bakışı bu iki öğeye dayalı bir öğrencinin estetik algı ve beğenilerinin kitsch'den etkilenmemesi imkansızdır. Bu şekilde düşünen bir öğrencinin yerine kendimizi koyup onun gibi düşünmeye çalışırsak sanat hakkında bulunabileceğimiz yargılar şöyle olabilir:

- 1- “Bir sanat eserini beğenmem için, o eserde (Müzik, Resim, Sinema...vb.) verilmek istenen mesajın kolay anlaşılır ve duygusal olması çok etkilidir”
- 2- “Bir resimde anlatılmak istenen şey, gerçeğine ne kadar benziyorsa, o resim o oranda güzeldir”

Anketin 33. ve 34. sorularında kitsch'in iki temel özelliği doğrultusunda hazırlanan bu görüşlere, öğrencilerin katılma oranları ile kitsch'in en etkili göstergelerinden olan televizyonun, öğrencilerce izlenme süresinin karşılaştırıldığı aşağıdaki tablolara baktığımızda yine yukarıda belirtildiği gibi öğrencilerin televizyon izleme sürelerinin arttıkça, kitsch ürünleri benimsemekte olduklarını daha net görebiliyoruz çünkü bu görüşlere katılma sıklığı arttıkça televizyon izleme süresi de artmaktadır.

TABLO 31.

			Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?					Total
			Seytmiyorum	1saatten az	1-2 saat	2-4 saat	4 saatten fazla	
Bir sanat eserini beğenmem için, o eserde (Müzik, Resim, Sinema...v.s) verilmek istenen mesajın kolay anlaşılır ve duygusal olması çok etkilidir.	Kesinlikle Katılıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	1 14,3%	23 14,0%	43 25,7%	87 66,4%	23 74,2%	177 35,4%
	Katılıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %		32 19,5%	49 29,3%	18 13,7%	4 12,9%	103 20,6%
	Katılmıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	3 42,9%	68 41,5%	33 19,8%	16 12,2%	2 6,5%	122 24,4%
	Kesinlikle Katılmıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	1 14,3%	34 20,7%	21 12,6%	4 3,1%	1 3,2%	61 12,2%
	Fikrim Yok	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	2 28,6%	7 4,3%	21 12,6%	6 4,6%	1 3,2%	37 7,4%
	Total	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	7 100,0%	164 100,0%	167 100,0%	131 100,0%	31 100,0%	500 100,0%

TABLO 32.

			Günde kaç saat Televizyon seyrederiyorsunuz?					Total
			Seytmiyorum	1saatten az	1-2 saat	2-4 saat	4 saatten fazla	
Bir resimde anlatılmak istenen şey, gerçeğine ne kadar benziyorsa, o resim, o oranda güzeldir.	Kesinlikle Katılıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	2 28,6%	23 14,0%	30 18,0%	32 24,4%	5 16,1%	92 18,4%
	Katılıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	2 28,6%	25 15,2%	51 30,5%	73 55,7%	20 64,5%	171 34,2%
	Katılmıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	2 28,6%	71 43,3%	60 35,9%	20 15,3%	2 6,5%	155 31,0%
	Kesinlikle Katılmıyorum	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	1 14,3%	40 24,4%	13 7,8%	5 3,8%	3 9,7%	62 12,4%
	Fikrim Yok	Televizyon izleme sıklığı içindeki %		5 3,0%	13 7,8%	1 ,8%	1 3,2%	20 4,0%
	Total	Televizyon izleme sıklığı içindeki %	7 100,0%	164 100,0%	167 100,0%	131 100,0%	31 100,0%	500 100,0%

Öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin kitsch ürünlerden nasıl etkilendiğini ve bu etkilenmenin nedenlerinin; öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimleri, televizyon izleme alışkanlıkları, kitap okuma alışkanlıkları ve sanata olan ilgileri ile ilgili olduğunu gördük. Bu nedenlerin altında yatan sebeplerin ise büyük ölçüde ailelerin eğitim düzeyleriyle ilişkili olduğu ve bütün bu etkilerin öğrencilerin derslerdeki başarılarında kendini gösterdiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla derslerinde başarılı öğrenciler başarısız öğrencilere göre kitsch ürünleri daha az benimsemekte ve etkilenmektedirler. Bunun sebebi ise derslerinde başarılı öğrencilerin boş vakitlerini daha iyi şekilde değerlendirmeleri, daha az televizyon seyretmeleri ve daha fazla kitap okumaları olabilir.

6.6. Herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, estetik algı ve beğenileri arasında fark var mıdır?

Öğrencilerin resim sanatıyla ilgili beğenilerinin değerlendirilmesi amacıyla sorulan sorularla, “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusunun karşılaştırıldığı aşağıdaki 33 den 52’ye kadar olan 20 tabloda öğrencilere toplam 50 resim gösterilmiştir. Bu tabloların ilk 10’unda 4’er resim vardır ve bu 10 tabloda 33. tablodan başlayarak sırayla; 3 kitsch resim, 1 başyapıt sonra 1 kitsch resim, 3 başyapıt sonra yine 3 kitsch resim, 1 başyapıt sonra yine 1 kitsch resim, 3 başyapıt vardır ve bu şekilde 42. tabloda 1 kitsch resim 3 başyapıtle son bulmaktadır. Öğrencilerin bu tablolarda beğendikleri resimlerle, “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar karşılaştırılmıştır. Daha sonra 43. tablodan başlayarak sırayla 1 kitsch resim, 1 başyapıt gösterilmiş ve öğrencilerin bu resimler hakkındaki fikirleri ile yine “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar karşılaştırılmıştır. Tablolardaki resimlerin dağılımları sırasıyla şöyledir;

Ekranada size gösterilen resimlerden en çok beğendiğiniz 1 resmin numarasının altını çiziniz.

33- *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Claude Monet) *4 (Kitsch Resim)

*Fikrim yok

34- *1(Edvard Munch) *2 (Van Gogh) *3(Kitsch Resim) *4 (Henri Matisse)

*Fikrim yok

35- *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Kitsch Resim) *4 (Van Gogh)

*Fikrim yok

36- *1(Kitsch Resim) *2 (Paul Gauguin) *3(Claude Monet) *4 (Van Gogh)

*Fikrim yok

- 37- *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Van Gogh) *4 (Kitsch Resim)
*Fikrim yok
- 38- *1(Paul Cezanne) *2 (Van Gogh) *3(Claude Monet) *4 (Kitsch Resim)
*Fikrim yok
- 39- *1(Kitsch Resim) *2 (Kitsch Resim) *3(Kitsch Resim) *4 (Henri Matisse)
*Fikrim yok
- 40- *1(Pablo Picasso) *2 (Edvard Munch)*3(Henri Matisse) *4 (Kitsch Resim)
*Fikrim yok
- 41- *1(Kitsch Resim) *2 (Pablo Picasso) *3(Kitsch Resim) *4 (Kitsch Resim)
*Fikrim yok
- 42- *1(Kitsch Resim) *2 (Wassily Kandinsky) *3(Jean Dubuffet) *4 (Jackson Pollock) *Fikrim yok

Ekranda size gösterilen eser hakkındaki fikriniz nedir? Seçeneklerden birinin altını çiziniz.

- 43- Kitsch Resim
* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok
- 44- Van Gogh
* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok
- 45- Kitsch Resim
* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok
- 46- Henri Matisse
* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok
- 47- Kitsch Resim
* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

48- Pablo Picasso

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
 *Fikrim yok

49- Kitsch Resim

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
 *Fikrim yok

50- Van Gogh

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
 *Fikrim yok

51- Kitsch Resim

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
 *Fikrim yok

52- Leonardo Da Vinci

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
 *Fikrim yok

Şekil 3.

TABLO 33.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	23 18,1%	57 15,3%	80 16,0%
	Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	39 30,7%	112 30,0%	151 30,2%
	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	20 15,7%	38 10,2%	58 11,6%
	Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	45 35,4%	166 44,5%	211 42,2%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 4.

TABLO 34.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	42	66	108
			33,1%	17,7%	21,6%
	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	27	45	72
			21,3%	12,1%	14,4%
	Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	45	222	267
			35,4%	59,5%	53,4%
	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13	39	52
			10,2%	10,5%	10,4%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %		1	1
				,3%	,2%
Total			127	373	500
			100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 5.

TABLO 35.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	19	135	154
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,0%	36,2%	30,8%
	Kitsch Resim	20	50	70
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,7%	13,4%	14,0%
Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	33	114	147
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,0%	30,6%	29,4%
Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	55	74	129
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	43,3%	19,8%	25,8%
Total		127	373	500
Sanatla uğraşanlar içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%

1

2

3

4

Şekil 6.

TABLO 36.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	23	189	212
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18,1%	50,7%	42,4%
	Başyapıt	19	51	70
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,0%	13,7%	14,0%
	Başyapıt	34	63	97
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,8%	16,9%	19,4%
	Başyapıt	48	61	109
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	37,8%	16,4%	21,8%
	Fikrim Yok	3	9	12
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2,4%	2,4%	2,4%
Total		127	373	500
Sanatla uğraşanlar içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 7.

TABLO 37.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	25	110	135
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19,7%	29,5%	27,0%
	Kitsch Resim	47	126	173
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	37,0%	33,8%	34,6%
	Başyapıt	33	43	76
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,0%	11,5%	15,2%
	Kitsch Resim	22	93	115
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	17,3%	24,9%	23,0%
	Fikrim Yok		1	1
	Sanatla uğraşanlar içindeki %		,3%	,2%
Total		127	373	500
Sanatla uğraşanlar içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 8.

TABLO 38.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	33 8,8%	40 8,0%
	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	37 29,1%	30 8,0%	67 13,4%
	Başyapıt	Sanatla uğraşanlar içindeki %	48 37,8%	106 28,4%	154 30,8%
	Kitsch Resim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	32 25,2%	197 52,8%	229 45,8%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	7 1,9%	10 2,0%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

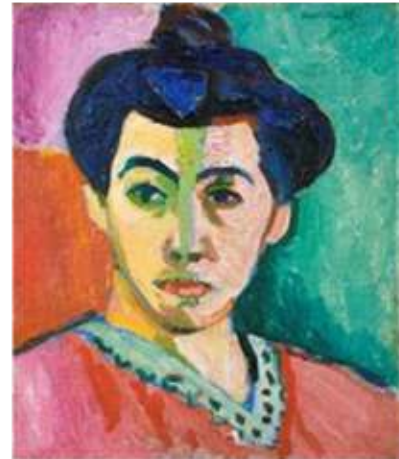
1

2

3

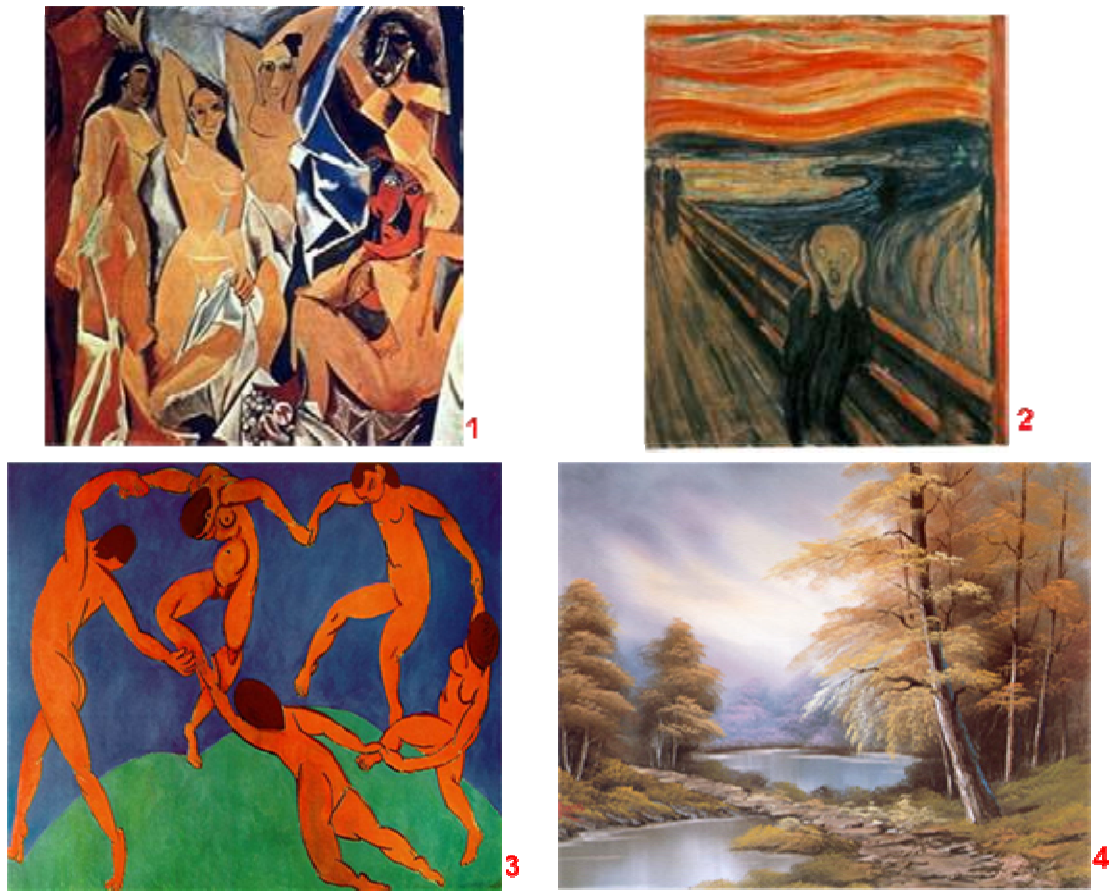

4

Şekil 9.

TABLO 39.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	12	20	32
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9,4%	5,4%	6,4%
	Kitsch Resim	41	173	214
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	32,3%	46,4%	42,8%
	Kitsch Resim	55	143	198
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	43,3%	38,3%	39,6%
	Başyapıt	11	33	44
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8,7%	8,8%	8,8%
	Fikrim Yok	8	4	12
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	6,3%	1,1%	2,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 10.

TABLO 40.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Başyapıt	23	72	95
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18,1%	19,3%	19,0%
	Başyapıt	46	71	117
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	36,2%	19,0%	23,4%
	Başyapıt	19	32	51
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,0%	8,6%	10,2%
	Kitsch Resim	39	195	234
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30,7%	52,3%	46,8%
	Fikrim Yok		3	3
	Sanatla uğraşanlar içindeki %		,8%	,6%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 11.

TABLO 41.

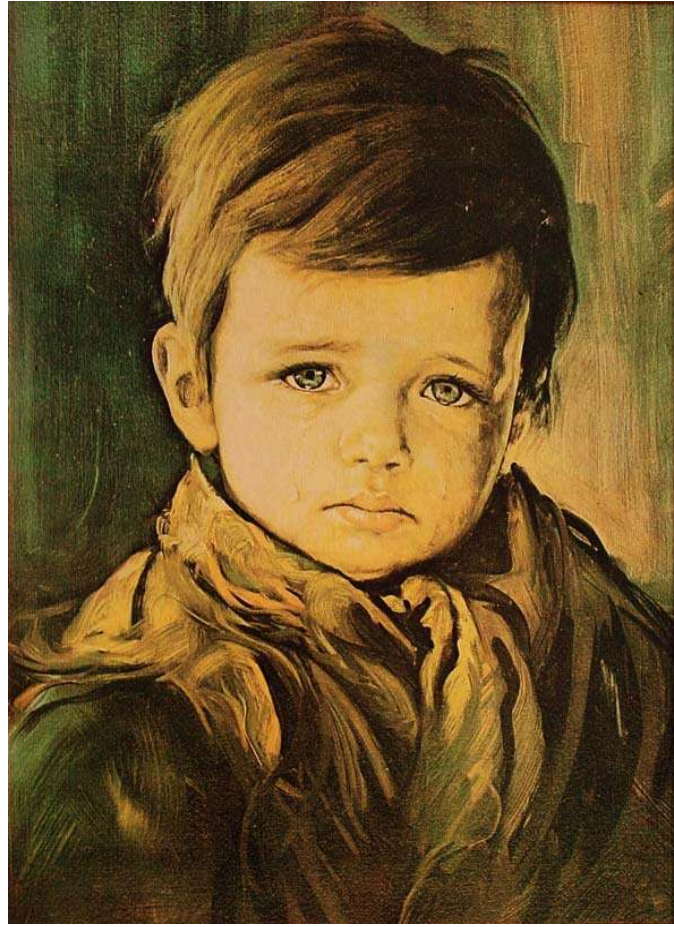
		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	28	130	158
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	22,0%	34,9%	31,6%
	Başyapıt	46	58	104
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	36,2%	15,5%	20,8%
	Kitsch Resim	19	58	77
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,0%	15,5%	15,4%
	Kitsch Resim	28	101	129
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	22,0%	27,1%	25,8%
	Fikrim Yok	6	26	32
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	4,7%	7,0%	6,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 12.

TABLO 42.

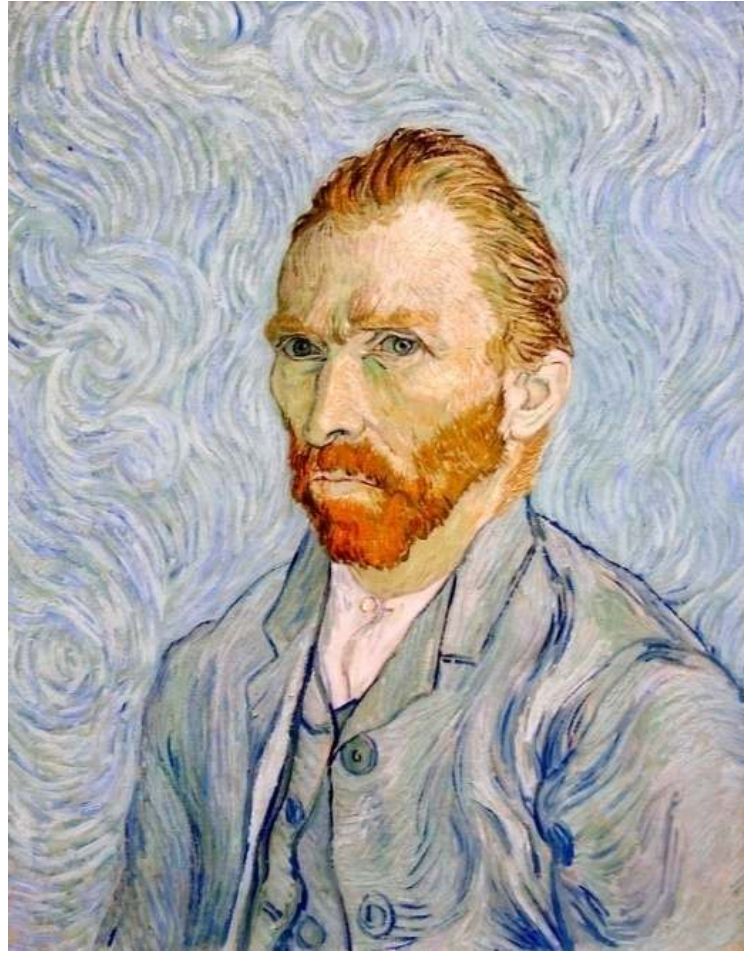
		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 resimden en beğendiğiniz resim hangisi?	Kitsch Resim	26	79	105
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	20,5%	21,2%	21,0%
	Başyapıt	21	34	55
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	16,5%	9,1%	11,0%
	Başyapıt	17	76	93
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13,4%	20,4%	18,6%
	Başyapıt	33	67	100
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,0%	18,0%	20,0%
	Fikrim Yok	30	117	147
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	23,6%	31,4%	29,4%
Total		127	373	500
Sanatla uğraşanlar içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 13.

TABLO 43.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim		77	219	296
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	60,6%	58,7%	59,2%
	Beğendim		32	113	145
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	25,2%	30,3%	29,0%
	Beğenmedim		9	24	33
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	7,1%	6,4%	6,6%
	Hiç Beğenmedim		6	14	20
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	4,7%	3,8%	4,0%
	Fikrim Yok		3	3	6
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	2,4%	,8%	1,2%
Total			127	373	500
			100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 14.

TABLO 44.

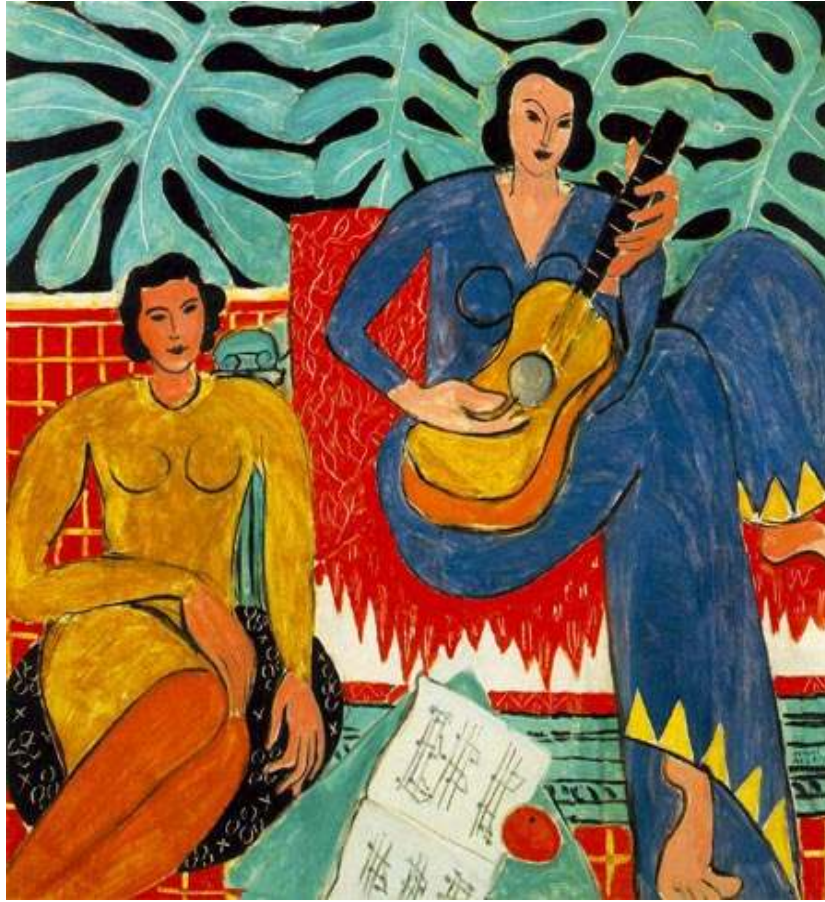
			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	21 16,5%	39 10,5%	60 12,0%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	48 37,8%	80 21,4%	128 25,6%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26 20,5%	124 33,2%	150 30,0%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	29 22,8%	128 34,3%	157 31,4%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	2 ,5%	5 1,0%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 15.

TABLO 45.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	33 26,0%	190 50,9%	223 44,6%
	Beğendim	53 41,7%	131 35,1%	184 36,8%
	Beğenmedim	32 25,2%	46 12,3%	78 15,6%
	Hiç Beğenmedim	5 3,9%	5 1,3%	10 2,0%
	Fikrim Yok	4 3,1%	1 ,3%	5 1,0%
Total		127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 16.

TABLO 46.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30 23,6%	46 12,3%	76 15,2%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	36 28,3%	81 21,7%	117 23,4%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	34 26,8%	121 32,4%	155 31,0%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	24 18,9%	120 32,2%	144 28,8%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	5 1,3%	8 1,6%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 17.

TABLO 47.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	14	107	121
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	11,0%	28,7%	24,2%
	Beğendim	37	113	150
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	29,1%	30,3%	30,0%
	Beğenmedim	49	121	170
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	38,6%	32,4%	34,0%
	Hiç Beğenmedim	26	26	52
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	20,5%	7,0%	10,4%
	Fikrim Yok	1	6	7
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	1,6%	1,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 18.

TABLO 48.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	7 5,5%	21 5,6%	28 5,6%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	32 25,2%	62 16,6%	94 18,8%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	43 33,9%	74 19,8%	117 23,4%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	42 33,1%	198 53,1%	240 48,0%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	18 4,8%	21 4,2%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 19.

TABLO 49.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	20	109	129
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15,7%	29,2%	25,8%
	Beğendim	34	165	199
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,8%	44,2%	39,8%
	Beğenmedim	37	65	102
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	29,1%	17,4%	20,4%
	Hiç Beğenmedim	31	27	58
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	24,4%	7,2%	11,6%
	Fikrim Yok	5	7	12
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3,9%	1,9%	2,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 20.

TABLO 50.

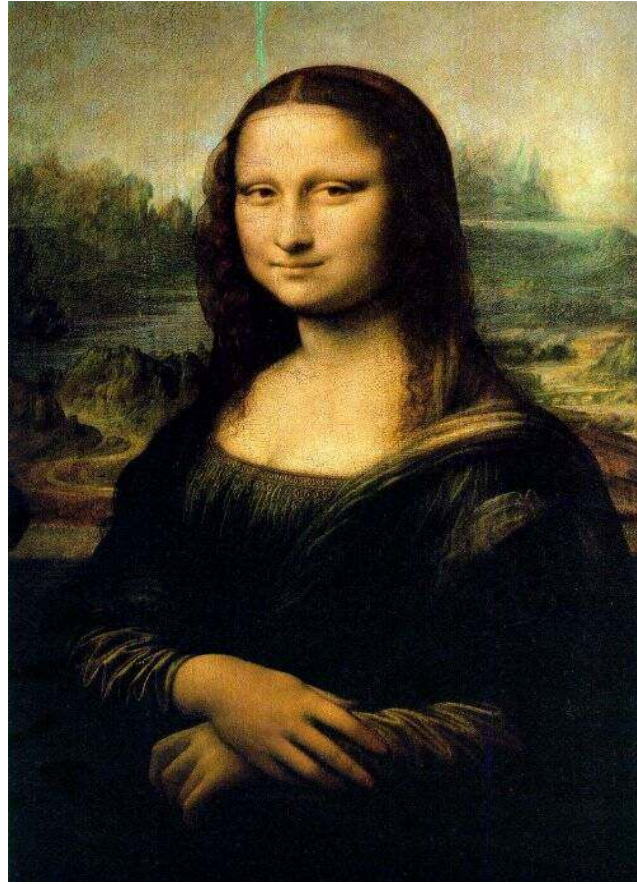
			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	55 43,3%	69 18,5%	124 24,8%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	49 38,6%	154 41,3%	203 40,6%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19 15,0%	114 30,6%	133 26,6%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	30 8,0%	33 6,6%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	1 ,8%	6 1,6%	7 1,4%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 21.

TABLO 51.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim		47	215	262
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	37,0%	57,6%	52,4%
	Beğendim		21	89	110
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	16,5%	23,9%	22,0%
	Beğenmedim		33	42	75
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,0%	11,3%	15,0%
Hiç Beğenmedim			25	26	51
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	19,7%	7,0%	10,2%
Fikrim Yok			1	1	2
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	,3%	,4%
Total			127	373	500
			100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 22.

TABLO 52.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu resim hakkındaki fikriniz nedir?	Çok Beğendim		83	198	281
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	65,4%	53,1%	56,2%
	Beğendim		35	123	158
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	27,6%	33,0%	31,6%
	Beğenmedim		7	27	34
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	5,5%	7,2%	6,8%
Hiç Beğenmedim			1	17	18
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	4,6%	3,6%
Fikrim Yok			1	8	9
		Sanatla uğraşanlar içindeki %	,8%	2,1%	1,8%
Total			127	373	500
			100,0%	100,0%	100,0%

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi herhangi bir sanat dalı ile uğraşmayan öğrenciler, sanatla uğraşan öğrencilere göre kitsch resimleri daha fazla beğenmektedirler. Bunun sebebi sanatla uğraşan öğrencilerin kitsch resimleri basit, yüzeysel ve sıran buluyor olmaları olabilir. Sanatla uğraşmayan öğrenciler ise kitsch resimlerin kitle duygularıyla dolu, duygusal, abartılı, basit düzeyde gerçekçi çağrışımları üzerinde fazla düşünmeye gerek duymadan, estetik algı sürecini sonlandırarak estetik yargıda bulunmaktadır. Dolayısı ile herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin, uğraşmayanlara göre daha gelişmiş ve seçici özellikte olduğunu söyleyebiliriz.

Yine öğrencilerin beğenilerine yönelik olan 53 den 58'e kadar olan tablolarda öğrencilerin, <www.kitschshop.com> gibi sitelerde satılan kitsch objelerin fotoğraflarından oluşan 6 soruda yaptıkları seçimleri ile “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar karşılaştırılmıştır. Bu soruların 5 tanesinde öğrencilere 4'er adet obje ve 1 tanesinde de 4 adet odanın fotoğrafı gösterilmiştir. Bu 5 tablodaki 4 objeden 3 tanesi kitsch shop ta satılan abartılı, basit, zevksiz ve rüküş objeler, 1 tanesi ise kitsch olmayan normal bir objedir. Odayla ilgili olan tabloda da 3 kitsch oda tasarımı ve 1 tanede estetik tasarım ürünü bir oda vardır. Bu tablolardaki kitsch ürünler sırasıyla şöyledir:

53- *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Normal Obje) *4 (Kitsch Obje)

*Fikrim yok

54- *1 (Kitsch Oda) *2 (Kitsch Oda) *3 (Kitsch Oda) *4 (Normal Oda)

*Fikrim yok

55- *1 (Normal Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Kitsch Obje)

*Fikrim yok

56- *1 (Kitsch Obje) *2 (Normal Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Kitsch Obje)

*Fikrim yok

57- *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Normal Obje)

*Fikrim yok

58- *1 (Kitsch Obje) *2 (Kitsch Obje) *3 (Kitsch Obje) *4 (Normal Obje)

*Fikrim yok

1

2

3

4

Şekil 23.

TABLO 53.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
4 objelerden en beğendiğiniz obje hangisi?	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	34	147	181
			26,8%	39,4%	36,2%
	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18	85	103
			14,2%	22,8%	20,6%
	Normal Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	16	33	49
			12,6%	8,8%	9,8%
	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	42	79	121
			33,1%	21,2%	24,2%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	17	29	46
			13,4%	7,8%	9,2%
Total			127	373	500
			100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 24.

TABLO 54.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 odadan en beğendiğiniz oda hangisi?	Kitsch Oda	12	82	94
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9,4%	22,0%	18,8%
	Kitsch Oda	13	83	96
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	10,2%	22,3%	19,2%
	Kitsch Oda	26	82	108
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	20,5%	22,0%	21,6%
	Normal Oda	45	105	150
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	35,4%	28,2%	30,0%
	Fikrim Yok	31	21	52
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	24,4%	5,6%	10,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 25.

TABLO 55.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 objelerden en beğendiğiniz obje hangisi?	Normal Objeye	33	59	92
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,0%	15,8%	18,4%
	Kitsch Objeye	17	103	120
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13,4%	27,6%	24,0%
	Kitsch Objeye	12	55	67
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9,4%	14,7%	13,4%
Fikrim Yok	Kitsch Objeye	35	123	158
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	27,6%	33,0%	31,6%
Total	Fikrim Yok	30	33	63
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	23,6%	8,8%	12,6%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 26.

TABLO 56.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 objelerden en beğendiğiniz obje hangisi?	Kitsch Obje	21	81	102
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	16,5%	21,7%	20,4%
	Normal Obje	60	93	153
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	47,2%	24,9%	30,6%
	Kitsch Obje	3	110	113
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2,4%	29,5%	22,6%
Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	12	67	79
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9,4%	18,0%	15,8%
Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	31	22	53
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	24,4%	5,9%	10,6%
Total		127	373	500
Sanatla uğraşanlar içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 27.

TABLO 57.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
4 objelerden en beğendiğiniz obje hangisi?	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	63 16,9%	71 14,2%
	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	35 27,6%	131 35,1%	166 33,2%
	Kitsch Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	31 24,4%	98 26,3%	129 25,8%
	Normal Obje	Sanatla uğraşanlar içindeki %	21 16,5%	44 11,8%	65 13,0%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	32 25,2%	37 9,9%	69 13,8%
	Total	Sanatla uğraşanlar içindeki %	127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

1

2

3

4

Şekil 28.

TABLO 58.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
4 objelerden en beğendiğiniz obje hangisi?	Kitsch Objeler	24	106	130
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	18,9%	28,4%	26,0%
	Kitsch Objeler	17	70	87
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	13,4%	18,8%	17,4%
	Kitsch Objeler	12	102	114
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9,4%	27,3%	22,8%
	Normal Objeler	34	58	92
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	26,8%	15,5%	18,4%
	Fikrim Yok	40	37	77
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	31,5%	9,9%	15,4%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

Sanatla ilgilenen öğrencilerle ilgilenmeyen öğrencilerin, objeler ve oda konusunda yaptıkları seçimlere baktığımızda, resimlerdeki seçimlere göre daha az farklılık bulunduğunu görüyoruz. Bunun sebebi yaşlarının küçük olması ve gösterilen kitsch ürünlerin genellikle oyuncakları çağrıştırıyor olması olabilir. Fakat yinede sanatla ilgilenen öğrenciler ilgilenmeyenlere göre daha az kitsch ürün beğenmektedirler. Burada dikkat edilmesi gereken bir başka nokta ise sanatla ilgilenen öğrencilerin ilgilenmeyenlere göre daha fazla “fikrim yok” seçeneğini işaretlemiş olmalarıdır. Bu bulguda, bir kez daha göstermektedir ki sanatla ilgilenen öğrencilerin estetik algı ve beğenileri ilgilenmeyenlere göre daha gelişmiş ve seçici özelliktedir.

Sanatla ilgilenen öğrencilerle ilgilenmeyen öğrenciler arasındaki en belirgin farkı gösteren aşağıdaki 59 dan 62 ye kadar olan tablolarda öğrencilerin, 2 tane kitsch/arabesk şarkıcı ve 2 tane türkücü hakkındaki fikirleri ile “okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar karşılaştırılmıştır. Bu tablolardaki şarkıcıların dağılımı ise sırasıyla şöyledir:

59- İsmail Y.K.

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim

*Fikrim yok

60- Orhan Hakalmaz

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim

*Fikrim yok

61- Can Kan

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim

*Fikrim yok

62- Neşet Ertaş

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim

*Fikrim yok

Şekil 29.

TABLO 59.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu şarkıcı hakkındaki fikriniz nedir? (İsmail Y.K.)	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	92 24,7%	100 20,0%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	11 8,7%	150 40,2%	161 32,2%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	15 11,8%	46 12,3%	61 12,2%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	74 58,3%	71 19,0%	145 29,0%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	19 15,0%	14 3,8%	33 6,6%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 30.

TABLO 60.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu şarkıcı hakkındaki fikriniz nedir? (Orhan Hakalmaz)	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	30 23,6%	67 18,0%	97 19,4%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	60 47,2%	120 32,2%	180 36,0%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	9 7,1%	97 26,0%	106 21,2%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3 2,4%	8 2,1%	11 2,2%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	25 19,7%	81 21,7%	106 21,2%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Şekil 31.

TABLO 61.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu şarkıcılar hakkındaki fikriniz nedir? (Can Kan)	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	3	122	125
			2,4%	32,8%	25,1%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	12	103	115
			9,4%	27,7%	23,0%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	12	58	70
			9,4%	15,6%	14,0%
Hiç Beğenmedim		Sanatla uğraşanlar içindeki %	75	71	146
			59,1%	19,1%	29,3%
Fikrim Yok		Sanatla uğraşanlar içindeki %	25	18	43
			19,7%	4,8%	8,6%
Total			127	372	499
			100,0%	100,0%	100,0%

Şekil 32.

TABLO 62.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu şarkıcı hakkındaki fikriniz nedir? (Neşet Ertaş)	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	28 22,0%	71 19,0%	99 19,8%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	41 32,3%	75 20,1%	116 23,2%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	14 11,0%	86 23,1%	100 20,0%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	74 19,8%	82 16,4%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	36 28,3%	67 18,0%	103 20,6%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

Sanatla ilgilenen öğrenciler oldukça büyük bir farkla arabesk şarkıcıları reddederken, sanatla ilgilenmeyen öğrenciler büyük bir çoğunlukla arabesk şarkıcıları beğenmektedirler. Türkücüler hakkındaki beğenilerinde ise bu farkın daha az olduğunu görüyoruz fakat yinede estetik algı ve beğenileri daha gelişmiş olan grubun sanatla ilgilenen grup olduğunu görmekteyiz. Ayrıca kitsch'den etkilenen öğrencilerin, kitsch müziği türküden daha fazla beğenmeleri kendi kültürlerine yabancılaştıklarının bir göstergesi olabilir.

6.7. Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, derslerdeki başarıları arasında bir fark var mıdır?

Kitsch'i benimseyen öğrencilerin bir başka ortak özelliğinin derslerindeki başarılarının düşük olması olduğunu hatırlarsak bu arabesk şarkıcıları beğenen öğrencilerin ders notu ortalamasına da bakmak yerinde olacaktır.

TABLO 63.

		Ders notu ortalaması					Total
		45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Bu şarkıcı hakkındaki fikriniz nedir? (İsmail Y.K.)	Çok Beğendim	2	12	59	20	7	100
	Ders notu ortalaması içindeki %	66,7%	21,4%	32,1%	13,5%	6,4%	20,0%
	Beğendim		24	87	42	8	161
	Ders notu ortalaması içindeki %		42,9%	47,3%	28,4%	7,3%	32,2%
	Beğenmedim		5	10	28	18	61
	Ders notu ortalaması içindeki %		8,9%	5,4%	18,9%	16,5%	12,2%
Hiç Beğenmedim		1	14	21	47	62	145
	Ders notu ortalaması içindeki %	33,3%	25,0%	11,4%	31,8%	56,9%	29,0%
Fikrim Yok			1	7	11	14	33
	Ders notu ortalaması içindeki %		1,8%	3,8%	7,4%	12,8%	6,6%
Total		3	56	184	148	109	500
Ders notu ortalaması içindeki %		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

TABLO 64.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Bu şarkıcılar hakkındaki fikriniz nedir? (Can Kan)	Çok Beğendim	Ders notu ortalaması içindeki %		26 46,4%	76 41,5%	18 12,2%	5 4,6%	125 25,1%
	Beğendim	Ders notu ortalaması içindeki %	2 66,7%	18 32,1%	61 33,3%	28 18,9%	6 5,5%	115 23,0%
	Beğenmedim	Ders notu ortalaması içindeki %		4 7,1%	18 9,8%	28 18,9%	20 18,3%	70 14,0%
	Hiç Beğenmedim	Ders notu ortalaması içindeki %	1 33,3%	7 12,5%	22 12,0%	59 39,9%	57 52,3%	146 29,3%
	Fikrim Yok	Ders notu ortalaması içindeki %		1 1,8%	6 3,3%	15 10,1%	21 19,3%	43 8,6%
	Total	Ders notu ortalaması içindeki %	3 100,0%	56 100,0%	183 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	499 100,0%

Yukarıdaki iki tablodaki sonuçlarda da görülüyor ki ders notu ortalaması düştükçe kitsch'in benimsenme oranı artmaktadır. Bu bulguda göstermektedir ki öğrencilerin televizyon izleme alışkanları, kitap okuma alışkanlıkları ve boş vakit değerlendirme biçimleri, derslerdeki başarılarını etkilemektedir. Bununla birlikte derslerdeki başarıları düşük olan öğrenciler kitsch ürünleri daha fazla benimsemektedirler.

6.8. Kitsch ürünleri benimseyen öğrenciler ile benimsemeyen öğrencilerin, şiddeti onaylamaları arasında fark var mıdır?

Kitsch'in toplum üzerindeki etkilerinin en çarpıcı örneklerinin yaşandığı, Kurtlar Vadisi dizisinin yayınlandığı dönemde ülkemizde yaşanan olayları düşündüğümüzde benzer etkilerin lise öğrencilerinde de kendini gösterdiğini söyleyebiliriz. Kitsch'i benimseyen öğrencilerin bu dizi hakkındaki fikirlerine baktığımızda kitsch'in olumsuz etkilerinden birini daha görmekteyiz. Öğrencilerin sanata olan ilgileri ve derslerdeki başarıları ile içinde bol miktarda şiddet unsuru barındıran bu dizi hakkındaki fikirlerinin karşılaştırıldığı aşağıdaki 65 ve 66. tablolarda görülmektedir ki sanatla ilgilenmeyen ve derslerdeki başarıları düşük olan öğrenciler bu diziyi daha fazla beğenmektedirler.

TABLO 65.

			Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
Bu dizi hakkındaki fikriniz nedir? (Kurtlar Vadisi)	Çok Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	11 8,7%	174 46,6%	185 37,0%
	Beğendim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	36 28,3%	103 27,6%	139 27,8%
	Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	10 7,9%	40 10,7%	50 10,0%
	Hiç Beğenmedim	Sanatla uğraşanlar içindeki %	62 48,8%	46 12,3%	108 21,6%
	Fikrim Yok	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8 6,3%	10 2,7%	18 3,6%
Total			127 100,0%	373 100,0%	500 100,0%

TABLO 66.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
Bu dizi hakkındaki fikriniz nedir? (Kurtlar Vadisi)	Çok Beğendim	Ders notu ortalaması içindeki %	1 33,3%	41 73,2%	95 51,6%	34 23,0%	14 12,8%	185 37,0%
	Beğendim	Ders notu ortalaması içindeki %	2 66,7%	9 16,1%	66 35,9%	36 24,3%	26 23,9%	139 27,8%
	Beğenmedim	Ders notu ortalaması içindeki %		3 5,4%	7 3,8%	23 15,5%	17 15,6%	50 10,0%
	Hiç Beğenmedim	Ders notu ortalaması içindeki %		3 5,4%	9 4,9%	52 35,1%	44 40,4%	108 21,6%
	Fikrim Yok	Ders notu ortalaması içindeki %			7 3,8%	3 2,0%	8 7,3%	18 3,6%
Total			3 100,0%	56 100,0%	184 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	500 100,0%

Görülüyor ki bu diziyi beğenen öğrencilerin büyük bir kısmını, yine kitsch'i en çok benimseyen, derslerdeki başarıları düşük ve sanatla ilgilenmeyen öğrenciler oluşturuyor. Sanatla ilgilenme oranı ve derslerdeki başarı oranı azaldıkça bu diziyeye duyulan hayranlığın artması ister istemez akla şu soruyu getiriyor: Kitsch ürünleri benimseyen, derslerdeki başarıları düşük, aileleriyle birlikte her gün oturup 2-4 saat dizi izleyen, kitap okuma alışkanlığı az olan ve sanatla ilgilenmeyen öğrenciler şiddete daha fazla eğilimli olabilirler mi?

Bunu anlayabilmek için oluşturulan aşağıdaki 67. ve 68. tablolarda öğrencilerin sanata olan ilgileri ve derslerdeki başarıları ile “İzlediğim dizi veya filmlerdeki kahramanların, amaçlarına ulaşmaları için şiddet uygulamaları beni rahatsız etmez” düşüncesine katılma oranları karşılaştırılmıştır.

TABLO 67.

		Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?		Total
		Evet	Hayır	
İzlediğim dizi veya filmlerdeki kahramanların, amaçlarına ulaşmaları için şiddet uygulamaları beni rahatsız etmez.	Kesinlikle Katılıyorum	11	82	93
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	8,7%	22,0%	18,6%
	Katılıyorum	35	106	141
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	27,6%	28,4%	28,2%
	Katılmıyorum	50	122	172
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	39,4%	32,7%	34,4%
	Kesinlikle Katılmıyorum	28	48	76
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	22,0%	12,9%	15,2%
	Fikrim Yok	3	15	18
	Sanatla uğraşanlar içindeki %	2,4%	4,0%	3,6%
Total		127	373	500
		100,0%	100,0%	100,0%

TABLO 68.

			Ders notu ortalaması					Total
			45 ve altı	45-54 arası	55-69 arası	70-84 arası	85-100 arası	
İzlediğim dizi veya filmlerdeki kahramanların amaçlarına ulaşmaları için şiddet uygulamaları beni rahatsız etmez.	Kesinlikle Katılıyorum	Ders notu ortalaması içindeki %		10 17,9%	64 34,8%	16 10,8%	3 2,8%	93 18,6%
	Katılıyorum	Ders notu ortalaması içindeki %		18 32,1%	46 25,0%	53 35,8%	24 22,0%	141 28,2%
	Katılmıyorum	Ders notu ortalaması içindeki %	3 100,0%	26 46,4%	59 32,1%	53 35,8%	31 28,4%	172 34,4%
	Kesinlikle Katılmıyorum	Ders notu ortalaması içindeki %		2 3,6%	10 5,4%	21 14,2%	43 39,4%	76 15,2%
	Fikrim Yok	Ders notu ortalaması içindeki %			5 2,7%	5 3,4%	8 7,3%	18 3,6%
Total			3 100,0%	56 100,0%	184 100,0%	148 100,0%	109 100,0%	500 100,0%

Bu tablolardaki bulgulara baktığımızda çok belirgin olmasa da sanatla ilgilenmeyen ve derslerdeki başarıları düşük olan öğrencilerin, sanatla ilgilenen ve derslerdeki başarıları yüksek olan öğrencilere göre şiddeti daha fazla onayladıklarını görüyoruz.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

- 1- Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ailelerin eğitim düzeyleri öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimlerini ve televizyon izleme alışkanlıklarını etkilemektedir. Bu duruma paralel olarak; öğrencilerin boş vakit değerlendirme biçimleri, televizyon izleme alışkanlıkları ve kitap okuma alışkanlıklarının, derslerdeki başarılarını etkilediği ve derslerdeki başarıları düşük olan öğrencilerin kitsch ürünleri daha fazla benimsedikleri görülmüştür.
- 2- Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin uğraşmayanlara göre daha gelişmiş ve seçici özellikte olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte sanatla ilgilenen öğrencilerin ilgilenmeyenlere göre kitsch kültürden daha az benimsedikleri ve etkilendikleri görülmüştür.
- 3- Öğrencilerin televizyon izleme süreleri arttıkça ve kitap okuma sıklıkları azaldıkça kitsch ürünleri benimseme oranlarının arttığı görülmüştür.
- 4- Araştırmada öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin değerlendirildiği tablolarda ortaya çıkan bulgulara göre lise öğrencilerinin estetik algı ve beğenilerinin kitsch ürünler tarafından etkilendiği sonucuna varılmıştır. Kitsch ürünleri benimseyen öğrencilerin beğenileri ve görüşleri konusunda daha yüzeysel ve kolaycı bir anlayışta oldukları göze çarpmaktadır. Bu durum davranış geliştirmede ve model almada daha kolay ve basit olanı seçmelerine neden olabilmektedir. Yaptıkları seçimler kitsch kültürden etkilenme düzeylerinin ve hayata bakışlarının bir göstergesidir.
- 5- Kitsch ürünleri benimseyen öğrencilerin seçimlerinin, genel olarak birbirine çok benzeyen özelliklere sahip oldukları gözlenmektedir. Kitsch ürünleri benimsemeyen öğrencilerin seçimleri ise daha fazla çeşitlilik gösteren özellikler taşımaktadır. Bu

ortak özellikler ise kitsch ürünleri benimseyen öğrencilerin daha az düşündüklerini ve bunun sonucunda da daha basit, yüzeysel seçimler yaptıklarını göstermektedir. Bu durum kitsch'in tanımında da olduğu gibi kitsch'den etkilenen öğrencilerin birbirlerinin aynı yüzeysel ve kitlesel bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Kitsch ürünleri daha az benimseyen öğrencilerin ise yaptıkları seçimlerde olduğu gibi sıradan olmayan daha fazla düşünmeyi, duyarlılığı gerektiren seçimler yaptıkları ve daha fazla çeşitliliğe sahip farklı bakış açılarına sahip oldukları görülmektedir.

6- Kitsch kültürü yaşam biçimi haline getirmiş olan kitsch tüketicisi kitleyi oluşturan bireylerin, birbirlerinin aynı; seçici olmayan, duyarsız, ilkel, yabacılaşmış, kültürsüz, yüzeysel, gösterişçi, taklitçi, kendini olduğundan daha değerli gösterme eğilimleri olan incelikli beğenilere kapalı, düşünce tembelliğine dayalı bir anlayışta olmaları, kültür endüstrisinin kendi ideolojisi doğrultusunda, tepeden istenildiği gibi yönlendirilmeye müsait bir toplum yaratmakta olduğunun göstergesidir.

7.2.Öneriler

1- Ailelerin ilk önce kendilerinin sonrada çocuklarının televizyon izleme alışkanlıklarını gözden geçirip, belli sınırlara çekmeleri kitsch kültürden korunabilmelerinin ön koşuludur. Günde 4 saat televizyon izlemesine izin verilen ve hatta bu sürenin büyük bir kısmını dizi ya da yarışma gibi programlar izleyerek ailesiyle birlikte geçiren bir öğrencinin derslerdeki başarısı ile 1 saatten az televizyon izleyen ve sık sık kitap okuyan ya da daha anlamlı işlerle uğraşan bir öğrencinin başarısı arasında büyük bir fark olması doğaldır. Çünkü kitsch ürünleri tüketen öğrenciler genelde boş vakitlerini olumsuz şekilde değerlendirmektedirler. Bunun sonucunda da her gün televizyonlarda gördükleri kitsch sanatçı örneklerine özenerek ne kadar basit ve yoz olsalar da onları taklit ederek kısa yoldan köşeyi dönmek mantığı ile kitsch hayaller kurarak derslerine önem vermemeleri ailenin çocuk üzerindeki sorumluluğunun önemini vurgulamaktadır. Bu yüzden ailelerin hem kendileri hem de çocukları için bu konuda daha duyarlı davranmaları gerekir.

2- Ailelerin çocuklarını günlük boş vakitlerini değerlendirmeleri konusunda yönlendirememeleri öğrencilerin kitsch ürünlerin olumsuz etkilerinden korunamamasının en önemli nedenlerinden biridir. Boş vakitlerinde televizyon izlemek, gezmek, bilgisayar oyunu oynamak yerine kitap okumaya, spor yapmaya ya da herhangi bir sanat dalı ile uğraşmaya yönlendirilen bir çocuk kitsch sanatı benimsemek yerine dışlayacak ve hatta tiksinecektir. Boş vakitlerini bu şekilde olumlu ve bilinçli değerlendirmeye yönlendirilmiş bir öğrenci hem derslerine karşı daha sorumlu davranacak hem de kitsch göstergelerinin en önemlisi olan televizyondan daha uzak olduğu için kitsch sanatın düşünce tembelliğine dayanan taklitçi üslubu yerine, düşünmeyi, yoğunlaşmayı, özgünlüğü ve estetiği içinde barındıran yaratıcı, gerçek sanatın üslubuna yönelecektir. Bunun sonucunda da sürekli düşünen, kendini geliştirmeye çalışan, estetik algısı ve beğenileri kitsch olgusu tarafından çok daha az etkilenmiş, bilinçli bir birey olarak topluma katkı sağlayacaktır. Bu yüzden aileler boş vakitlerini değerlendirmeleri konusunda çocuklarını doğru yönlendirmelidir.

3- Okuldaki sanat derlerinin içeriği çok yönlü olarak genişletilerek en az uygulamaya ayrıldığı kadar sanat tarihine ve sanat eleştirisine de zaman ayrılmalıdır. Öğrenciler derste, sanat tarihine yön vermiş yerli ve yabancı sanatçıların, en azından başyapıtlarını tanımalı ve bu yapıtlar hakkındaki fikirlerini bir tartışma ortamı içersinde derste arkadaşlarıyla paylaşabilmelidir. Bu doğrultuda sanat dersleri, öğrencilerin ilköğrenimlerine başlar başlamaz, ellerine birer fırça ya da blok fülüt verilerek, yaptırılan uygulamalar sonucu ortaya koydukları performans ve ürünlere bakılarak puan almalarına dayanan bir anlayışla verilmemelidir. Çünkü bu şekilde verilen bir sanat eğitimi sonucu, öğrenci büyüyüp mezun olduğunda sanatın anlamını, özgül değerini, imgesel dilini ve sonuçta sanata içten gereksinim duyan bir birey olarak sanatın gerekliliğini kavrayamaz. Bu yüzden etkin bir sanat eğitimi için, insanda sanat bilgisinin oluşturulması ve bu doğrultuda insanlık tarihinin biriktirmiş olduğu çok çeşitli sanatsal değerlerin tüm zenginliği ile öğrencilere verilmesi olmazsa olmaz bir koşuldur.

4- Okuldaki sanat dersleri, sanatın her alanına öğrencilerin dikkatini çekerek, ilgi ve merak uyandıracak şekilde çok yönlü olarak, sadece el becerisini geliştirmeye yönelik değil, öğrenciyi düşünen eleştiren, soru soran, yaratıcı bir birey olarak yetiştirmeyi hedefleyen bir anlayışla geliştirilmelidir. Örneğin görsel sanatlar dersinde sadece resim sanatı değil sinema, tiyatro, mimari gibi diğer sanat dallarından da örnekler gösterilmeli aynı şekilde müzik dersinde de yerli ve yabancı farklı sanatçılar ve müzik türleri dinletilmelidir. Bu eserler üzerinde düşünceleri sağlanmalıdır. İmkanlar dahilinde senede 1 gün bile olsa tiyatro ya da sinema gösterimi gibi farklı etkinlikler düzenlenmelidir.

5- Sanat dersleri öğrenciler açısından, sadece derslere girip not aldıkları ve mezun olabilmeleri için geçmeleri gereken bir ders olarak görülmemelidir. Bu anlamda okuldaki sanat derslerinde not verme uygulamasının kaldırılması da düşünülebilir. Öğrenci için sanat dersleri kendilerini rahat hissederek not kaygısı taşımadan girdikleri ve bunun sonucunda kendilerini yaptıkları özgün uygulamalarla, özgürce ifade edebildikleri, insanlık tarihinin biriktirdiği sanatsal değerleri görüp estetik algı ve beğenilerini eğlenerek geliştirebildikleri, başlamasının ipile çekildiği dersler olmalıdır.

6- Nasıl ki matematik dersi, öğrenciye mantıklı düşünme yeteneğinin kazandırılabilmesi için haftada 4 saat veriliyorsa, öğrencinin büyüdüğünde sanata içten gereksinim duyan kendine özgü bir estetik değer taşıyıcısı olarak topluma kazandırılabilmesi içinde sanat dersleri aynı oranda verilmelidir. Ülkemizde görsel sanatlar ve müzik dersleri ilköğretim okullarında haftada sadece 1'er saat'tir ve Milli Eğitim Bakanlığının bu durumu değiştirmesi gerekir. Matematik, Fen, Türkçe gibi derslere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen önem ve değer, sanat derslerine de verilmezse toplumun sanata ve estetik eğitime değer vermesi beklenemez. Bu yüzden sanat derslerine de diğer dersler gibi hak ettiği değerin verilmesi ve bu derslerin içeriklerinin bahsedilen şekilde genişletilerek, haftalık ders saati sayısının da en az 2'şer saat olarak arttırılması gerekir. Estetik eğitim bölümünde açıklandığı gibi insanın estetik algı ve beğenilerinin gelişmesinin en etkili yolu etkin bir sanat eğitiminden geçer. Bu bağlamda bir kez daha vurgulamak gerekir ki; estetik algının geliştirilmesi, öğrencilerin sadece bilinçli birer sanat tüketicisi olarak yetişmelerini

sağlamak için değil aynı zamanda gelecekte yapacakları mesleklerine olan sevgilerinin, bağlılıklarının; yaşadıkları ülkeye, insanlara ve doğaya duydukları karşılıksız, içten sevginin ve nihayet davranışları kendine özgü bir estetik değer taşıyan, psikolojisi sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri için de önemli bir rol oynamaktadır. Estetik eğitim konusunda değindiğimiz gibi; bir kimsenin davranışının bütüncül bir özellik kazanabilmesi için, o insanın yaptığı işin, ahlakça zorunluluğunun bilincinde olması ve bunu kendinde duyması yeterli olmayıp, aynı zamanda yaptığı o işin güzelliğinin ya da yüceliğinin de bilincinde olması, bunu duyması gerekir. Örneğin soysuz, aşağılık bir işin ahlaksızlık olduğunu bilmekle kalmayıp, o işin çirkinliğini, bayağılığını da duyan bir tavır bütüncül bir tavrıdır. Aynı ölçüler içinde, vatanseverlik olsun, topluma bağlılık olsun, siyasal bir kanı olmaktan çıkıp, aynı zamanda estetik bir coşku da olduğu zaman, gerçekten etkili bir güç haline gelebilir.

7- Her öğrencinin sanat alanında yetenekli ya da eğilimli olduğu alan ilköğreniminin başında keşfedilerek orta öğretiminin sonuna kadar özellikle bu ilgi duyduğu ya da yetenekli olduğu alanda sanat eğitiminin yoğunlaştırılarak sürdürülmesi, sanat eğitiminin daha etkin bir işleve kavuşmasını sağlayacaktır. Bir öğrenci orta öğrenimi bittiğinde; ya resim, heykel, ebru...vb. yapabilen, ya saz, gitar, keman...vb. çalabilen, ya tiyatroya eğilimli, ya da sadece bir sanat tarihi bilincine sahip olarak sanat, sanatçı ve sanat eserinin ne olduğu konusunda en azından bir fikre sahip biri olarak mezun olmalıdır. Kısacası öğrencilere, sanatta kendisi için özel olan bir alan yaratılmalıdır.

8- Öğrenciler sadece okulda değil okul dışındaki boş vakitlerini sanatın ilgi duydukları bir alanıyla değerlendirmek için kendi istekleriyle, not kaygısı taşımadan ilgilenme ihtiyacı hisseden bireyler olmaya yönlendirilmelidir. Bunun için öğrencilere boş vakitlerinde sanatla ilgilenmeleri için maddi ve manevi destek sağlanmalıdır. Örneğin bir enstrüman çalmak isteyen öğrenciler okullarda müzik öğretmenleri tarafından tespit edilip bu konuda samimi olup olmadıkları anlaşıldıktan sonra bu öğrencilere milli eğitim bakanlığı tarafından ücretsiz enstrüman temin edilebilir ve eğitimi de okullarda normal ders saatleri dışında verilebilir. Bu uygulama sonucu, okuldan mezun olduklarında her zaman kendilerini ifade

edebilecekleri eşsiz bir boş vakit değerlendirme aracı olarak ellerindeki enstrumanların ve yeteneklerinin farkında olan bilinçli birer birey olarak daha az televizyon seyredip, daha az boş ve anlamsız işlerle uğraşan, estetik bilinci sağlıklı insanlar olmalarına katkı sağlanabilir. Araştırma sonucunda ortaya konulduğu gibi her hangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrenciler uğraşmayanlara göre daha az sanatsal değeri olmayan, bayağı, yoz, rüküş sahte sanat ürünlerini beğenmektedirler. Bu yüzden öğrencilerin kitsch kültürün olumsuz etkilerinden kendilerini koruyabilmeleri için etkin bir sanat eğitimi gereklidir.

9- Öğrencilerin estetik algıları ile sanata olan ilgilerinin geliştirilebilmesi ve öğrencilerin estetik eğitimi açısından, okuldaki sanat atölyelerinin estetik mekanlara dönüştürülerek, okul içinde sıradan bir sınıftan farklı bir yer olarak öğrencilerin ve toplumun dikkatlerinin çekilmesi sağlanmalıdır.

10- Sadece öğrencileri değil, okulun bulunduğu çevredeki halkı da içine alan bir sanat eğitimi geliştirilmelidir. Örneğin öğrenci velileri istedikleri takdirde belli günlerde çocuklarının eğitim gördüğü mekanlarda eğitim öğretim saatleri dışında ücretsiz sanat eğitimi alabilmelidir. Bu uygulama hem maddi olanakları olmayan insanların, beklide hep içinden geçen fakat hayata geçiremedikleri bir hayalinin devlet tarafından düşük bir maliyetle gerçekleştirilmesini sağlayacak hem de toplumun okula bakışını değiştirerek okul-toplum bağına güçlendirecektir. Belki de bu uygulamanın zamanla yaygınlaşmasıyla insanlar akşamları evlerinde oturup televizyon dizileri, yarışma programları seyretmek yerine bir araya gelerek sanatsal faaliyetlerde bulunmanın daha eğlenceli ve iyi bir fikir olduğunu düşünmeye başlayacaklardır.

11- Okulun bulunduğu çevrede düzenli olarak öğrenci ve velilerin bir arada sanatsal becerilerini sergileyebilecekleri etkinlikler düzenlenmelidir. Örneğin resim sergisi, şiir dinletisi, saz dinletisi ya da tiyatro gösterimi yapılarak okula herkesin daha çok ilgisinin çekilmesi sağlanmalıdır.

12- Estetik algısı, bilinci ve beğenileri gelişmiş bir toplum, çevresine daha farklı bir gözle bakarak, yaşadığı çevredeki kitsch binalardan ve kitsch şehirleşmeden,

televizyonda gördüğü kitsch sanatçılardan, programlardan ve hayatındaki her türlü kitsch unsurdan rahatsızlık duyacaktır.

13- Devlet okullarda görev yapan görsel sanatlar ve müzik öğretmenlerine daha donanımlı olabilmeleri ve daha iyi hizmet verebilmeleri için, hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

ASLIŞEN, M.(2006). **Post-modern Süreçte Kitsch Olgusu.** (Yüksek Lisans Tezi (M.S), Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı)

BOZKURT, N. (1995). **Sanat ve Estetik Kuramları.**(İkinci Baskı).Ankara:Sarmal Yayınevi.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2005). **Veri Analizi El Kitabı.** (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayınevi

ERDEN.M., Fidan.N. (1993). **Eğitime Giriş.** (Birinci Baskı). İstanbul: Alkım Yayınları.

ERGÜN,M.(2007).**Estetik (Sanat Felsefesi).**

<<http://www.egitim.aku.edu.tr/sanاتفelsefesi.pdf>> adresinden 10 Ekim 2007 tarihinde alınmıştır.

ERİNÇ,S.M.(1995). **Resmin Eleştirisi Üzerine.** (Birinci Baskı).İstanbul: Hil Yayınları.

GAZETEİZMİR (2005).**Kurtlar Vadisi Efsanesi.**

<http://www.gazeteizmir.com/default.asp?s_id=2&news_id=221&title=Kurtlar%20Vadisi%20Efsanesi> (2007,Nisan 03)

G.Ü.R.H.M.(Gazi Üniversitesi Resim Heykel Müzesi).(2008). **Sanat Terimleri Sözlüğü.** < <http://www.muze.gazi.edu.tr/trsozluk.htm> > Ankara

GENÇAYDIN,Z. (1993).**Sanat Eğitimi.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. (Resim-İş Lisans Tamamlama Programı)

GOMBRICH, E. H. (1999). **Sanatın Öyküsü.**(İkinci Baskı). (Çevirenler: Ömer Erduran, Erol Erduran). İstanbul:Remzi Kitabevi

İLKYAZ, A.(2004). **Popüler Kültür,Kiç (Kitsch) ve Sanat Eğitime Etkileri.** Ankara: Gazi Üniversitesi M.E.F. Yayınları.

KAHRAMAN, H.B. (2002). **Sanatsal Gerçeklikler, Olgular ve Ötekileri**. (İkinci Baskı) İstanbul: Everest Yayınları

KAGAN,M. (1993).**Estetik ve Sanat Dersleri**. (İkinci Baskı) Ankara,İmge Kitapevi Yayınları

MADRA,B. (2008,Şubat 5).**Kitsch Estetiğin Yerine Geçti**.

<<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=246561&tarikh=05/02/2008>> (2008, Mart 22)

ÖZER,F. (2003).**Türk Resim Sanatında Yirminci Yüzyıla Yansıyamayan Gelenek, Kitsch Bağlamında Arabeskin Post-modern Yanılsamasının Diğer Kültür Ve Sanat Olgularını Kuşatması**. (Sanatta Yeterlilik Eser Metni, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı)

ÖZLEYEN, B.(2002). **Mimarlıkta Kitsch Kavramı**. (Yüksek Lisans Tezi (M.S), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)

PELVANOĞLU,E. (2008,Ocak 14). **Adorno'ya Göre Kültür Endüstrisi**. <<http://kitapzamani.zaman.com.tr/?bl=8&hn=849>> (2008,Mart 17)

RH+SANART.(2007). **Simülasyon Evreninde Görüntü Estetiği ya da Anything Goes**. (Sayı 42, Temmuz 2007)

SABAH (2005). **Kurtlar Vadisi**. <<http://arsiv.sabah.com.tr/2005/04/04/gny/gny101-20050404-200.html>> (2007,Nisan 03)

TURANİ, A.(2003).**Çağdaş Sanat Felsefesi**. (Üçüncü Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi.

TÜRK, D. (2001).**1980 Sonrası İstanbul Mimarlığında Kitsch Olgusu**.(Yüksek Lisans Tezi (M.S), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)

YILMAZ,M. (2004). **Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı**. (Birinci Baskı)Ankara: Ütopya Yayınevi

WIKİPEDIA (2008).**Algı.** < <http://tr.wikipedia.org/wiki/Alg%C4%B1> >

WIKİPEDIA (2008).**Arabesk.**

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Arabesk_K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BC>

WIKİPEDIA (2008).**Kitsch.** <<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kitsch>>

WIKİPEDIA (2008).**Simülasyon.**

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Sim%C3%BClasyon_kuram%C4%B1>

ÖZGEÇMİŞ

Engin Selvi

Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalı

Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans - 2001 Gazi Üniversitesi, Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi / Resim Öğretmenliği

Lise - 1994 Ankara / Yenimahalle Gazi Çiftliği Lisesi

İlköğretim - 1988 Ankara / Yenimahalle Gazi İlköğretim Okulu

İş

2007 - Ankara / Haymana / Oyaca Kasabası Şehit Komando Onbaşı Mükremin Başaran İlköğretim Okulu

2005 - 2007 Ankara / Bala Alparslan İlköğretim Okulu ve Bala Lisesi

2004 - 2005 Mersin / Ahmet Mete Işıkkara İlköğretim Okulu

2003 - 2004 Erzurum / Hınıs Bellitaş Köyü İlköğretim Okulu

2002 - 2003 Mersin / Ahmet Mete Işıkkara İlköğretim Okulu

2001 - 2002 Mersin / Yalınayak İlköğretim Okulu

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri: Ankara

Doğum Yılı: 26 Mayıs 1978

Cinsiyet: Erkek

Yabancı Dil: İngilizce

EKLER

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAYI : B.30.2.GÜN.0.F8.00.00 /335
KONU : İzin

ANKARA
21.01.2008

ANKARA VALİLİĞİ
(İl Millî Eğitim Müdürlüğüne)

Enstitümüz Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Engin SELVİ, Yrd. Doç. Dr. Ayşegül TÜRK'ün danışmanlığında yürüttüğü **"Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik Algı ve Beğenilerine Etkileri"** tezi ile ilgili olarak Ankara ili Merkez ilçelerinde bulunan ek'li listede isimleri belirtilen okullarda anket yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Sabri ÇELİK
Müdür Yardımcısı

EKLER:
1-Dilekçe
2-Tez Önerisi
3- Anket

Adres : Eti Mah. Ali Suavi Sk. No : 15 Kat 1
 06570 Maltepe / ANKARA

Tel : (0.312) 229 07 34 - 229 07 35
 Fax : (0.312) 229 55 17

www egtbil.gazi.edu.tr
 E-mail : egtbil@gazi.edu.tr

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Strateji Geliştirme
SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/ 14336
KONU : Araştırma İzni (Engin SELVİ)

13.02/2008

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İLGİ : a) 21.01.2008 tarih ve 335 sayılı yazınız.
b) 13.02.2008 tarih ve 14310 sayılı Valilik Oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Engin SELVİ'nin "**Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik Algı ve Beğenilerine Etkisi**" konulu tez çalışması kapsamında; uygulama yapma isteği ilgi (b) Valilik Oluru ile uygun görülmüş olup, konu hakkında çalışmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bilgi verilmiştir.

Mühürlü anket örneği (13 Sayfa 72 bölümden oluşan) yazımız ekinde gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat Bey BALTA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EKLER _____:
EK-1 : Anket Formu (13 Sayfa)
EK-2 : Valilik Oluru (1 Sayfa)
EK-3 : Okul Listesi (1 Sayfa)

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Bölüm : Strateji Geliştirme
Sayı : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/14310
Konu : Araştırma İzni (Engin SELVİ)

13.10/2008

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İlgi : a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik
İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 21.01.2008 tarih ve 335 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Mesleki Resim Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Engin SELVİ'nin "**Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik Algı ve Beğenilerine Etkisi**" konulu tez önerisi, ilgi (a) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, (13 Sayfa, 72 Maddeden oluşan) çalışmanın, ekli listede belirlenen okullarda, 2007-2008 Eğitim-Öğretim dönemi II. yarıyılında, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

—Murat Bay BALTA
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
12.10.2008
Mehmet KARAOĞLU
Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

1. Anket (13 sayfa, 72 madde)

Ek-4

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler, bu sorular, bilimsel bir araştırmada kullanılmak için sorulmaktadır. Soruları samimiyet ve içtenlikle cevaplamanız araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için önem taşımaktadır. Adınız ve Soyadınız gibi kişisel bilgileriniz sorulmamaktadır. Dolayısıyla verdiğiniz cevaplar gizli tutulmuş olacaktır. Soruları, şıkların altını çizerek ya da boşlukları doldurarak cevaplayınız. İlgi ve içtenliğiniz için teşekkürler.

1- Cinsiyetiniz Nedir?

*Kız *Erkek

2- Kaçınıcı sınıftasınız?

*9 *10 *11

3- Babanızın öğrenim durumu nedir?

*Okuma/yazma bilmiyor *İlkokul *Ortaokul *Lise *Üniversite
*Master *Doktora

4- Annenizin öğrenim durumu nedir?

*Okuma/yazma bilmiyor *İlkokul *Ortaokul *Lise *Üniversite
*Master *Doktora

5- Aylık evinize giren net gelir tahminen ne kadardır?

*600 YTL altı *600-1000 YTL *1000-2000 YTL *2000-3000 YTL
*3000 YTL üzeri

6- Geçtiğimiz sene, genel ders notu ortalamanız yaklaşık olarak kaç puandı?

*45puanın altı *45-54puan arası *55-69puan arası *70-84puan arası
*85-100puan arası

7- Günlük boş vakitlerinizde en çok ne yapmaktan hoşlanırsınız?

*Televizyon Seyretmek *Gezmek *Kitap Okumak *Bilgisayar Oyunu
*Diğer.....

8- Okuldaki sanat dersleri dışında, herhangi bir sanat dalı ile uğraşıyor musunuz?

*Evet *Hayır

9- Evetse hangi sanat dalı?

*Müzik *Resim *Heykel *Tiyatro *Diğer.....

10- Günde kaç saat Televizyon seyrediyorsunuz?

*Seyretmiyorum *1 saatten az *1-2 saat *2-4 saat *4 saatten fazla

11- En çok izlediğiniz program türü genelde hangisi?

*Yarışma *Dizi *Talk Show *Magazin *Film *Belgesel

*Tartışma *Diğer.....

12- Genel olarak aileniz, Televizyon izlemenize karışımıdır?

*Evet *Hayır

13- Ailenizle ortak beğendiğiniz ve birlikte izlediğiniz programlar varmı?

*Evet *Hayır

14- Ailenizle birlikte izlediğiniz program türü genelde hangisi?

*Yarışma *Dizi *Talk Show *Magazin *Film *Belgesel

*Tartışma *Diğer.....

15- Sürekli olarak takip ettiğiniz dizi ya da diziler varmı?

*Evet *Hayır

16- En beğendiğiniz dizi hangisi?

*

*Fikrim Yok

17- Bu dizide sizi en çok etkileyen ve beğendiğiniz karakter hangisi?

*

*Fikrim Yok

18- Daha güzel bir hayatınız olması için, hangi dizinin hangi kahramanının yerinde olmak isterdiniz?

*Dizi..... *Kahraman..... *Fikrim Yok

19- “İzlediğim dizi veya filmlerdeki kahramanların, amaçlarına ulaşmaları için şiddet uygulamaları beni rahatsız etmez.”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle

Katılmıyorum *Fikrim yok

20- “Bazen, izlediğim dizi veya filmdeki beğendiğim kahramanlardan etkilenerek arkadaşlarıma ya da çevremdekilere farkı davrandığım olur.”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle Katılmıyorum *Fikrim yok

21- “BBG, Ben evleniyorum, Pop Star gibi programları izlemekten hoşlanırım.”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle Katılmıyorum *Fikrim yok

22- “Magazin programlarında ünlülerin hayatlarını izlemekten hoşlanırım.”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle Katılmıyorum *Fikrim yok

23- “Bu ünlülerden birinin yerinde olmak isterdim.”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle Katılmıyorum *Fikrim yok

24- Ne sıklıkla sinemaya gidersiniz?

*Hiç Gitmem *Nadiren Giderim *Yılda 1-2 defa *Ayda 1-2 defa
*Haftada 1-2 defa

25- En çok ne tür filmleri beğeniyorsunuz?

*Aksiyon *Gerilim *Komedi *Tarihi *Dram *Politik *Bilim Kurgu *Diğer.....

26- Ne sıklıkla tiyatroya gidersiniz?

*Hiç Gitmem *Nadiren Giderim *Yılda 1-2 defa *Ayda 1-2 defa
*Haftada 1-2 defa

27- En beğendiğiniz müzik türü hangisi?

*Klasik Müzik *Arabesk *Pop Müzik *Rock Müzik *Türkü
*Enstrümantal *Diğer.....

28- En beğendiğiniz şarkıcı ya da müzik grubu hangisi?

*..... *Fikrim yok

29- Ne sıklıkla kitap okursunuz?

*Hemen hemen hiç *Çok az Nadiren *Sık sık *Hemen
hemen her zaman

30- Kitap okumaktan hoşlanır mısınız?

*Hiç Hoşlanmam *Hoşlanmam *Hoşlanırım *Çok Hoşlanırım
*Fikrim yok

31- En beğendiğiniz kitap türü hangisi?

*Klasik Roman *Psikoloji *Popüler Roman *Kültür-Sanat *Felsefe
*Tarih *Diğer.....

32- En beğendiğiniz yazar kim?

*..... *Fikrim Yok

33- “Bir resimde anlatılmak istenen şey, gerçeğine ne kadar benziyorsa,o resim,o oranda güzeldir”

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle
Katılmıyorum *Fikrim yok

**34- “Bir sanat eserini beğenmem için, o eserde (Müzik, Resim, Sinema...vb.)
verilmek istenen mesajın kolay anlaşılır ve duygusal olması çok
etkilidir”**

*Kesinlikle Katılıyorum *Katılıyorum *Katılmıyorum *Kesinlikle
Katılmıyorum *Fikrim yok

**35- Aşağıdaki şarkıcı ve müzik guruplarından en çok beğendiğiniz 3
tanesinin altını çiziniz.**

*Özcan Deniz *Neşet Ertaş *Robert Hatemo *İsmail Y.K.
*Sertab Erener *Can Kan *Bülent Ortaçgil *Alişan *Duman
*Yeni Türkü *Kıraç *Mahsun Kırmızıgül *İbrahim Tatlıses
*Ezginin Günlüğü *Müslüm Gürses *Ankaralı Turgut
*Candan Erçetin *Mor ve Ötesi *Orhan Hakalmaz *Emrah

**36- Altını çizdiğiniz bu sanatçılarla ilgili herhangi bir ürün (kaset, cd,
poster...vs.) satın aldınız mı?**

*Evet *Hayır

Ekranda size gösterilen resimlerden **en çok beğendiğiniz 1 resmin** numarasının altını çiziniz.

<u>37-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>38-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>39-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>40-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>41-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>42-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>43-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>44-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>45-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok
<u>46-</u>	*1	*2	*3	*4	*Fikrim yok

Ekranda size gösterilen eser hakkındaki fikriniz nedir? Seçeneklerden **birinin altını** çiziniz.

<u>47-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>48-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>49-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>50-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>51-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>52-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>53-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			
<u>54-</u>	* Çok Beğendim	*Beğendim	*Beğenmedim	*Hiç Beğenmedim
	*Fikrim yok			

- 55- * Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok
- 56- * Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

Ekranada size gösterilen objelerden **en çok beğendiğiniz 1 tanesinin** numarasının altını çiziniz.

- 57- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok
- 58- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok
- 59- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok
- 60- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok
- 61- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok
- 62- *1 *2 *3 *4 *Fikrim yok

63- Ekranada fotoğrafını gördüğünüz şarkıcının daha önce herhangi bir şarkısını dinlediniz mi?

*Evet *Hayır

64- Dinlediyseniz şarkı hakkındaki fikriniz nedir?

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

65- Ekranada fotoğrafını gördüğünüz şarkıcının daha önce herhangi bir şarkısını dinlediniz mi?

*Evet *Hayır

66- Dinlediyseniz şarkı hakkındaki fikriniz nedir?

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

67- Ekranada fotoğrafını gördüğünüz şarkıcıların daha önce herhangi bir şarkısını dinlediniz mi?

*Evet *Hayır

68- Dinlediyseniz şarkı hakkındaki fikriniz nedir?

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

69- Ekranda fotoğrafını gördüğünüz şarkıcının daha önce herhangi bir şarkısını dinlediniz mi?

*Evet *Hayır

70- Dinlediyseniz şarkı hakkındaki fikriniz nedir?

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok

71- Ekranda oyuncularının fotoğrafını gördüğünüz diziyi daha önce izlediniz mi?

*Evet *Hayır

72- Seyrettiyseniz dizi hakkındaki fikriniz nedir?

* Çok Beğendim *Beğendim *Beğenmedim *Hiç Beğenmedim
*Fikrim yok